

Navedena cena mesečno 25 Din, za
inocentivo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kanižova ulica 1. Telefon Nov.
3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Maribor: Aleksandrova cesta 18. Telefon
št. 440.

Črna Kocanova ul. 2. Telefon Nov. 190.

Rokopis se ne vrača. - Oglas po tarifi.

JUTRO

Upravištevno: Ljubljana, Prešernova ul. 84.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Imenitni oddelki: Ljubljana, Prešernov
ulica 4. Telefon št. 2492.

Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 18. Telefon št. 455.

Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2.
Telefon št. 190.

Razni pri post. št. zavodih: Ljubljana
št. 11.842; Praha št. 78.180; Wies
Nr. 105.241.

Ljubljana, 18. oktobra.

Francija in Italija sta sporočili angleški vladi, da se udeležita konferenci, ki jo je Henderson sklical v London za drugo polovico januarja. S tem pristankom je zagotovljeno, da se konferenca za znižanje in omejevanje pomorskega oboroževanja ne bo vršila v ozkih mejah kakor leta 1927., ko so se udeležili samo Zedinjene države, Anglija in Japonska, marveč ob sodelovanju vseh petih glavnih pomorskih sil. To je vsekar temeljni pogoj za njen uspeh.

Iz raznih Macdonaldovih izjav v Zedinjenih državah in Kanadi, kakor tudi iz izjav uradnih ameriških krogov, bi izhajalo, da sklicuje londonska vlada pomorsko konferenco s trdnim prepričanjem v srecen izid ter v prepričanju, da jo bo Washington v njenem stremljenju učinkovito podpiral. V teh izjavah se poudarja, da dogovor med Hooverjem in Macdonaldom ni končnoveljavne pakt, ki ga morajo ostale tri sile ali sprejeti ali pa odbiti, marveč bo služil le kot temelj razgovorom in predstavlja le skupni teren, na katerem sta se znašli obe anglosaški velesili in na katerega bosta skušali privedi tudi ostale tri sile. Pomorska konferenca v Londonu naj bo nekaka logična posledica Briand-Kelloggovega pakta in naj podpre prizadevanje Društva narodov za splošno zmanjšanje oboroževanja v vseh področjih.

Po vseh teh lepih vestih bi bilo upravičeno upanje, da se bo januarska konferenca posrečila in da si bosta Macdonald in njegova vlada stekla veliko zaslugu za svetovni mir. Seveda pa bo treba premagati še velikanske težkoče, čeprav je z zblizanjem ameriškega in angleškega stališča odstranjena poglavitna ovira, ki je doslej ni bilo mogoče premostiti in so se ob njej razbijali vsi poizkusi za sporazum glede pomorske razorožitve. Da je v stvari zmaga ameriška teza in je Velika Britanija popustila skoro na celi črti, to je mednarodnega vidika irelevantno in bo Macdonaldova vlada za svoj čin odgovarjala samo pred svojim parlamentom in pred zgodovino svoje dežele. Ostali narodi morejo sporazum med Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo samo pozdraviti, ker je z njim storjen velik korak v smeri zmanjšanja oboroževalnih bremen in učvrstitve svetovnega mira.

Navzlic temu pa težave, ki jih bo treba rešiti v Londonu, niso maloštevilne in neznatne. Če smatramo za gotovo, da bosta London in Washington v vseh vprašanih nastopala skupno — kar še nikakor ni izven dvoma — se bo konferenca morala predvsem pečati z zahtevo Japonske, da se doslej veljavni ključ za razmerje med morskimi silami izpremeni njej v prid. Japonska se nikakor ne mara zadovoljiti z onim ključem za lažje ladijske enote, ki je bil na prvi pomorski razorožitveni konferenci v Washingtonu določen za velike oklopnice. Zato bo zahtevala, da se njena sedanja inferiornost napram Angliji in Ameriki zmanjša v vseh kategorijah vojnih ladij.

Druga težava bo določitev razmerja med francoskimi in italijanskimi brodomi. Na washingtonski konferenci l. 1922. je šla Francija v svoji miriljubnosti in popustljivosti tako daleč, da je pristala na izenačenje z Italijo glede velikih oklopnic in križark iznad 10.000 ton. Italija pa zahteva zdaj popolno izenačenje tudi za manjše vojne ladje. Francija na to ne more pristati, ker bi izenačenje njene bojne tonaže z italijansko dejansko pomenilo njeno inferiornost. Francija mora držati svoje brodomi na dveh morjih in povrh skrbeti še za zvezo z oddaljenimi kolonijami in za obrambo njih obali. Italija pa je v glavnem omejena na Sredozemsko morje, kjer more osredotočiti vse svoje bojne sile.

Tretja težava bo v angleško-ameriškem predlogu, naj se podmornice popolnoma odpravijo. S tem bi bilo nam morskim silam odvzeto glavno obrambno orožje, obenem pa bi bile tudi srednje morskile — kot Francija in Italija — popolnoma podvržene anglosaškima velesilama. Zato ni prav nič izgleda, da bi taka zahteva prodrla.

Končno se bo treba sporazumeti tudi o tem, ali naj bo pomorski sporazum, če pride do njega, veljaven sam po sebi, ali pa naj tvori le del splošnega svetovnega razorožitvenega pakta, ki se bo tikal vseh bojnih sredstev na vodi, na kopnem in v zraku ter vezal vse države ali pa vsaj vse one države, ki so sposobne voditi vojno. O vseh teh vprašanih se je vnela v prizadetih državah časopisna polemika, ki čisto ne obeta najboljšega. Ponekod, zlasti v Angliji se skuša že vnaprej zvaliti odgovornost za eventualni polom konference na Francijo. Ta manever je čisto prozoren in gre za tem, da izsili od Francije popuščenje od njenih pravičnih in pravičnih zahtev. Upati je, da bodo odzovorne vlade modrejše in bodo z večjo objektivnostjo razmotrile

Odmevi puljske tragedije

Fašistično časopisje nadaljuje z napadi na Jugoslavijo

Vznemirjenje po naših mestih — Inozemska sodba o Pulju

Trst, 18. oktobra, g. O izvršitvi smrtnih obsodbe nad Vladimirjem Gortanom objavljajo italijanski listi samo kratko uradno obvestilo, ki ga je izdala agencija Stefani. Zato pa vsi listi nadaljujejo s poveljevanjem krvave puljske sode in z besnimi napadi na Jugoslavijo. Vedno znova ponavljajo stare izmišljotine, da hodijo iz Jugoslavije četaški oddelki v Julijsko Krajino izžigati izgrede in povzročati zločine. Tudi pazinski dogodek, na katerem so Italijani utemeljili puljski proces, pripisujejo Jugoslaviji, da si tudi puljski proces ni mogel pokazati, kdo sploh je streljal na fašistične volilce. Fašistični listi očitajo Jugoslaviji, da ogroža mir na Balkanu, in zatrjujejo, da je edino Italija ona, ki nesebično dela na pomirjenju balkanskih narodov.

Berlin, 18. oktobra, g. Skoro vsi nemški listi objavljajo kratka poročila o žalostnih dogodkih v Pulju. Dasi ne prinašajo večjih komentarjev, naznačajo že v naslovih in v načinu poročanja, da obsojajo prenagljeno fašistično justico. Nekateri listi izražajo tudi bojazn, da se bodo zaradi teh dogodkov odnošaji med Jugoslavijo in Italijo zopet poslabšali.

Puljsko razsodbo in nje prenagljeno izvršitev so zabeležili tudi francoski in angleški listi, ki tudi ne morejo prikriti, da ne odobravajo fašističnega postopanja s slovansko narodno manjšino.

Oster češki glas

Praga, 18. oktobra AA. Listi objavljajo poročila o usmrtitvi Vladimirja Gortana v Pulju in o razpoloženju v naši državi. Socijaldemokratski list »Pravo Lidu« priobčuje pod naslovom »Fašistični umor« oster napad na Mussolinija in ugotavlja, da je sodišče razsodilo tako, kakor je bilo ukazano z višjega mesta, kar je razvidno iz tega, da je fašistično časopisje že pred razsodbo napovedovalo, da bo Vladimir Gortan ustreljen. Fašistični režim očitno sodi, da bo z usmrtitvijo in z drakonskim ustrahovanjem preplasil slovansko prebivalstvo v Italiji. List ugotavlja nadalje, da se je hotelo z razsodbo uplavit tudi na Jugoslavijo in da je bila vsa preiskava naperjena proti Jugoslaviji. Preganjanje slovanskega prebivalstva v Italiji je doseglo vrhunec. Fašizem se je zopet enkrat pokazal v pravi luči in izpovedal, kako pojmuje prijateljske odnošaje z Jugoslavijo.

Dunaj, 18. oktobra. AA. Današnja »Arbeiter-

zeitung« objavlja članek o procesu v Pulju in ugotavlja, da je bila sodba brutalna in brez vsakršne osnove.

Švicarska obsodba

Zeneva, 18. oktobra AA. Današnja »Tribune d'Geneve« priobčuje članek, v katerem ugotavlja, da spominja strogost in naglica, s katero je bila izrečena smrtna obsodba nad jugoslovanskim omladincem Vladimirjem Gortanom v Pulju, na metode in postopanje ruske Čeke. Italija, ki ne priznava manjšinskih pravic svojih manjšin v Istri in Trentinu se navzlic temu ne prestopa pogaja za pravice svojih sorojakov v Tunisu in Franciji in se venomer meša v notranje razmere balkanskih držav.

Manifestacije v Beogradu

Beograd, 18. oktobra, p. Zvečer je priredila akademsko omladina ponovne manifestacije za puljske žrtve. Iz univerze se je razvila povorka, v kateri je korakalo poleg dijaštva tudi mnogo občinstva, ki je vzklikalo kralju, Jugoslaviji in proti fašistični krutosti. Policija si je prizadevala, da bi razgnala manifestante ter jih je tudi mnogo aretirala, vendar pa so se vedno zopet zbrali in nadaljevali z manifestacijami po ulicah. Slučajno se je v tem času vračal kralj s svojega avtomobilskega izleta. Ko so ga manifestantje spoznali, so mu priredili navdušene ovacije. V restavracijah in gostlinah so bile v znak žalovanja uknjene danes vse godbe. Po vsem mestu so nalepljene posmrtnice za Vladimirjem Gortanom, v katerih se obenem poziva občinstvo, naj se udeleži maše za dušnice, ki se bo vršila jutri ob 11. v katoliški cerkvi.

Razburjenje v Dalmaciji

Split, 18. oktobra č. Vesti o usmrtitvi Vladimirja Gortana in obsodbe njegovih tovarišev v Pulju so vzbudile v Splitu in okolici veliko ogorčenje in žalost. Danes je Split ves v črni zastavi. Sinoči je došlo na obali do spontanih demonstracij meščanstva, vendar pa je policija hitro intervenirala ter demonstracije onemogočila. Vsa italijanska poslopja so bila zastražena. Aretiranih je bilo šest mlajših demonstrantov, ki bili obsojeni vsaj na 10 dni zapore.

Šibenik, 18. oktobra n. V znak žalosti zaradi usmrtitve mladega Istrana Vladimirja Gortana, so danes razobesili zastave s črnimi trakovi na poslopih raznih družtev in na mnogih zasebnih hišah. Za nočjo so bili odpovedani vsi koncerti in prireditve v javnih lokalih, kakor tudi kinematografske predstave.

Novi češkoslovaški poslanik v Beogradu

Za beograjskega poslanika ČSR bo imenovan dr. Švagrovsky — Napovedujejo se še druge važne spremembe v čl. diplomaciji

Praga, 18. oktobra, d. Za češkega poslanika v Beogradu je kot naslednik poslanika Šebe določen šef personalne sekcije v zunanjem ministrstvu dr. Švagrovsky. Novi beograjski poslanik je eden izmed najodličnejših mlajših čeških diplomatov. Pred vojno je bil odvetniški koncipient v Melniku, v svetovni vojni je na ruski fronti prešel na rusko stran in je kmalu igral v organizaciji češkega legijonarstva odločilno vlogo. Po evakuaciji čeških legij iz Rusije se je dr. Švagrovsky poleg dr. Girske osobito uveljavil v Tokiu kot diplomatski zastopnik Češkoslovaške. Leta 1919. se je vrnil v domovino, kjer je vstopil definitivno v diplomatsko službo ter je bil nekaj časa legacijski svetnik v Haagu, od tam je bil imenovan za poslanika v Tokiu. Pred dvema letoma je bil poklican nazaj v ministrstvo, kjer

si je pridobil odlično pozicijo. Kakor se čuje, je Jugoslavija že dala svoj agremnt za njegovo imenovanje, ki bo prihodnje dni službeno objavljeno.

V zunanjem ministrstvu se pripravljajo z ozirom na važnost bližajočih se novih carinskih pogajanj z Jugoslavijo in Rumunijo velika reorganizacija narodno-gospodarske sekcije. Za šefa te sekcije bo najbrž imenovan dosedanj dunajski češkoslovaški poslanik dr. Vavrečka ali pa dosedanj generalni konzul v Hamburgu Matejček, ki sta oba s svojih mest poklicana v Prago. Za poslanika na Dunaju bo imenovan bivši poslanik v Atenah dr. Wellner. Ravno tako je ministrstvo vpoklicalo dosedanjega poslanika v Stockholmu dr. Fliegerja. Kakor se čuje, so nameravane še druge važne spremembe v češkoslovaški diplomaciji.

Admiral Prica upokojen

Beograd, 18. oktobra, p. Na predlog vojne ministra je Nj. V. kralj podpisal ukaz, s katerim je upokojen prvi kraljev adjutant in komandant vojne mornarice admiral Prica. Upokojitev je bila dovoljena admiralu na njegovo lastno prošnjo. Razen tega sta upokojena armijski general Milivoj Zečević in sodni general Vladimir Jovanović.

Zaprisega banov

Beograd, 18. oktobra, AA. Danes ob 10. dopoldne je bil zaprisežen ban vardarske banovine Žika Lazić. Ob pol 11. je položil prisego ban zetske oblasti Krsta Smiljanić, a ob 5. dopoldne je bil zaprisežen ban savske banovine dr. Josip Šilović. Bani so polagali prisego v predsedništvu vlade pred predsednikom ministrskega sveta.

vprašanje, ki se da zadovoljivo rešiti samo s pravičnim upoštevanjem potreb in položaja posameznih sil ter v okviru splošne svetovne akcije za zmanjšanje oborožitvenih bremen pod okriljem Društva narodov.

Ime pravoslavne cerkve

Sremski Karlovci, 18. oktobra r. Že nekaj dni sem se vrši v tukajšnji patrijarhiji zasedanje pravoslavne arhierijskega sabora, t. i. vseh pravoslavnih škofov. Pri tej priliki se tudi mnogo razpravlja o tem, ali naj pravoslavna cerkev svoje ime prisopodbi novemu imenu naše države. To vprašanje sicer ni postavljeno na dnevni red, je pa z ozirom na novo ustavo pravoslavne cerkve aktualno. Večina pravoslavnih škofov je za to, da se pravoslavna cerkev v naši državi tudi v bodoče, kakor doslej, zove »srbska pravoslavna cerkev«. Nekateri so mišljenja, da bi z ozirom na naraščajoče število slovenskih in hrvatskih vernikov trebalo dati pravoslavni cerkvi občenarodno jugoslovansko ime, toda večina odklanja ta predlog iz verskopskoloških razlogov.

Ravno tako so pravoslavni škofi po večini še vedno protivni izenačenju koledarja češ. da bi s tem odpravila stara, posvečena tradicionalna razlika pri določitvi praznikov napram drugim cerkvam. Kakor se zatriuje iz pravoslavnih cerkvenih krogov, je to njihovih informacijah to vprašanje znova aktualno in se v vladnih krogih zopet resno razmotriva.

Kancelar Schober o ustavni reformi

Načrt predvideva ojačenje državne avtoritete, depolitizacijo uprave in ureditev položaja Dunaja

Dunaj, 18. oktobra, s. S svečano resnostjo je sprejel parlament veliki govor, ki ga je posvetil dr. Schober predložitvi ustavne reforme. Pomena tega važnega trenutka se je zavedala vsa zbornica. S kako velikim zanimanjem so zasledovali ne samo politiki, temveč tudi široka javnost in inozemstvo obnovitev Avstrije na poti ustavne reforme, je pokazal pogled na galerije, ki so bile goste zasedene. Tudi diplomatski zastopniki in zastopniki inozemskega tiska so bili zbrani v velikem številu.

Kancelar dr. Schober je čital svojo izjavo z zelo močnim in razumljivim glasom. Povdarjal je nujno potrebo, da se ta kompleks zakonov čim prej sprejme, pri tem pa vendar temeljito prouči. Iz tega je mogoče sklepati, da bo vlada spoštovala pametne spremenišne predloge, pa naj jih vložijo katerakoli stranka. Kljub temu pa polaga vlada veliko važnost na to, da se s čim prejšnjo rešitvijo ustavnih zakonov vsa država politično pomiri in naredi prost pot za delo na gospodarskih reformah.

Zvezna ustava iz l. 1920 je bila uveljavljena v razmerah, ki sedanjim več ne odgovarjajo in se mora zato ugoditi zahtevi javnosti po njeni izpremembi. Glavni namen ustavne reforme se tiče zakonodajnih korporacij, ojačenja državne avtoritete, depolitizacije uprave in nove določitve položaja glavnega zveznega mesta Dunaja. Reforma zakonodajnih korporacij pušča neizpremenjeno uredbo nacionalnega sveta in deželnih zastopstev.

Načelo obstoje še nadalje zvezne dežele, ki pa bodo po vzgledu Zedinjenih držav imele sorazmerno število zastopnikov. Ta deželna zastopstva naj bi se združila z zastopstvom posameznih stanov v zbornico, ki bi zastopala tako dežele kakor mesta in sicer namesta zveznega sveta. Izvedbe te nove reforme so pridržane poznejšemu ustavnemu zakonu. Število mandatov posameznih korporacij se zmanjša, in sicer v narodnem svetu od 165 na 120, v deželnih zborih posameznih dežel pa skupno za 130. Ojačenje državne avtoritete se bo izvršilo z razširjenjem pooblastil zveznega predsednika, ki bo postal enako veljaven činitelj poleg narodnega sveta. Predvsem bo dobil zvezni predsednik pravico sestavljati in odstavljati zvezno vlado, dalje vrhovno poveljstvo nad vojsko, pravico do razpuščanja Narodnega sveta in pravico v slučaju, ako bi bili v nezarnosti življenski interesi splošnosti, odrediti potrebne ukrepe za obrambo.

Zveznega predsednika bo volil ves narod, dočim se bo moral od vsega naroda izvoljeni parlament odpovedati nekaterim pravicam v korist zveznega predsednika, ki sam predstavlja vtelešeno voljo naroda. Govor zveznega kancelarja so sprejeli zastopniki večinskih strank z živahnim odobravanjem. Opozicija je bila popolnoma tiha in le nekateri socialno-demokratski poslanci so skušali z ironičnim smehom motiti vtis, ki so ga napravile kancelarjeve besede.

Hindenburg obsoja Hugenbergovo akcijo

Predsednik republike odobrava odpor vlade proti izvedbi plebiscita — Prelat Kaas žigosa plebiscit kot zavajanje naroda

Berlin, 18. oktobra o. Predsednik republike Hindenburg je izjavil med referatom državnega kancelarja Franken-Mülerja, da smatra, da je člen Hugenbergovega predloga za ljudsko glasovanje, ki predvideva prisilno delo za vsakega ministra, ki bi podpisal in omogočil ratifikacijo Youngove pogodbe, naperjen tudi proti njegovi osebi, kljub nasprotnim izjavam desničarjev. Daje je izrekel svoje globoko obžalovanje, da je mogoče s takimi nestvarnimi predlogi zahtevati ljudsko glasovanje. Končno je naprosil državnega kancelarja, naj obvesti o tem njegovem mišljenju tudi ostale člane nemške vlade.

Ta izjava je izzvala veliko zanimanje, ker se je z njo predsednik Hindenburg skoro neposredno izrekel proti ljudskemu glasovanju in odobril stališče nemške vlade.

Berlin, 18. oktobra AA. Parlamentarni klub nemške nacionalne stranke je večerj vložil pritožbo na državno sodišče proti sklepu vlade, s katerim je državnim uradnikom prepovedala sodelovanje pri plebiscitni akciji.

Berlin, 18. oktobra o. Politiški predsednik je prepovedal vse prireditve in manifestacije obhoda po Berlinu, ki so jih napovedovali desničarji v svrhu agitacije za vpisovanje v plebiscitne seznane. Ta korak je pristaše desničarskih strank tako razburil, da napovedujejo velike demonstracije svojih organizacij proti vladi.

Dortmund, 18. oktobra o. Voda centruma prelat Kaas je govoril večerj o nemški notranji in zunanji politiki ter je poudarjal, da ne more biti še govora o končnoveljavnem zavzetju stališča do Youngovega načrta glede na njegove posledice. Govornik se je pritoževal nad počasnostjo sporazumevanja ter naglašal, da bi pospešitev rešitve dogovorov o posarskem vprašanju bistveno vplivala na nadaljnji razvoj političnih razmer. Prelat Kaas je označil plebiscit o Youngovem vprašanju kot zavajanje in zastrupljanje javnega mnjenja.

Optimizem predsednika Macdonalda

Macdonald napoveduje, da bo po razorožitveni pomorski konferenci sklenjena nova pogodba za organiziranje mira

London, 18. oktobra, AAs. Ramsay Macdonald je bil sredi gost na banketu, ki ga je priredila kanadska vlada v parlamentu v Ottawi. Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je v svojem pzdavnem govoru naglašal, da bi se naj organizacija in metode, ki se uporabljajo med Zedinjenimi državami in Kanado za poravnavanje medsebojnih sporov, razširile na spore med vsemi deli angleškega imperija in Zedinjenimi državami.

Sporazum, ki je bil sklenjen med Kanado in Zedinjenimi državami v Ruesbagotu, bi lahko služil kot vzorec pravne pogodbe med narodi v Evropi in med državami vsega sveta.

Macdonald je odvrnil s krajšim, a tem priručnejšim nagovorom, v katerem je izjavil, da bo po povratku v London takoj etopil v stike s predstavniki Francije, Italije in Japonske in tako pripravil tla za pogajanja, ki se bodo vršila o pomorskem razorožitvenem vprašanju januarja meseca 1930 v Londonu. Po teh pogajanjih bo sklenjena pogodba, ki bo pomenila največji in najvažnejši napredek na poti do svetovnega mira.

Poročilo dr. Walka o jesenskem zasedanju Društva narodov

Rezerviranost do Briandovega predloga o Zedinjenih državah Evrope — Carinsko premirje in Madžarska

Budimpešta, 18. oktobra, s. V zunanjem odboru poslanske zbornice je podal zunanji minister dr. Walko izčrno poročilo o poteku zadnjega zasedanja Društva narodov v Ženevi.

Glede Briandovega načrta za ožjo gospodarsko združitev evropskih narodov, je pripomnil dr. Walko, da občuti vsaka država težave sedanjega položaja. Večina držav pa se zaveda tega, da bi morale nastati v sedanjih političnih situaciji znatne spremembe prej ko bi bilo mogoče praktično govoriti o uresničenju Briandovega načrta.

Priporočilo Društva narodov, naj bi države v prihodnjih dveh ali treh letih

ne zvišale carinskih tarif, Madžarski ne bo dosti karistilo. Za gospodarski madžarski problem igrajo predvsem važno vlogo transportni tarifi, živinozdravniški ukrepi itd. Kljub temu pa zanima ideja takega carinskega premirja Madžarsko v toliki meri, da se bo teh posvetovanj udeležila. Glede manjšinskega kakor tudi razorožitvenega vprašanja v Ženevi niso bili storjeni praktični ali odločilni koraki. Da je bi kitajski predlog glede čl. 19 pakta Društva narodov sprejet, dokazuje, da ta člen v danem primeru ne more imeti praktičnega pomena.

Grško - jugoslovensko prijateljstvo

Atene, 18. oktobra AA. Atanatos, ravnatelj lista »Merizios Tipos«, objavlja vrsto člankov o Jugoslaviji in ugotavlja, da je Jugoslavija vedno stremela za čim tesnejšim prijateljstvom z Grčijo. Ko je bila lani situacija najbolj kritična, je prišel kralj Aleksander in vzpostavil priručno prijateljstvo med obema državama.

Italija za sodelovanje s Francijo na londonski konferenci

Rim, 18. oktobra, AA. »Giornale d'Italia« poroča, da je Italija predlagala Franciji, naj bi se med obema državama vršil predhodni sestanek, na katerem bi se določile skupne smernice glede obravnavanja vseh onih vprašanj, ki bodo stavljena na dnevni red razorožitvene konference v Londonu.

Ozadje tragedije Vladimirja Gortana

Kako so se v resnici odigrali dogodki, zaradi katerih je prišlo do puljskega procesa

Zagreb, 18. oktobra r. Zagrebški Jutarnji list objavlja naslednje informacije o ozadju in razvoju dogodkov, ki so bili tako tragično zaključeni z justifikacijo v Pulju. 23. marca 1929. so se vršile volitve v vsej Italiji, je krenila rano jutraj skupina seljakov iz Berma proti Pazinu, kjer je bilo za te kraje glavno volišče. Korakali so v daljši koloni. Ko so bili približno sredi potoja, je padlo iz bližnjega gozdiča več strelcev, iz med katerih je eden smrtno ranil seljaka Tuhtana, dočim je bil drugi seljak, Matko Brajković, ranjen v desno ramo. Med seljaki je nastala velika panika, ker so bili vsi prepričani, da so jih napadli fašisti, kakor se je to zgodilo leta 1921. in 1924. Takoj je prihitelo več legionarjev fašistične milice, ki so poskušali pomiriti razburjene seljake ter jih nagovarjali, naj nadaljujejo svojo pot ter izvrše svojo volilno dolžnost. Čim so bile volitve končane, se je odpeljala na lice mesta v 20 avtomobilih večja skupina fašistov iz Pazina in Pulja. Ti fašisti so bili prepričani, da so napad izvršili seljaki iz Berma. Zato so se odpeljali v to vas ter vzeli s seboj več sodov bencina, da bi vas zažgali. Ko so prišli v Beram, so se razdelili v dve skupini. Ena skupina je obkrožila vas, druga pa je začela od hiše do hiše vršiti nišno preiskavo, hoteč na ta način najti krivca. Edini rezultat te preiskave je bil, da so aretirali tamonjezga učitelja Marka Zlatiča. Sam policijski šef ga je odvedel v pazinske zapore. Razen njega so bili še aretirani Janko Bačac, ki je par dni pozneje, ko je bil izpuščen, znorel od prestanega trpljenja, nadalje Janko Vivoda, njegov sin Danilo Vivoda, Janko Ladavac, Peter Sirovič in njegov sin Milan Sirovič, dočim sta bila v Pazinu aretirana brata Josip in Franjo Pasarič.

Par dni pozneje so italijanske oblasti razpisale nagrado v znesku 30.000 lir za onega, kdor odkrije prave udeležence tega napada. Kakor se to čisto dogaja, je obljubljena nagrada napotila seljaka Frana Tuhtana in Ivana Mišana, da sta 4 dni po napadu, to je 27. marca prijavila oblastem, da sta v napadalcih spoznala Danila Vivoda in Vladimira Gortana. O verodostojnosti te prijave priča najbolje dejstvo, da sta ob istega dne na ulici spričo nekega Belana in več drugih priča izrazila sum, da so napadniki volilne fašisti sami. Toda oblasti so njuno prijavo, ki jim je bila seveda nad vse dobrodošla, smatrale za verodostojno ter so odvedle Danila Vivoda v Pulj, dočim je bil Vladimir Gortan, ki je nameraval iz bolazni pred fašističnim terorjem pobežati preko meje, aretiran v bližini Matulja. Vladimir Gortan, Danilo Vivoda in Franjo Stranič so bili pridržani v zaporu, dočim je bil učitelj Zlatič sicer izpuščen, toda stavljen pod strogo policijsko nadzorstvo.

Vladimir Gortan, Danilo Vivoda in Franjo Stranič, ki so bili pridržani v zaporu, so bili pozneje prepelani v Rim. Tu je baje Danilo Vivoda, o katerem dokazujejo mnoge priče, da je bil usodnega dne med volilci in torej sploh ni mogel sodelovati pri napadu, iz strahu izdal svoje namišljene tovariše pri napadu. Na podlagi te Vivodove izpovedi so bili 14. maja aretirani Viktor Bačac, Živko Gortan in brata Dušan in

Vekoslav Ladavac. Vsi so bili odvedeni v rimske zapore. Danilo Vivoda je bil pozneje meseca junija izpuščen iz zapora. Ko je prišel iz Rima domov, je bil kratko časa v Bermu, na to pa je pobežnil preko meje ter se nahajal trenutno v Jugoslaviji. Ko je učitelj Zlatič videl, da sta aretirana njegov svak Viktor Bačac in bratranec Živko Gortan in da je s tem padel sum tudi nani, je zaustil svojo številno družino v Bermu ter pobežnil preko meje.

Jutarnji list zaključuje svoje poročilo: »To je ozadje tragične tragedije Vladimirja Gortana in njegovih nesrečnih tovarišev, ki bržkone nikdar več ne bodo zastopili grozovitih sardinskih ječ...«

Protest ljubljanskih akademikov

Beograjska »Politika« poroča pod tem naslovom iz Ljubljane: Ljubljanska akademska omladina, visoko nacionalno zavedna in globoko prevzeta zaradi obsebnosti, ki je bila izrečena v Pulju od posebnega sodišča nad Vladimirjem Gortanom, ki je zapadel smrti, in nad četverico ostalih omladincev, ki so bili obsojeni na 30 let iče, je priredila danes (17. okt.) na ljubljanski univerzi žalobno zborovanje. Zbor je sklical za 6. uro zvečer akademska podružnica Jugoslovanske matice in udeležili so se ga vsi akademiki. Avla univerze je bila do kraja polna in so morali mnogi akademiki ostati tudi zunaj. Dočim so se akademiki zbrali znotraj, se je tudi na trgu pred univerzo zbrala velika množica ljudstva in policija je v velikem številu bila v pripravi okrog univerze.

Zbor je otvoril akademik Iskra: v temperamentnem govoru je opisal krivico, ki je bila storjena obsojenim omladincom. Opisal je, kako se je vršila razprava proti Gortanu in njegovo veliko trpljenje. Sredi govora je prosil akademike za eno minuto molka, končno pa so akademiki zapeli pesem »Hej Slovani«. Nato so govorili istriški akademik Čaržo, akademik Bojc in istriški duhovnik Doktorič. Vsi ti govorili so globoko učinkovito na zbrane akademike.

Q. Iskra je še prečital resolucijo, nakar so se akademiki podali proti izhodu iz avle. Tu jih je pričakal tajnik ljubljanske univerze dr. Smalc in v govoru naglasil, da se morajo akademiki zavedati svoje akademске časti in da naj mirno manifestirajo svoje čustvovanje ter izbegavajo vsake izpade. Govor dr. Smalca so akademiki sprejeli zelo simpatično, enako tudi govor svojega kolega filozofa Iskre, ki jim je priporočil isto.

S črno zastavo na čelu so akademiki krenili proti izhodu univerzitetnega dvorišča, kjer pa jih je sprelela policija in ni dovolila, da bi akademiki s črno zastavo krenili v mesto. Akademiki so se torej potem podali v mesto brez spreveda in prišli do kavarnе Emona, kamor pa je v istem momentu prispela tudi ljubljanska policija, ki je pričela akademike razganjati, ker je pretila opasnost, da bodo študenti vstopili v kavarno Emona in preprečili za ta večer igranje orkestra. Policiji je res uspelo razganjati študente, ki so se polagoma razšli.

Odbor, ki je vodil današnji sestanek na univerzi, je zaprosil ljubljanske bioskope, naj odpovedo noćni predstave. To je uspelo in kinematografi v Ljubljani so bili ta večer zaprti. Istotako sta bili v znak žalosti zaprti drama in opera.

Avdijence

Beograd, 18. oktobra AA. Tekom večerašnjega dne je N. Vel. kralj sprejel v avdijenci ministra vojske in morarice generala Stevana Hadžića in ministra zunanjih poslov dr. Vojo Marinkovića, zatem pa ministra za socialno politiko in narodno zdravje dr. Drinkovića.

Danes je sprejel kralj v poslovnih avdijenci dosedanjega poslanika hrške republike v Beogradu Polihroniadesa, ki je bil premeščen v Angoro.

Tekom današnjega dopoldneva sta bila dalje v avdijenci finančni minister dr. St. Svrliuga in novo imenovani ban savske banovine prof. dr. Josip Silović.

Pirotski sporazum

Beograd, 18. oktobra. p. Današnje »Vreme« poroča iz Sofije: Vlada je objavila danes komunikacijo, v katerem pravi, da bodo pirotske konvencije v najkrajšem času objavljene z vsemi dodatnimi sporazumi in protokoli, sklenjenimi na drugi pirotski konferenci.

Napredovanje upravnika Beograda

Beograd, 18. oktobra. AA. Upravnik Beograda Manojlo Lazarević je pomaknjen iz 2. v 2. a skupino I. kategorije.

Razširjenje kolodvora na Sušaku

Sušak, 18. oktobra. č. Tu so se pričela dela za razširjenje sušaškega kolodvora. Po odobrenju ministrstva prometa se bo postajnemu posloju pridružilo celo novo krilo. Dela bodo končana že letos in bodo veljala 300.000 Din.

Ustrojstvo mestne policije

V včerajšnji številki »Jutra« smo objavili kratek telegrafski izvleček iz uredb o ustroju predstojništev mestnih policij. V ta izvleček so se vrinile nekatere nejasnosti in tudi netočnosti zlasti glede mest, kjer je dosedaj obstajala državna policija (Kranj, Kamnik nista imela drž. policije). Uredba je za mnoge naše kraje zelo važna, zato podajamo v zvezi z zakonom o notranji upravi še enkrat njene glavne določbe.

Zakon o notranji upravi navaja tri vrste državnih policijskih oblastev: policijske uprave (direkcije), predstojništva mestne policije in policijske komisarijate (na železnicah, v kopališčih in na mejah). Policijske uprave bodo po novi uredbi samo v glavnih mestih banovin (pri nas torej v Ljubljani). V večjih mestih in sploh važnejših krajih se ustanovijo policijska predstojništva. V katerih mestih se bodo ta predstojništva osnovala, to bo notranji minister šele določil. Kar se tiče mest v dravski banovini, je predvideti, da bodo v onih, kjer je bila dosedaj državna policija (predvsem v Mariboru in Celju) ustanovljena policijska predstojništva po novi uredbi.

Razlika napram sedanjemu stanju je velika. Kjer bodo, kakor v Ljubljani, obstajale policijske uprave, bo morala občina v bodoče nositi stroške za nastanitev, za pohištvo, razsvetljavo in kurjavo, v onih mestih pa, ki dobijo predstojništva, bodo morale mestne občine nositi tudi vse personalne izdatke. Le predstojnik mestne policije je državni organ, vsi drugi policijski uradniki, zvičniki, stražniki in agenti pa so občinski nameščenci, katere občina nastavlja in plačuje. Izjemoma pa more vlada v mestnih občinah, ki so finančno slabe, prevzeti na sebe tudi plače za vse policijske osebe. Ravno tako lahko da država tudi pomoč za materialne stroške. Nameščanja policijskih uradnikov in ostalih nameščenecv, ki morajo imeti kvalifikacijo, kakršna je predpisana za državne policijske organe, se vrši s pristankom bana odnosno po predlogu predstojništva policije.

Po novi uredbi bo torej lokalna policija v večjih mestih (izvzemši banska mesta) organizirana tako, da bo njen šef (predstojnik) državni uradnik, oseba pa (izvzemši posebne slučaje) občinsko. Razpodeljal bo s policijo izključno le predstojnik (in ne morda župan) in sicer v okviru z uredbo podrobno opisanega delokroga, ki obsega približno vse one agende, katere ima n. pr. danes policijska direkcija v Ljubljani. Območje policijskega predstojništva obsega teritorij dotične mestne občine. Minister notranjih del pa lahko razširi območje tudi na neposredno okolico. V tem slučaju je pač smatrati, da morajo prispevati k vzdrževanju policije tudi okoliške občine.

V avtonomnih mestih je policijski predstojnik naravnost podrejen banu, v drugih mestih pa je organ sreskega načelnika in stoji pod njegovim nadzorstvom. Priložbe proti njegovim aktom grejo na bana. V ostalem veljajo zanj splošni predpisi za upravna oblastva prve instance.

Uredba, ki je z objavo v »Službenih Novinah« stopila v veljavo, predpisuje, da se mora policija tam, kjer bodo ustanovljena policijska predstojništva v toku 3 mesecev od njihove ustanovitve prilagoditi novim predpisom. V katerih mestih se bodo polic. predstojništva ustanovila, to bo s posebnim aktom odredil notranji minister.

Za one občine, kjer ostane policija popolnoma občinska, (manjša mesta, trg, kmečke občine) bo notranji minister še posebej predpisal odredbe o policijski službi. V važnejših takih občinah sme v smislu zakona v notranji upravi ban, pooblaščen od ministra, postaviti šefa policije, »občinskega kapetana«, ki je sicer občinski uradnik, toda stoji kot organ splošne uprave pod disciplinsko oblastjo sreskega načelnika.

Pričakovati je, da bo v najkrajšem času izšla ministerijalna odredba o ustanovitvi policijskih predstojništev.

Bolgarski listi obsojajo večne atentate

Bolgarski fisk dolži vlado, da je odgovorna za neprestane krivave spopade — Država naj vzpostavi red in mir

— Sofija, 18. oktobra. AA. Sofijski listi obsojajo soglasno medsebojne uboje, ki so bili na Bolgarskem zadnje dni na dnevnem redu. Nekateri listi napadajo bolgarsko vlado, da je odgovorna za te uboje, ki rušijo ugled Bolgarske v inozemstvu.

»Slovo«, glasilo vladne večine, priobčuje uvodnik, ki ugotavlja med drugim: »Nočemo več ponavljati klice »Dosti je s temi uboji«, ker je to pozivanje koristilo samo onim, ki imajo ušesa, da slišijo in razum, da razumejo, kako ti atentati ogrožajo ne samo ugled Bolgarske temveč tudi mir in bodočnost vsega bolgarskega naroda. Mi nočemo vprašati onih, ki se pripravajo v posameznih taborih makedonske organizacije, mi vprašujemo javnost, da odloči, v čevagi službi so ti ljudje, ki vzpirajo take atentate po bolgarskih mestih. Ali se bo končno zganila državna oblast, da nas reši pokanja bomb in ubojev po naših ulicah?«

»Zname«, glasilo demokratske stranke, ostro napada vlado, ki dopušča, da se do-

gajajo atentati sredi najvažnejših ulic v prestolnici. Država je po naziranju tega lista dolžna, da zagotovi red in mir in preči zločinstva, ki izpodkopljuje temeljne osnove države. Ako je imela vlada svoj čas toliko moči, da je udušila poizkuse boljševiške revolucije, zakaj se sedaj obotavlja in omejuje na vlogo nemogočnega opazovalca. List apostrofira predsednika vlade Ljapčeva z naslednjimi besedami: »Gospod Ljapčev! Mi vam tudi sedaj ponavljamo: Javno mnenje smatra, da je vaša vlada odgovorna, ker noče napraviti konca tem ubojem.«

»Makedonija« smatra, da so protogorci z atentatom na Vasiljeva, tajnika makedonske revolucionarne organizacije, napovedali boj vsem makedonskim organizacijam, čeprav se doslej niso hotele mešavati v medsebojne osebne borbe in obračune med raznimi frakcijami notranje makedonske revolucionarne organizacije.

Afganci imajo zopet novega kralja

Popolna zmaga Nadirkana nad četami samozvanca Habibulaha — Kabul je popolnoma izropan

London, 18. oktobra. AA. Usoda vetaškega emira Bača I. Saka, ki si je bil nadel ime Habibulah, je neznana. Njegove čete so se predale zmagovitemu Nadirkanu. Novi afganski kralj je četrti po redu, ki so letos zasedli afganski prestol. Amanulah, ki biva v Italiji, je lani zaradi neredov, ki so jih uprizorila gorska plemena, zapustil Afganistan ter prepuštil prestol svojemu bratu Inajetuluhi. Le - tega je kmalu nato strmoglavil vetaški vodja Bača I. Saka, ki si je po prevzemu celokupne oblasti v Afganistanu nadel ime Habibulah. Proti njemu, ki se je iz najnižjih slojev povzpela na kraljevski prestol, se je pojavilo splošno

nezadovoljstvo. Bivši general afganske vojske Nadir kan je trikrat poskušal srečo, da strmoglavil Habibulaha. Šele četrtič se mu je posrečil njegov poskus.

London, 18. oktobra. s. »Daily Mail« objavlja brzojavko francoskega novinarke Viellie iz Kabula, v kateri javlja, da je Nadir kan po dolgem obstreljevanju zavzel tudi notranost mesta. Habibulah je pobežnil. Čete Habibulaha so pred predajo napadle angleško poslatništvo, vendar so jih z izzumi odbili. Francosko poslatništvo je deloma izropano. Mesto samo je tudi popolnoma izropano.

Odlikovani univerzitetni profesorji

Beograd, 18. oktobra. č. Na predlog ministra prosvete je kralj odlikoval s redom Karađorjeve zvezde IV. vrste univ. prof. v p. dr. Tomislava Maretića v Zagrebu, univ. prof. v p. dr. Milana Rešetara v Zagrebu, univ. prof. dr. Stevana Kulbakića v Beogradu, univ. prof. dr. Dragutina Boranića v Zagrebu in univ. prof. dr. Frana Ramovša v Ljubljani; z redom Belega Orla V. vrste univ. prof. dr. Stjepana Ivšića v Zagrebu, z redom sv. Save I. stopnje univ. prof. dr. Aleksandra Belića v Zagrebu in sicer za zasluge pri delu za izenačenje srbsko-hrvatskega pravopisa.

Zakon o univerzah

Beograd, 18. okt. č. Rektorji naših treh univerz dr. Josip Belobrk, dr. Metod Dolenc in dr. Čeda Mitrović so bili včeraj sprejeti od prosvetnega ministra Bože Maksimovića, kateremu so sporočili svoje mnenje o načrtu zakona o univerzah in o posameznih njihovih določbah. Minister prosvete je priznal tečnost njihovih predlogov in pripomb ter jih naprosil, naj izpopolnijo načrt univerzitetnega zakona in priključeno mu univerzitetno uredbo. Izrazil je željo, naj mu elaborata izroče že do nedelje. Rektorji imajo zato vsak dopolne in popoldne konference v rektoratu beograjske univerze.

Nova zakladna bolnica v Zagrebu

Zagreb, 18. oktobra. č. Dopoldne je bila pod predsedstvom mestnega župana prva seja uprave nove zakladne bolnice, na kateri so bili zastopani vsi delegati. Ministrstvo narod. zdravja je delegiralo v upravo načelnika dr. Andreja Štamparja, politična uprava je imenovala za svojega zastopnika šefa oddelka za narodno zdravje dr. Belića, mestna občina dr. Loherta, Kapitol kanonika dr. Lovra Radičevića, nadškofski ordinarijat pa samega nadškofa dr. Bauerja. Odobru načeljuje mestni župan dr. Sršić. Na današnji seji so bili sprejeti sklepi o izvedbi novega zakona za zakladno bolnico v Zagrebu.

Prisilen pristanek letala pri Subotici

Subotica, 18. oktobra. č. Letalo mednarodnega zrakoplovnega prometa, ki je včeraj popoldne odletelo iz Zemuna v Budimpešto in ki ga je pilotiral Josip Kučera, se je moralo zaradi defekta v motorju spustiti na zemljo pri Palčku poleg Subotice. Le previdnosti pilota se je zahvaliti, da se ni pripetila nesreča. Letalo je ostalo na Palčku, pilot Kučera pa je s pošto, ki jo je vozil z letalom, odpotoval v Budimpešto.

Železniška nesreča pri Beogradu

Beograd, 18. oktobra. č. Davi ob 11.30 sta na postaji Resnik, nedaleč od Beograda, na progi Beograd-Niš, začela skupaj dva tovorna vlaka. Povzročena materialna škoda je precejšnja. Obe lokomotivi in štirje vagoni enega tovornega vlaka so skočili s tira, človeških žrtv pa ni bilo. Zaradi nesreče je bil za več ur prekinjen promet. Nesreča se je pripetila, ker ni bila kretnica pravilno postavljena. Uvedena je stroga preiskava.

Iz beograjskega bančnega sveta

Beograd, 19. oktobra. p. Generalni direktor Izvoznike banke Vlada Marković je podal ostavko. Ostavka je bila sprejeta. Naslednik bo imenovan v kratkem.

Iz Narodne banke

Beograd, 18. oktobra. AA. Prihodnja seja upravnega odbora Narodne banke se bo vršila v ponedeljek 21. t. m. dopoldne.

Hrvatski zadržni dom

Zagreb, 18. oktobra. n. Popoldne je odpotovala iz Zagreba v Beograd deputacija Osrednje zveze hrvatskih seljaških združenj, da poroča kralju in vladi o akciji za Hrvatski zadržni dom, ki se bo v kratkem pričel graditi. V deputaciji je okoli 30 za družnikov in jo vodi upravni odbor zveze.

Zasedanje mednarodne konference dela

Zemeneva, 18. oktobra. Včeraj je imela mednarodna konferenca dela kratko sejo, na kateri se je imela izreči o načrtu resolucije, ki so ga predložili vladni delegati Anglije, Finske in Francije, ker je konferenca na sobotni seji odklonila načrt resolucije delodajalcev o ureditvi vprašanja nevladnih zastopnikov na zasedanjih konference dela.

Vsebinske resolucije, ki jo je predložil angleški vladni delegat Smith, ima nastopno vsebino:

Konferenca je spričo raznih težkoč, ki so se pojavile na izrednih zasedanjih, posvečenih pomorskim vprašanjem, sklenila, da bo v bodoče uporabila vsa sredstva za preprečevanje sličnih sporov. Po govoru nizozemskega vladnega delegata Nolensa, ki je izjavil, da bo glasoval za resolucijo v svrhu omožčenja sporazuma, je francoski delavski delegat v imenu svoje skupine izjavil, da bo glasoval proti resoluciji. Nato je bila resolucija odobrena s 54 glasovi proti 19. Na ta način je bil ugodno rešen spor med skupino delodajalcev na eni in skupinami vladnih delegatov in delojemalcev na drugi strani.

Turki pozdravljajo Angleže

Angora, 18. oktobra. AA. Turška vojna mornarica, obstoječa iz 1 križarke, 2 torpedovk in 2 podmornice je prispela v Carigrad in pozdravila tamkaj se mudočo angleško vojno mornarico. Sestanek med poveljniki obeh mornaric je bil izredno prijeten.

Poljska ustavna reforma

Varšava, 18. oktobra. AA. Predsednik vlade Svitalski je imel včeraj sestanek s poslanci in senatorji vladne večine, na katerem je obrazložil potrebo ustavne reforme, ki naj uvrsti državni ugled ter uredi državno upravo.

Obsodbe Rusov v Mandžuriji

Harbin, 18. oktobra. g. Kitajsko sodišče v Harbinu je obsodilo 37 Rusov, ki so bili aretirani v zvezi z zadnjim atentatom na sovjetski konzulat v Harbinu, na zaporne kazni od dveh do devetih let.

Pedagoška centrala v Mariboru

Matica šolske reforme in predbojevnica za uvedbo aktivne ali delovne šole, ki je pri mnogih drugih narodih že z velikim uspehom uvedena, je priredila že letos od 10. do 18. marca svoje prvo študijsko ekskurzijo na Dunaj. Tam so, kakor znano, prvaki gibanja za moderno šolo in dunajska šolska reforma služi mnogim drugim narodom za vzgled.

Drugo ekskurzijo je pripravila mariborska pedagoška centrala za čas od 20. do 28. t. m. Vodil jo bo znani mariborski pedagog prof. dr. Zreč. Prijavljenih je zopet nad 30 osnovnih in meščansko šolskih učiteljev, priključili pa se bodo tudi za prosvetno upravo sreski šolski nadzornik Ivan Tomažič, za mariborski mestni šolski svet prof. dr. Strmšek in prof. dr. Pavel Kozina iz Ljubljane. Udeleženci ekskurzije si bodo tekom tedna ogledali razne primerne šolske reforme na Dunaju, bodo hospitalni na osnovnih in meščanskih šolah in se bodo tudi udeležili pedagoško-psihološkega predavanja znanega dunajskega šolskega reformatorja dr. Alfreda Adlerja. Prosvetna oblast je tudi sedaj v polnem umevanju idealnega stremljenja šla udeležencem na roko in je mariborski prosvetni inspektor vsem udeležencem iz mariborske oblasti dovolil 8dnevni dopust. Isto bo storila skor gotovo tudi ljubljanska prosvetna oblast, čeprav so se pojavili neki zdržki.

Pedagoška centrala v Mariboru z veliko vnamo stremi za doseg postavljenih si ciljev. Njena knjižnica strogo pedagoške psihološke vsebine, obenem z revijami, se pod vodstvom vzglednega knjižničarja učitelja Habermana stalno izpopolnjuje in šteje danes že nad tisoč knjig najboljših literature. Knjige so vsem članom stalno na razpolago. Član pa more postati izven učiteljskega tuda vsakdo, ki se zanima za pedagoška vprašanja. Društveni lokal s knjižnico je v posloju ženskega učiteljskega.

Usodna italijanska politika v Albaniji

Spomenica albanskih emigrantov Društvu narodov — Albanija je samo še na videz samostojna — Nevarnost italijanskih načrtov

Zemeneva, 19. oktobra M. Odbor albanskih beguncev in političnih emigrantov, ki žive v inozemstvu, je poslal Društvu narodov obširno spomenico, v kateri opozarja na italijansko invazijo v Albaniji in na italijanske agresivne namene na Balkanu ter pravi med drugim:

»Ponovno se obračamo na Društvo narodov kot na višjo mednarodno institucijo, da opozorimo na dogodke, ki se v zadnjem času odvijajo v Albaniji. Že v svoji zadnji spomenici smo opozorili na tiranski pakt in na albansko-italijansko prijateljsko pogodbo, ki v svojem bistvu ne značita ničesar drugega kakor izgubo albanske samostojnosti in spremembo v italijansko kolonijo. Fašistični režim hoče upropasti našo državo, da bi na njenih razvalinah zgradil svojo novo postojanko za prodiranje na Balkan. Boječ se slabih posledic svojega režima, si boče italijanski fašizem na ta način zagotoviti novo torišče in utrditi svojo pozicijo na Balkanu. Zato mu albanska republika z izvoljenim predsednikom ni bila dovolj sigurna. Spremenil jo je v monarhijo in postavil Ahmeda bega Zogu za albanskega kralja proti volji naroda, ki o tem splošno ni bil vprašan. Kralj Zogu je bil proglašen za kralja od agentov, plačanih od Italije.«

»Narod se ne sme ganiti ter ječi pod strašnim terorjem. Boda in glad decimira njegove vrste, a mesto zdravnikov in zdravil dovaja Ahmed beg Zogu v deželo italijanske oficije in plačance, ki so zavzeli vsa važnejša mesta v vojski in državni upravi ter tako podredili Albanijo docela fašistični komandi iz Rima. Albanski proračun, ki je poprej znašal 14 milijonov zlatih frankov, je poskočil sedaj na 34 milijonov, pri čemur niti niso vštete obresti v znesku 7 milijonov, ki jih mora plačati Albanija Italiji za posojilo, ki pa ni šlo v korist naroda in države, marveč zgolj za utrjevanje onih obmejnih in strategično važnih točk, glede katerih misli Italija, da ji bodo še potrebne za njene nadejane črte na Balkanu. Vse, kar se je poleg tega zgradilo, je kraljev dvorec in dvorci za

kraljevo mater, njegovo ženo ter prince in princeze. V trenutku, ko vse države na svetu zlasti pa vse veselje, znižujejo svoje oboroževanje, je Albanija tako povišala svoj vojni proračun, da znašajo izdatki za vojsko, ki je večinoma italijanska, nad 50 odstotkov proračuna. Tako početje vodi v gospodarsko in politično propast Albanije, ki bo postala vazal Italije.«

»Kam merijo italijanski načrti, je razvidno tudi po tem, da se sistematično vrši kolonizacija po Italijanih. Vsak teden prihajajo novi transporti italijanskih kolonistov, ki se jim dodeljuje najboljša zemlja, dočim se domači živeli povsod odrida in zapostavlja. Albanski narod bi že davno dvignil svoj glas, toda pod sedanjim fašističnim urejenim terorjem mu je to onemogočeno. Dejstvo je, da so vsi zaporji prenapolnjeni in da krvnik na debelo opravlja svoj posel. Zato se mi obračamo v imenu vsega albanskega naroda na Društvo narodov s prošnjo, naj vsaj v zadnjem trenutku reši albanski narod suženjstvo in mu vrne svobodo in državno neodvisnost s tem, da razveljavi vse pod sedanjim režimom sklenjene pogodbe, predvsem pa tiranski pakt in prijateljsko pogodbo z Italijo. To je potrebno ne samo, da se zaščiti mir na Balkanu, ki je resno ogrožen, če se bo dopustilo, da Italija nemoteno uresniči svoje načrte, o kojih namenu in ciljih pač danes ne more biti nihče več v dvomu.«

Sovjeti zahtevajo izročitev Besedovskega

Moskva, 18. oktobra s. Namestnik komisarija za zunanje zadeve Litvinov je imel daljši razgovor s francoskim poslanikom v Moskvi, Herbetom, o aferi Besedovskega. Herbet se je prizadeval prepričati Litvinova nesprejemljivost zahteve sovjetov, naj Francija izroči Rusiji Besedovskega. Litvinov je kljub temu izjavil francoskemu poslaniku, da je sporočil ruskemu poslaniku v Parizu, naj v najkrajšem času izroči francoski vladi noto v zadevi Besedovskega.

Naši kraji in ljudje

Miss Wilson, tajnica Carnegiejeve ustanove, na obisku v Ljubljani

Kot smo včeraj poročali med dnevnimi novicami, se mudi v Ljubljani Miss Florence Wilson, tajnica evropskega centra Carnegiejeve ustanove. Gospodična Wilson je že lani bila nekaj dni v Ljubljani, o priliki

Miss Florence Wilson
(slikal slavn ameriški portretist Violet Oakley)

ustanovitve univerzitetnega kluba za mednarodne študije, kojega prvi fakultetski pokrovitelj je bil univerzitetni profesor g. dr. Pitamic, sedanjí naš poslanik v Washingtonu. Ta klub, ki je ustanovljen po vzorcu univerzitetnih »Carnegiejevih krožkov« za mednarodne odnose, (Carnegie International Relations Clubs), ima namen, da vzpodbuja dijake k študiju mednarodnih problemov ter v klubu včlanjenim dijakom mudi sredstva (knjige, dokumente, navse) in priliki, da razpravljajo o velikih mednarodnih vprašanjih. Sedanjí pokrovitelj ljubljanskega kluba je g. univ. profesor dr. Tasič. Klub je dobil od Carnegiejeve ustanove lepo knjižnico mednarodnega slova.

Carnegiejeva ustanova za mednarodni mir (Carnegie Endowment for International Peace) je bila ustanovljena l. 1910. od ameriškega bogataša Andrewa Carnegieja (izg. andru karniki), kateri je podaril 11 in pol milijona dolarjev za namenom, da naj služijo obresti te glavne propagandi za odpravo vojne in za okrepitev svetovnega mira. Ta ustanova, koje predsedniki so znane osebnosti iz ameriškega javnega življenja, predvsem iz univerzitetnih krožkov, deluje od takrat zelo energično na različnih poljih za vpostavitve svetovnega mira.

Med drugim si je ta ustanova na podlagi enega člena svojih pravil stavila tudi nalogo, da podpira prijateljske odnose med prebivalci različnih dežel in potom medsebojnega spoznavanja in razumevanja z bližnjimi narodi ter tako skuša že v kalí zadušiti nasprotujoči si in sovražna razpoloženja.

Na podlagi tega programa je sedanjí predsednik ustanove g. Nicholas Murray Butler, rektor slavne Columbia univerze v New Yorku, sklenil ustanavljati zgoraj omenjene univerzitetne klube. Razen na mnogih ameriških univerzah obstajajo takšni klubi tudi na naslednjih vseučiliščih. Manchester, Exeter, Southampton, Plymouth, Madrid, Barcelona, Carigrad in Ljubljana.

Organizacija teh klubov je bila poverjena gospodični Wilsonovi. Ona je bila po preči devet let nastavljena na Columbia univerzi, nato jo je sprejel v svoj urad znani ameriški polkovnik House, ko je pripravljal pariško mirovno konferenco. Kot edina žena, uslužbena v ameriški mirovni delegaciji, je bila s pokojnim predsednikom Wilsonom v Parizu, nato pa od leta 1919. do 1927. knjižničarka pri Ligi narodov v Ženevi, kjer je organizirala tamošnje knjižnice. Nato je bila imenovana za tajnico evropskega centra Carnegiejeve ustanove, ki se nahaja v Parizu, med tem ko je glavni urad ustanove v New Yorku. Na svojem potu na vzhod se bo Miss Wilson ustavila na naslednjih univerzah: Zagreb, Beograd, Bukarešta, Cluj, Carigrad, Beyrouth in Cairo.

V Ljubljani si je z velikim zanimanjem ogledala Napoleonovo razstavo, včeraj pa si je v spremstvu ge. prof. Copelandove ogledala Gorenjsko.

Dr. Br.

Iz življenja slovenskih Korošcev

Položaj koroškega kmeta je težak. Trudi se in dela na ne preveč rododarni zemlji, za pridelitek ni dobrega odjemalca in cene so le redkokdaj primerne, davki so visoki, socialna bremena velika. Ni čuda, če so posestva zadolžena. Ponekod držijo kmete na posestvu le še ljubene do rodne grude.

Zadnja leta je bilo prodanih mnogo posestev, ki so nekdo prav dobro redila rod za rodov. Sedaj razglasa Heimabund, da je naprodaj okoli pet sto posestev!

Dolžnost oblasti bi bila, skrbeti za to, da se ohrani naše kmečko ljudstvo na svoji zemlji, treba bi bilo, iti mu na roko in pomagati, da postane kmetovanje zopet koristno, ker bi bilo to v prid celi deželi.

Včasih vzklika celovška gospoda resnega obraza »Koroška Korošcem«, v resnici pa ne stori nič tega, v kar jo obvezuje navadno geslo. Okoli 500 posestev je naprodaj in kdo jih bo kupil?

Doslej je bilo potom posredovanja koroškega Heimabunda prodanih 35 posestev na Koroškem in od teh dvajset v slovenskem delu dežele s skupnim obsekom 2116

oralov zemlje. Od novih lastnikov je 32 družin iz Nemčije z 80 člani. Severnim Nemcem ugalajo zlasti posestva okoli Velikovec in Pliberka, Blatograda in Vernberga, pri Žihpoljah in v Gorenjem Rožu.

Dunajska »Neue Illustrierte Wochenschau« je priobčila za letošnje plebiscito proslavo članek »Kärnten sucht Einwanderer«, v katerem vabi ljudi iz Nemčije, da naj se naselijo na Koroškem, mesto da odidejo čez morje. Na Koroškem so na razpolago že kultivirana posestva, samo način dosedanjega kmetovanja se zdi listu zastarelo.

Celovška politika, katere zastopniki so ob plebiscitu tako laskavo napovedovali slovenskim kmetom sijajno bodočnost v Avstriji, tira našega človeka v obupne razmere, ki povzročajo prodajanje posestev. Slovenski kmet se razlašča in na njegovo zemljo se priseljujejo Nemci iz Prusije in nemškega dela Poljske. Zanimivo je, da prihaja mnogo protestantov v deželo s pomočjo ponemčevalne politike, katero krepko podpirajo tudi v celovškem ordinariatu!

Od ministrstva za poljedelstvo je dobil tudi koroški deželni kulturni svet zakonski predlog o izvrševanju naseljevanja. V eni zadnjih sej se je kulturni svet izrekel proti naseljevanju in dostavil, da treba domače kmete držati na koroški zemlji! Deželni kulturni svet je dobil od ministrstva obljubo, da bo prišla pomoč, potrebna za utrjevanje kmetij v vseh onih krajih, kjer beži ljudstvo z doma. Kdaj pride ta pomoč? Akcija Heimabunda je hitrejša!

Drugo leto bo v Celovcu deželna razstava, o kateri razglasa deželni kulturni svet, da ne bo služila samo za ogledovanje živine, ampak bo nudila pregled vsega gospodarstva v celi pokrajini. S kmetijsko razstavo se združijo gospodarska.

Gospodarska poročila iz raznih krajev naglašajo, da je imel marsikateri kmet leto tako letino, kakor že dolgo časa ne. V St. Vidu v Podurju so posamezniki pridelali rži po 20 stotov na hektar. Za izvoz krompirja je letos Italija mejo zaprla. Vsa gospodarska poročila priporočajo razumno in previdno kmetovanje. Kmet se mora prilagoditi splošnemu napredku in deželna in državna oblast mu morata nuditi izobraževanje v modernem gospodarstvu.

V Globasnici so vzprijeli kmetstvo igro »Prisega o polnoči« Manice Komarove. Navajal je bil tak, kakršen je navadno pri predstavi »Miklovo Zale«. Dvorana natlačena, pozornost ogromna, uspeh igre, ki je bila podana prav dobro, je bil sijajen. Igra se vzprijori tudi po drugih krajih.

Važno prosvetno delovanje med vojaštvom

Ljubljana, 18. oktobra. Razveseljevo je dejstvo, da se naša vojaška oblast resno zavzema poleg vojaške tudi za prosvetno izobrazbo vojakov. Največjo važnost polaga na odpravljanje nepismenosti. Po vseh večjih garnizijah se vršijo vojaški analfabetski tečaji. Pri nas so se taki tečaji zaključili začetkom tega meseca. Vodili so jih osnovnošolski učitelji in so bili uspehi jako lepi. Trud učiteljev je bil poplačan s skoro presenetljivimi uspehi, saj so izpiti pokazali nad 75 odstotkov usposobljenih in je le okrog 25 odstotkov ostalo neposobnih.

Zanimiv je pregled učnih uspehov analfabetskih tečajev v posameznih vojaških edinicah. Tako je imel artiljerijski polk 145 analfabetov in se je od teh naučilo brati in pisati 131 vojakov in je le 14 ostalo nepismenih. Učni uspeh beleži torej 90 odstotkov. Pri bolničarski četi je bilo 31 nepismenih, sedaj jih piše in čita 26 in je le 5 nepismenih. V enem peščeniku je bilo 413 analfabetov, v drugem 343 in je učni uspeh pri prvem 282 sposobnih (68%) in 131 neposobnih, pri drugem pa 257 sposobnih (76%) in 77 neposobnih. Skupaj se je od 923 analfabetov potom tečajev usposobilo 696 vojakov, kar znači 75% in je ostalo 227 neposobnih.

Poljska tekma psov ptičarjev v Ptuj

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredil tokrat svojo poljsko tekmo za pse ptičarje v gostoljubnem dravskem mestu Ptuj 13. t. m. s soudeležbo podružnic SLD v Ptuj in Mariboru.

Že na dan pred tekmo se je zbralo pri pozdravnem večeru zelo število lovcev v hotelu »Osterberger«, kjer se je razpravljalo o važnih kinoloških zadevah.

Od desetih prijavljenih ptičarjev je bilo privedenih le devet. Po smotri je sledilo zbranje, nakar so bili psi posamezno izprašani iz vseh preizkusnih predmetov. Tekmo sta vodila predsednik podružnice SLD Ptuj g. dr. Franjo Salamon iz Ptuja in ing. Friderik Weinberger iz Ljubljane, zadnji obenem kot sodnik pripravnik. Kot sodnika sta fungirala klubova predsednika g. Franc Urbanc in ravnatelj g. dr. Janko Lokar, oba iz Ljubljane.

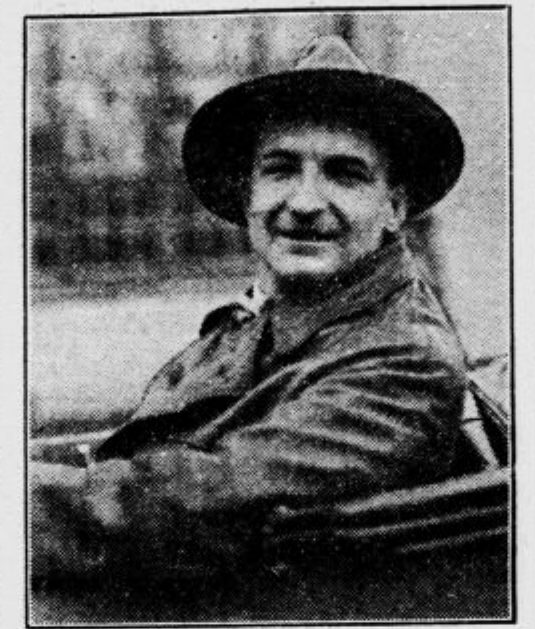
V lovskem revirju, ki ga je dal na razpolago g. dr. Salamon, je bilo dovolj divjadi, čine, tako da so bili psi lahko hitro izprašani. Izid tekme je bil razglasa zvečer na prijateljskem sestanku po vodji tekme, nakar so se razdelila darila. Rezultat je naslednji:

St. 1. Greif - Weisshofen, grifon, JRP 1 R. lastnik in vodnik Am Schenchenbauer, Ptuj; IIIc dario s 120 točkami; dobil častno darilo KLP. — St. 2. Boj - Krški, nem. kratkodl., JRP 22 A. lastnik in vodnik ravnatelj Dragotin Klobučar, Maribor; I b dario s 177 točkami; dobil častno darilo KLP. — St. 3. Bistra - Dravska, nem. kratkodl., JRP 22 A. lastnik in vodnik ravnatelj Dragotin Klobučar, Maribor; 130 točk; posebno darilo SLD Maribor. — St. 4. Boj II. - Dravski, nem. kratkodl., JRP 60 A. lastnik ravnatelj Franc Pišek, Maribor, vodnik Miha Korošec, Župeča vas; III b dario s 131 točkami. Lastnik dobil častno darilo KLP, vodnik 300 Din in 2 predmeta. — St. 5. Bessie - Laa, nem. kratkodl., JRP 30 B. lastnik in vodnik Anton Schuster, Ljubljana; IIIa dario s 138 točkami; častno darilo KLP. — St. 6. Uili - Mitras, nem. kratkodl., JRP 42 B. lastnik in vodnik mag. Rudolf Molitor, Ptuj; 105 točk; posebno darilo SLD Maribor. — St. 7. Freya - Rabenhorst, nem. resavka, JRP 3 F. lastnik Pirich, Ptuj, vodnik poklicni lovec Josip Vauda, Ptuj; III c dario s 125 točk. Last-

nik častno darilo SLD Ptuj, vodnik 100 Din in 2 predmeta. — St. 8. Pik - Krški, nem. kratkodl., JRP 65 A. lastnik dr. Josip Pučnik, Slov. Bistrica, vodnik Miha Korošec, Župeča vas; III d dario; 121 točk. Lastnik častno darilo SLD Maribor, vodnik 200 Din. — St. 9. Doris - Krška, nem. kratkodl., JRP 26 B. lastnik in vodnik Walter Scheibel, Ptuj; I a dario s 189 točkami; častno darilo SLD Ptuj.

Letalski dan v Ljubljani

Včeraj so prispela v Ljubljano štiri letala znane tovarne Raab-Katzenstein v Kasselu v Nemčiji. Letala so dvokrilni, sistemov, ki veljajo za najboljše tipe nemških sportnih letal. Z njimi bodo v nedeljo izvajali razne vratolomščine v praksi sloviti nemški letalci Raab, Müller-Gernsteh, Knopf in Wolt. Zadnji trije so že v Ljubljani, tovarnar in letalec Raab pa prispe danes preko Jesenic

G. Raab, čegar sliko objavljamo, je po vsem svetu na glasu izredno spretnega in drznega igralca, ki ne pozna ne ovir ne nevarnosti.

Letalska prireditve se vrši v nedeljo popoldne na vojaškem vežbališču in letališču pri Ljubljani. Izvenljubljanski posetniki imajo na železnih polovicih vožnjo. Za promet med Ljubljano in letališčem bodo skrbeli posebni vlaki in avtobusi.

Desetletnica zaslužnega glasbenega društva

Maribor 18. oktobra.

»Narodno železničarsko glasbeno društvo »Drava« v Mariboru proslavi jutri 19. t. m. svojo desetletnico z jubilejnim koncertom v mariborski uniojski dvorani.

Društvo, ki mu predseduje postajni načelnik g. Josip Mohorko, sestoji iz treh odsekov: 30članski orkestralni odsek pod vodstvom g. kapelnika J. Koudelke, 20. članski tamburaški zbor, vodja g. R. Pivka in 28članski moški pev. zbor pod vodstvom zborovodje g. A. Horvata. Moški zbor je nedavno nastopil z uspehom tudi v ljubljanski uniojski dvorani o priliki 20letnice UJNZB.

Uglednemu glasbenemu društvu, ki vrši uspešno poleg kulturnega tudi veliko nacionalno delo, ob jubileju vsa čast, priznanje in najboljše čestitke.

Športne čepice

v največji izbihi na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. najcenejši nakup pri

A. Presker, Ljubljana
So. Petra cesta 14.

Slovaški učitelji v Novem Sadu in Beogradu

Pevski zbor slovaških učiteljev, ki ima svoj sedež v slovaški Bratislavi ob Donavi, že žanje krasne uspehe na svoji pevski turneji po Jugoslaviji. Najlepši sprejem so doživeli ti izredni gostje ob svojem prvem koncertu v Novem Sadu. Tam so jih pri prihodu vlaka pričakovali pod vodstvom svojih profesorjev dijaki moškega in ženskega učiteljskega, moške in ženske gimnazije, trgovske akademije, meščanske šole, vse osnovne šole, predstavniki kulturnih društev, pevskih društev z zavajami. Sokoli s svoje godbo ter množica naroda. Slovaške pevce je navdušenost pozdravil namestnik župana g. Jovan Lakić, za žensko muzikalno udruženje ga. Milica Moć, imenom učiteljev g. Nikola Mirkov, za tamošnje Slovačke dr. Aulik, nakar se je razvil po odvetju naših in češkoslovaških himen skozi mesto krasen spreved z godbo na čelu do hotela, kjer so bili nastanjeni. Tam je množico pozdravil imenom pevkega zbora slovaških učiteljev, ki je izzval posebno s svojo Jenkovo »Što čutiš« . . . prave salve ovacij. Znani beograjski muzikalni strokovnjak, skladatelj M. Milojević, poudarja v svoji kritiki koncerta v »Politiki«, da je dirigent zbora prof. Rupel znal viliti zboru posebno harmonijo in čustvenost, s katero podaja zlasti mehke slovaške narodne pesmi.

V dneh 24. in 25. t. m. bodo slovaški učitelji koncertirali v Ljubljani in Mariboru. odkoder se odpeljejo v soboto 26. t. m., da absolvirajo koncert tudi še na Dunaju.

Zopet predrzen vlom

Ljubljana, 18. oktobra.

Včeraj na vse zgodaj zjutraj je presenčila prebivalce Ježice in Posavja sploh novica o skrajno drznem vlamu v poštni urad na Ježici, ki se nahaja v znani Štirnovi hiši tik ob glavni cesti. Vlom je izzval vsepovsod velikansko razburjenje.

»Kako je mogoče, da se pripeti tak primer v neposredni okolici Ljubljane in ob najpomembnejši cesti?« so zmajevali ljudje.

»In pa sredi vasi!« so pristavljali drugi. Doroček sam na sebi je dal povod raznovrstnemu razglabljanju. Storitci so popolnoma neznani. Bržkone so izvršili tudi ta vlom zopet člani drzne vlomilske tolpe, ki neustrašeno in skrajno brezobzirno gospodari po Ljubljani sami, še bolj pridno pa se udeležuje v okolici.

Vlom v poštni urad na Ježici je bil izvršen nekako ob treh zjutraj. Vlomilec je moral biti na delu gotovo kakih šest. Odprl so z veliko težko težko, s pločevino obita vrata, vodoča v poštni urad. Pri tem so morali s krampom ali morda s kakim drugim predmetom odstraniti težki železni zunanji drog, s katerim so bila povezana vrata. Nakar so odvrgli dve veliki žabnice, nakar šele so se lahko lotili ključavnice same. Njihov dostop v lokal sam pa s tem še ni bil omogočen. Morali so se lotiti notranjih vrat, ki so jih odprli tudi razmeroma težko. Tedaj so se nahajali šele v veži urada. Vendar pa so tretja vrata, za katerimi se je nahajala blagajna, odprli z lahkoto. Tam so se lotili najprvo velike železne blagajne. Uvidevši pa, da je s pomankljivim orodjem niso v stanu odpreti na mestu, so se svedrovcu odločili, da jo odprejo na drugem mestu, kjer bi bili bolj nemoten. Ko so prebrskali vso pisarno, se je eden izmed njih odločil, odhitel do hiše posestnika Totarja pod cesto in pripeljal do Štirnovih hiše dvokolesni voziček. Na ta voziček so vlomilci naložili blagajno ter jo odpelali do obrežja Save, kjer so se lotili dela in načeli blagajno najprvo s krampom, nakar so izrezali s pomočjo ostrega orodja veliko luknjo. Njihov trud pa ni bil poplačan. Mesto velikanskega plena, kakor so si ga predstavljali, so našli po mnogih naporih v blagajni le okrog 400 Din drobica in pa za 800 Din vrednosti raznih znamk. Po tem razočaranju so vlomilci pustili prazno blagajno ležati na mestu, dočim so sami izginili v neznano smer.

Prazno blagajno je našel na produ posetnik Bolka iz Stožic, ki je obvestil najprej ježiškega župana g. Severja, nato pa pošto upravitelico go. Marijo Dobnikarjevo, ki stanuje v Stožicah. O zadevi je bilo takoj poročeno orožniški komandi v Ljubljano in poštni direkciji v Ljubljani. Danes so pričele varnostne oblasti z obširno preiskavo, ki na je ostala doslej še brez pozitivnega rezultata. Pač je bil aretiran že včeraj v Črnučah neki mlajši možki, ki je morda udeležen na vlamu v ježiški poštni urad. Orožništvo o zadevi še ne da podrobnejših informacij.

Brezplačno

Vsem industrijalcem in obrtnikom, kateri želijo uvoziti stroje ali aparate

brez-uvodne carine

sestavlja tozadevne prošnje s hitro in uspešno rešitvijo brezplačno.

J. SIKOŠEK

12485

carinski posrednik, Ljubljana, Slomškova ulica 1.

Vasovalčeva žalostna zgodba

Šmartno, 18. oktobra.

Na Libergu mali vasi tukajšnje občine je prišlo do obračunavanja s fantom iz druge vasi Cerovec, ki je prišel na Libergo vasov, kar so ga smatrali liberški mladeniči za kršenje njihovih pravic in so se nočne mučenja pravi posteno osvetili.

Že pod noč je prišel 25letni Berčiri iz Cerovec na Libergo, kjer se je sestel sredi ceste z znanec. Planinskovi Jožetom.

Fanta sta se pozdravila in začela razgovor.

Vmes je vprašal Berčiri Pranskovega Jožeta: »Kje pa ima okno tvoja sestra Francka?«

»Ej, ti navihane, si prišel malo povasovat, a. t. . . je odvrnil Jože.

»I, seveda. . . se je odrezal Berčiri.

»Zakaj sem pa fant?«

»No, tisto je pa druga,« mu je začel dajati Jože prav.

»Stopi za hišo, pa ti bom vse pokazal.« je povabil uslužni Jože gosta iz Cerovec. Pokazal mu je, kje spi njegova sestra Francka, nato pa mu je še pomagal pristaviti — lestvo. Potem pa je Jože diskretno — zginil.

Ko je Berčiri pričel stopati po klinih do okna, je našel žveplenko. Obrnjen z vso pozornostjo v Franckino okno, ni opazil, da so prišle tedaj pod lestvo tri temne postavice.

Hip nato pa ga je udarec preko glave in ramen spodnesel z lestve. Ko je že ležal na tleh, so mu napadalec potisnili nekajkrat nož v nogo in celo med rebra.

Obupan in krvav se je Berčiri mukoma zavlekel na cesto. Tam so izza grmovja planile nanj tri postavice s koli. Zaradi udarcev po glavi je mladenič omedlel. Padel pa je

Doma in na potovanju . . .

... se lahko dovršeno obrijete . . . Če boste rabili izključno samo britvice Gillette, vam bo gladek dotik rezila izreden užitek. Kar dar potrebujete britvice, kupite si zavojček Gillette.

Gillette

tik cestnega roba, nakar se je še prevalil po bregu navzdol.

Fantom pa še ni bilo dovolj. Nezvestnega Berčirja so še pod cesto pretepli in obrcali. Vso noč je ležal pod cesto v nezvesti, prebudil ga je šele jutranji hlad. Zaradi posledice hudega napada se je komaj zavlekel domov, kjer mu je bila potrebna zdravniška pomoč. S tem vasovanjem se bo sedaj bavilo sodišče.

Dopisi

Vrhnika. Danes ob 20. bo v »Mantovici« običajni sokolski članski večer. Vabijo se vsi člani in prijatelji Sokolstva.

Lož. V nedeljo 20. t. m. ob 4. popoldne bo v dvorani Hranilnice in posojilnice v Starem trgu v prid novoustanovljene godbe v Ložu koncert godbe na pihala z Vrhniko pod vodstvom kapelnika gosp. Dolinarja. Vršil se bo pri pogrnjenih mizah ter bodo na razpolago jedila in pijače. Vse glasbo ljubce občinstvo vladno vabljeno!

Gorenja vas v Poljanski dolini. V nedeljo 21. t. m. popoldne ob 3. nam priredi naš Sokol zopet nekaj razvedrila. Z resno igro pisatelja Iv. Cankarja »Kralj na Betajnovi« prične svoje jesensko-zimsko prosvetno delo. Vsi dobro misleči in za napredok vneti na ta dan v Sokolski dom. — Jesen imamo tudi v dolini prav prijetno. Zadnji dež je bil dobro došel, da je oživil naše potoke, ker je že občutno primanjkovalo vode. Prvi sneg se je pokazal letos ob zadnjem dežju za par dni na Blegošu. Ako se bodo zdaj še zadnji pridelki spravili ob ugodnem vremenu, bomo z letošnjo letino prav zadovoljni. Žal, da za sadje v dolini letos letina ni bila ugodna.

KRESNICE. Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva v Kresnicah priredi do nedelje v kresniški šoli ogled, odnosno razstavo sadja. Prireditve ima poučen namen za povzdigo sadjarjeve v okolici.

TOPLICE PRI NOVEM MESTU. Tukajšnje Sokolsko društvo je priredilo v nedeljo, 13. t. m. primerno manifestacijo v telovadnici v proslavo proglasitve naše države v kraljevino Jugoslavijo, Manifestacije, pri kateri je starosta br. Gregore poročal o pomenu naziva države Jugoslavije, se je udeležilo skoraj celokupno članstvo in mnogo drugega občinstva. — Sokolsko društvo se je pričelo marljivo pripravljati za zimsko sezono. Telovadba se redno vrši, napravljaja se nov gledališki oder, pa tudi načrti za prosvetno delo so izvršeni. Tako hoče tukajšnji Sokol vsestransko vršiti svojo nalogo.

OBLEKE

moške, fantovske in deške, raglane, površnice, usnjate suknjiče, trenchcoat in dežne plašče

kupite

sigurno najceneje v konfekcijski industriji

JOSIP IVANČIČ

Ljubljana Dunajska cesta št. 7

Oglejte si velikansko zalogo! Lastni izdelki!

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA.

Sobota, 19.: Grob neznanega junaka. Pro-mijera. C.

Nedelja, 20.: Velika abeceda. Izven.

Ponedeljek, 21.: Strahovi. D.

LJUBLJANSKA OPERA.

Sobota, 19.: Mamzelle Nitouche. Opereta.

Ljudska predstava po znanih cenah.

Izven.

Nedelja, 20. ob 15.: Pri treh mladenkah.

Opereta. Ljudska predstava po znanih cenah.

Izven. — Ob pol 20.: Tosca.

Ljudska predstava po znanih cenah.

MARIBORSKI REPERTOAR.

Sobota, 19.: Pohujšanje v dolini šentflorjanske.

Ski. B. Kuponi.

Nedelja, 20.: Zupan Stilmondski. Kuponi.

Velika premijera!

Danes ob 4., 1/6., 1/8. in 9.

LULU

Zena greha in strasti, Zena, ki živi za ljubezen in umira od nje, Zena demon in angel. V glavni vlogi

LOUISE BROOKS

in

FRANZ LEDERER

Po sloviti pretresljivi tragediji Frank Wedekinda »Die Büchse der Pandora«.

Bosna-Film, Zagreb. Predprodaja vstopnic od 11. do pol 1. ure in od 2. dalje.

Mladini neprimerno!

Izšla je 2. številka zabavnika „Roman“. 2 Din

Domače vesti

* Uradni list Dravske banovine objavlja v 103. številki zakon o učiteljskih, zakon o učnih knjigah za narodne in meščanske šole, učiteljska in srednje šole ter izpremembe v okoliših oddelkov finančne kontrole v Marenbergu, Ptuj, Dravogradu in Pernichu.

* V imenik Zdravniške zbornice za Slove nijo sta bila vpisana dr. Ivan Harol, primarij bolnice v p. v Slovenjgradcu in dr. Aleksander Josič, zdravnik zdravilišča v Topolšici.

* Ekскурzija naših zdravnikov v Anglijo. Večja skupina jugoslovnskih zdravnikov se je podala na poučno ekscurzijo v Anglijo. Na povratku v domovino bodo naši zdravniki posetili tudi Pariz in druga francoska mesta. Potovanje bo trajalo štirinajst dni.

* Ekspozitura »Avala« v Ljubljani. Jugoslovenska pooblaščenica dopisniška agencija »Avala« v Beogradu je osnovala v Ljubljani svojo ekspozituro, ki se nahaja v poslopiju »Kazine«, H. nadstr. Za šefa ekspoziture je imenovan novinar g. dr. Josip Birsa. Ekspozitura ima telef. št. 3110 in 3120.

* Zakon o srednjih šolah. V Ljubljani 1929. Založila Tiskovna zadruga. Cena s poštnino 1275 Din. Novi zakon o srednjih šolah je izdala Tiskovna zadruga kot 34. snopišč Zbirke zakonov in posebnih knjižic. Zakon je važen ne le za profesorje, marveč tudi za starše, ki imajo svoje otroke na srednjih šolah. Priporočamo ga tudi tem, da spoznajo ustroj novih naših srednjih šol.

* Izpremembe v državni službi. Pri oblastni pošto-telegrafski upravi v Ljubljani so dosedajni odsekovi šefi Maks Svoboda, dr. Ivan Lamut, Anton Vesencjak in dr. Joško Lebar imenovani za inspektorje. Okrajni zdravnik v Ljubljani dr. Živko Lapajne je pomaknjen v 5. skupino I. kategorije.

* Izprememba rodbinskega imena. Na prošnjo Ivana Junca v Trbovljah-Retju je veliki župan ljubljanske oblasti dovolil izpremembo njegovega rodbinskega imena v ime Gorjup.

* Kongres jugoslovenskih železničarjev. V Novem Sadu se bo jutri vršil kongres delegatov Udruženja jugoslovenskih železničarjev. Med drugim bo kongres razpravljal o vprašanju gradbe železniškega doma.

* Zlata poroka. Gospod Franc Šmaidek, vrtnar v vili ljubljanskega trgovca g. Ene-rika Mayerja na Bledu in njegova soproga Pepca sta včeraj praznovala zlato poroko. Še na mnogo let!

* Oblastna cesta Rimske Toplice-Mišli dol bo ob 23. do včetršji 26. t. m. za vsak promet zaprta. Obnovil se bo most med Blatnikom in Horjakom.

* Zborovanje Zveze mest Jugoslavije. Poslovni odbor Zveze mest Jugoslavije bo imel danes svoje zborovanje v Splitu. Na dnevnem redu bodo važna komunalna vprašanja, kakor komunalne finance in novi zakon o občinah. Iz Ljubljane se udeležijo tega zborovanja g. dr. M. Zarnik kot županov namestnik, občinski svetovalec Zupčan Ivan in prof. Jarc Evžen ter ravnatelj Zupčan Ivan kot referent. Zborovanje bo najhkrje trajalo več dni.

* Konferenca naših turističnih uradov. V Beogradu se bo jutri vršila konferenca vseh turističnih uradov v naši državi v svrhu dogovora za skupno propagando turističnega prometa. Na konferenci se bo razpravljalo o vsem onem, kar se je po dosedanjih izkustvih pokazalo kot neobhodno potrebno za čim boljši razvoj turizma. V Splitu pa se bo v kratkem vršila posebna konferenca za pospeševanje turizma na Primorju od Sušaka do Bara. Na tej konferenci se bodo specialno obravnavale potrebe za turistični promet na Jadranu.

* Primorci, Jugoslovenci! Izšla je 16. številka »Primorskega Glasila«, ki podaja objektivno sliko iz življenja naših rojakov onstran meja. Je to sploh edini jugoslovnski list, ki se bavi izključno z vraščanjem naše narodne manjšine pod Italijo. Prav toplo priporočamo list vsem Jugoslovenom, da ga širijo in podpirajo. Prihodnja številka lista, ki izide koncem meseca, bo posvečena zadnjim dogodkom v Pulji, ki so presunili slahernega narodno čutečega Jugoslavena. List je napravljen po vseh trafikah v Ljubljani, Mariboru in Celju. Naroča se pri založbi »Jug« v Ljubljani, Selenburgova ul. 7-II.

* Zorko Prelovec: 6 narodnih pesmi za srednji, oziroma nizki glas s spremljevanjem klavirja. Samozaložba. Cena izdruge izdaje 25 Din. Dobi se v ljubljanski knjižarnah, naroča se pa tudi lahko na naslov prireditelja v Ljubljani, Prešernova ulica 3. Zna, za 1. glas s klavirjem preprosto, lahko in prijetno prirejane narodne pesmi! Naročite jih!

* Železniške legitimacije za upokojence, invalide in njih rodbine. Vsi upokojenci in njih rodbine, ki imajo žel, legitimacije in ki jim bo potekla petletna doba koncem tega leta, naj jih po možnosti vrnejo najdalje do 15. novembra 1929. finančni direktorji — oddelku za državno računovodstvo (vojaški upokojenci, invalidi in njih rodbine po referatu za vojaške miro-

vine) v Ljubljani. Obenem naj v svrhu izposlovanja nove želez. legitimacije predložijo eliko in 10 Din v gotovini kakor tudi zadnji knjižni izpis plač nakaznice. Legitimacije pa, katerim koncem leta petletna doba še ne bo potekla, naj za polajšanje predložijo zgoraj omenjenemu uradu do 30. novembra 1929. Prošnje za legitimacije, predložene po navedenih termalih se bodo mogle vpoštevati še le po novem letu. Tekom leta vlozene prošnje za nove legitimacije se pa ne bodo predlagale posamezno direktorji državnih železnic, ampak le skupno in sicer največ dvakrat mesečno. Take prošnje naj se torej pravočasno vlagajo, ne pa šele na dan, ko se žel. legitimacija že potrebuje. Upokojenci in upoko enke se končno vabijo, da v bodoče prilagajo vsem morebitnim reklamacijam, vlogam in prošnjam v pokojniških zadevah tudi zadnji knjižni izpis plačilne nakaznice, ker se s tem omogoča hitrejša in lažje poslovanje.

* Kongres knjižotrižcev, določen za to nedeljo v Zagrebu, je preložen na pozneje.

* »Zvonček« v novi opremi. Pri ljubljani mladinski list »Zvonček« je izšel te dni v čedni novi opremi z bogato vsebino. Prva številka prinaša prizore iz mladih let velikega francoskega cesarja Napoleona, katerega mu je naša Ljubljana nedavno postavila dostojen spomenik; nadalje pripovedko o »Zelenem pticu«, ki jo je z lesorezi opremil grafič E. Justin, črtici iz otroškega življenja »Krtica« in »Spaček« ter mnogo drugega za naše malčke zanimivega štiva. Celoletna naročnina »Zvončka« znaša 30 Din. Mladini in staršem ga toplo priporočamo!

DANES VELEFILM:

Cigan primaš

po znanj Kalmanovi opereti v glavni vlogi Ernst Verebes in I. I. Štoreghy

Sodeluje la. ciganska kapela

Danes ob 4., 6., 8. in 9. uri Kino Ideal

* Na razstavi sadja na velesojmu v Ljubljani od 19. do 24. t. m. bodo razstavljena jabolka, razdeljena v glavnem v dve skupini: jabolka, užitna v jesenskem, odnosno zgodnje-zimskem času, in ona prava zimska. Med prvimi bi imenovali te-le vrste: razni kosmači, car Aleksander, pisani kardinal, rumeni in rdeči belefleur, Herbertova lančerska reneta, tesenski kalvi, gdanski robač, zlata parmena itd. Za zimo pa bi bile tel vrste: mošangar, voščene, Damasonov kosmač, Baumanova reneta, kaselska reneta, kanadka, prinčeva jabolka, boskopski kosmač, londonski peping, Boikovo jabolko, rdeči in zeleni četinec, tafelček, zeleni knežak, bobovec, ontario in šampanska reneta. Svtujemo, da si interesi ogledajo to sadno razstavo.

* Ogrevanje železniških vozov. Po odredbi železniške uprave se je te dni na vseh progah naših državnih železnic pričelo z ogrevanjem potniških vagonov. Prometno ministrstvo je nabavilo še šestnajst novih parnih kotlov, ki so bili izdelani v naši domači delavnici v Slavonskem Brodu.

* Zrele jagode v pozni jeseni. Prijatelji-ka našega lista Milojka Sušteršičeva nam je iz Dravograda poslala duhteč šopek zrelih jagod, ki jih je nabrala v tamkajšnji okolici. Sredi oktobra je to vsekakor redek pojav in to tembolj, ker se poleg zrelih jagod nahaj tudi lepo razvit cvet.

* Obilen ribji lov na dalmatinski obali. Na ribji trg v Splitu so pripeljali predvčeršnjim velike množine raznovrstnih rib. Na zagrebški trg je bilo odposlanih tri kvintale rib. Cene so se gibale tako-le: male ribe 6 do 12 Din kg, ribe boljše vrste 16 do 25 Din za kilogram.

* Drag kruh v Dalmaciji. V Splitu se je pričela živahna akcija za znižanje cene kruha in mesa. Cene kruha v Dalmaciji se drže še vedno na 4 do 5 dinarjev za kilogram.

* Pri kuhanju žganja. V vasi Prokopij pri Glini je prišlo te dni pri kuhanju žganja do krvavega poba med kmeti, ki so se zbrali pri kuhanju in pili močno pijačo. Na mestu sta obležali mrtvi dve žrtvi: Petar Lipak in Stjepan Sitarič. Slednjemu so s sekirjo razbili glavo ter težko ranili tudi njegovo ženo. Krivci so bili aretirani in izročeni sodišču v Glini.

* Zvit slepar. 33 letni delavec Lojze Raušl iz Rucmanecv se je seznanil z raznimi ženskami v okolici Slatine Radencev in izvalil trem večje zneske denarja, nakar je izginil iz tamošnje okolice. Skupno jih je ogoljufal pod različni pretekami za nad 7000 Din. Raušla zasledujejo orožniki tudi zaradi razna tatvin, vendar se prevečanec dobro skriva in ga ne morejo prijeti.

* Zasledovan vlomilec. Orožniki, prideleni postajam pod Ljubljano zasledujejo že nekaj časa 20 letnega Jožeta Omeje, pristonega v Medvodah, ki je na glaslo kot izredno spreten vlomilec v kmečke domove. Pred par dnevi se je splazil Omeje v hišo Josipa Kastelice v Hrastju št. 14, ter ukradel za 556 Din gotovine, več zlatih zaponk in verižic, več prstanov ter nekaj drugih predmetov. Nekaj dni zatem je ukradel iz zaklenjene kašče posestnika Ja-

neza Ovna v Mali Zalni okrog 1000 Din gotovine, niklajsto uro z verižico, gasilsko trobko, razno zlatino in nekaj prekajenega mesa.

* »Die Erde und ihre Völker«. je naslov knjigi, ki jo je spisal univ. prof. dr. W. Ule. Knjiga opisuje z vso natančnostjo našo zemljo in njene prebivalce ter niaove šege in navade. Vsebinsa knjige je nadvse zanimiva. Pri prebiranju knjige ne potrebuješ ne atlasa in ne drugih pomožnih knjiz, ker ti delo samo kot tako popolnoma zadostuje. Vsa oprema knjige je zelo bogata, saj obsega 1300 strani, katere krasi do 700 slik. Poleg tega ima knjiga še 41 umetniških prilog in 15 večbarvnih zemljevidov. Delo obsega dve elegantno v celu platno vezani knjizi, katerih cena je 760 Din. Zaradi svoje zanimive vsebine je neobhodno potrebna v vsako knjižnico kakor tudi za vsakega izobraženca. Naroča se v knjižnici Tiskovne zadruge, Ljubljana. Prešernova ulica 54 in pri njeni podružnici v Mariboru, Aleksandrova cesta 13. Knjiga se dobi tudi na obroke. 1298

* Oblike kemičnega čistil, barva, plisira in lika tovarna Jos. Relch.

* Mal temnorjav pes z belim koncem repa je ušel iz Dolnjega Logatca. Pes čuje na ime »Poluks«. Odda naj se proti dobri nagradi na Vidovdanski cesti 1 v Ljubljani.

Iz Ljubljane

* Maša zadušnica za Vladimriem Gortanom se bo darovala v nedeljo ob pol 11. dopoldne pri oltarju Svetogorske Marije v novi šišenski cerkvi.

* Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi na mesečno zborovanje, ki bo v torek 22. t. m. ob pol 18. na kirurškem oddelku splošne bolnice. Predaval bo specialist g. dr. O. Haus o pljučni tuberkulozi dorašlih. Analiza klinična in rentgenoloških slik. Rentgenolog g. dr. I. Hebein bo demonstriral zanimive rentgenološke primere. Odbor prosi polnoštevilne udeležbe.

* Československi Obec v Ljubljani. Prateljski večer na rozlounenou s našim záslušnym členem a předsedou panem ředitelém Chvátilým koná se v sobotu, dne 19. října o osmé hodině večerní ve Zvezdě.

* Občni zbor SJSV Preporoda bo danes ob pol 5. v društveni sobi. Udeležba za člane obvezna.

* Verdun. Danes ob 14.30 se bo predvalal v Elitnem kinu Matica veliki film, ki predočuje gigantsko borbo Francozov in Nemcev v svetovni vojni. Film nam kaže v velezanimivih slikah krvavo bojišče pred Verdunom, trdnjavo, ki je igrala med vojno najodločilnejšo vlogo. Naj nihče ne izostane!

* Velika gasilska vaja. Jutri v nedeljo bo naše mesto zopet imelo priliko videti izvežbanost onih mož, ki brez ozira na priznanje ali plačilo prostovoljno stoje v službi človekoljubja. Vršila se bo ob 14. velika gasilska vaja na vseh obsežnih prostorih pivovarne »Union«. Pri vaji bo sodelovalo 11 gasilskih društev in bo to ena največjih vaj, kar se jih je do sedaj vršilo v Ljubljani. Točno ob določen uri bo tovarniška sirena opozorila na nevarnost, nakar bo graški čuvaj z dvema topovskima streloma alarmiral gasilce. Vodo bo oddajalo pet motornih in dve ročni brizgalni, in sicer na 16 cevi, od katerih bo napeljavni 6 na visoke prosto stoječe lestve. Vaja bo velikega praktičnega pomena za gasilstvo, ki pride v poštev za požarno varnost mesta Ljubljane in bližnje okolice ter bo nedvomno zanimala tudi občinstvo, predvsem pa hišne posestnike, trgovce in obrtnike ter vse one, ki se zavedajo vrednosti svojega imetja.

* Iz gledališča. »Mamzelle Nitouche« opereta, se uprizarji drevi v operi. Predstava ljudska po znižanih cenah. Kot prva popoldanska predstava v tel sezoni se uprizarji v nedeljo priljubljena opereta »Pri treh mladenkah«. V večjih partiijah nastopijo Poličeva, Strniševa, Mohorič, Drenovec, Povhe, Peček. Dirigent ravnatelj Polič Zvečer v nedeljo bo »Tosca« z gospi Vilfan-Kunčevco v naslovni vlogi. Scarpio bo pel Primožič. Cavaradosija Marček, cerkovnika Križaj. Dirigent Neffat. Obe predstavi ljudski pri znižanih cenah za izven abonmana. — V dramo bi v soboto premijera pretresljive vojne tragedije »Grob neznanega vojaka« za C abonma. Vstopnice pri dnevni blagajni v operi in zvečer pred predstavo v dramskem gledališču po običajnih cenah. Opozorjamo na »Gledališki list« z naslovom »Grob neznanega vojaka« ki se dobi pri blagajni ter pri bileterijih. Sodelujejo gospa Šaričeva, g. Skrbinek in g. C. Debevec, ki ima tudi režijo. — V nedeljo repiza priljubljene francoske komedije »Velika abeceda«. Predstava bo izven, po običajnih cenah.

* Smrtina kosa. Po kratki mučni boleznii je umrl g. Ivo Štepinac, maturant tečaj. srednje šole. Danes ob 10. ga polože k večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Križu. Pokojnemu blag spomin, žalujočim iskreno sožalje!

* Drugi družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo v sredo 23. t. m. ob pol 9. zvečer v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Poleg drugega razporeda pride na vrsto predavanje našega znamenitega znanstvenika gospoda direktorja ljubljanske univerze dr. Milana Vidmarja o predmetu: Od potoka do žarnice. Vstop brezplačen. Gostje dobrodošli.

* Poziv na občni zbor Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Trgovski in drugi zasebni nameščenci člani gornjega društva, udeležite se v polnem številu občnega zbora društva, ki bo v nedeljo 20. t. m. ob 10. dopoldne v palači Delavске zbornice! Gre za vaše pomembno stanovsko vraščanje, za izvedbo višjega za varovanja, ki naj dobi odobritev kar največjega števila članov! V informativne svrhe pa priredi Federacija društev zaseb-

nih nameščencev v soboto 19. t. m. ob 8. zvečer v dvorani okrožnega urada za varovanje delavcev v Ljubljani sestanek članstva, na katerem se bo razpravljalo o načinu in smernicah izvedbe višjega varovanja. Nameščenci, posetite torej ta sestanek in občni zbor v čim lepšem številu.

* Revna družina — oče, mati in 4 otroci — je na cesti — deložirana. On je videl nekaj boljše čase, bil je kot privatni uradnik v dobrih službah, pred meseci pa je ostal brez kruha in sedaj padajo po revni rodbini nezasuženo najokrutnejši udarci. Pomoč za reveže, ki so v največji bedi, se hvaležno sprejema pri naši upravi (blagajna).

* K petju v spomin pokoinih na praznik vseh svetih na pokopališču pri Sv. Križu so vabljeni vsi ljubljanski moški zbori in pevci. Naštudirajo naj naslednje nagrobnice: E. Adamič: Slovo (V tihí noči utrníla) F. Ferjančič: Slovo mrtvim (O, Gospod), J. Pavčič: Pomladi vse se veseli. O Day: Vigred. Z. Prelovec: Oj, Doberdob. Skupne vaje se bodo vršile v Glasbeni Matici. Dan in uro objavimo v listu. — P.

* Ogenj v Mostah. Na dvorišču hiše v Mostah, v kateri se nahaja vodmatska stražnica, se je včeraj popoldne okrog 16. nenadoma vnela lesena baraka, zabasana s senom. Ogenj je ograzljal tudi sosednja poslopja. Spričo nevarnosti večjega ognja je bila takoj obveščena gasilska postaja in so prihiti na mesto gasilci z motorno brizgalno. Senik je pogorel skoro do tal vendar so gasilci požar kmalu lokalizirali in odstranili vsako nevarnost. Lastnica barake ga. Čenčičeva trpi dokajšnjo škodo. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno. Baje si je v senu uredil nekdo ležišče in je prišlo do požara po neprevidnosti dočlenika.

* Zbiranje sumljivih tipov v parku na Kralja Petra trgu. V imenovanem parku posedajo od jutra do večera, največkrat pa tudi ponoči sumljivi ljudje, ki prav gotovo ne spadajo v vrste navadnih brezposelnikov. Navadno se gibljejo med njimi tudi maloprodne ženske, ki niso nič drugega kakor zaupnice raznih vlomilcev in tatov, te so včasih prav spretni izvidnice, ki informirajo svoje »fante«, kje bi bilo mogoče izvršiti kak vlom ali sicer priti do plena. Pred par dnevi je neki slučajni sprehajalec, ki se je za trenutek vsedel na eno izmed klopic poslušal zanimiv razgovor med neko sumljivo žensko in še sumljivejšim moškim. On ji je zaupal, da nosi pri sebi vedno samokres in da bi v primeru, da ga lovi stražnik enostavno streljal. Ona mu je zopet pripovedovala, da bi kazalo vlomiti v kako trgovino v predmestju. Moški ji je živahno pritrjeval. Slednjici sta oba umolknila in se čez čas tudi odstranila, kajti na klopic za grmom sta bržkone opazila prisluškovalca, ki jima ni bil nič kaj všeč.

* Tatvine koles. Lastnik hotela Bellevue g. Peter Šterk je bil včeraj jutraj po svojih uslužbenčkih opozorjen, da je bil tekom noči izvršen v njegovo garažo drzen vlom. Iz garaže poleg hotela so neznani storilci odpelali dve kolesi znamke Multiplex, eno kolo, in sicer na škodo delavca Karla Korenčana. — Kolo, ki je bilo ukraden iz veže Količaja na Gosposvetski cesti, pa je storilec pripeljal poneže na večer nazaj ter ga pustil na istem mestu, kjer ga je našel.

* Plesna vaja družabnega odseka ZPNJ bo zaradi nastalih zaprek drevi v veliki dvorani hotela »Unionac«.

* Današnja plesna vaja maturantov tehnične šole odpade, prihodnja bo v soboto 26. t. m. — Odpor. 1302

* Sestanek članic Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani bo 20. t. m. v prostorih zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani. 1304

* Sokolsko društvo Moste otvori v soboto 19. t. m. plesno šolo ob 8. v Sokolskem domu. Vaje vsako soboto. Priglasje se sprejemajo istočasno. 2193

Iz Celja

* Ljudsko vsenčilišče v Celju bo imelo svoj izredni občni zbor v ponedeljek 21. t. m. ob 20. v meščanski šoli v Vodnikovih ulici. Dnevni red: sprememba pravil in služajnosti.

* Društvo »Soča« v Celju vabi narodno-kulturna društva v Celju na nujen sestanek, ki bo ob 20. v mali dvorani Narodnega doma v Celju. Društva se napro-

Dr. Igor Tavčar

zdravnik za notranje bolezni

ne ordinira 12573

do 1. novembra. Breg 8

Pietene vestje

in paloverje za dame, gospode in deco v veliki izbi priporoča

L. URBANČIČ, Miklošičeva ulica 20

Cene konkurenčne!

so nalazja pot, po kateri prihajajo klice bolni v naše telo. V gledališču in na koncertu vas obvarujejo zelo močnega pokleševanja okusne ANACOT-PASTILE dra. Wandera.

Dobivajo se v vseh lokarnah. Varujte se prevarov, ki v poslednjem času posnemajo Anacot-pastile.

Kino DVOR LJUBLJANIKI TEL 2730

Premijera vročokrvne

CIGANSKE LJUBEZNI

Mihajlo Varkonyi

Znižane cene! 4,- 6,- 8,- Din

Ob 4. četrt na 7. pol 8. in 9.

šajo, da pošljejo na ta sestanek predsednika oziroma namestnika ter po možnosti tudi tajnika.

* Anketa o pomoči savinjskim hmeljarjem. Za torek 22. t. m. dopoldne je sklicana na sresko načelstvo v Celju anketa zaradi sklepa nujnih odredb, ki so potrebne za omiljenje hude gospodarske krize v Savinjski dolini, nastale zaradi slabe prodaje letošnje žetve hmeljskega pridelka. Na anketo so povabljeni vsi večji denarni zavodi v Celju in v Savinjski dolini, dalje zastopniki združenstva ter razni gospodarski strokovnjaki. Anketo sklicuje celjsko sresko načelstvo in so vabila že razposlana.

* Ukinjenje električnega toka v Celju in okolici. Celjska mestna elektrarna je prejela včeraj obvestilo od vodstva falske elektrarne, da bo električni tok v nedeljo 21. t. m. dopoldne v mestu Celju in v okolici ukinjen od 9. do 12. ure na kar se opozarjajo vsi odjemalci električnega toka.

* V celjski javni bolnici sta umrli 56 letna kočarica Uršula Zagarjeva iz Virština pri Šmarju in 33 letna brezposelna služkinja Alojzija Zupančeva iz Celja. Aškerčeva ulica 7. V Gaberju je umrla v starosti 63 let zasebnica Julija Stegemannova, rojena Starčeva.

* Smrtina nesreča pri delu. V četrtek dopoldne se je na Caterjevi žagi v Spodnji Hudinji ponesrečil komaj 20 letni delavec Jože Riček, doma iz vasi Harje, občina Marija Gradec pri Laškem. Pri trdnji lvo Cater je bil zaposlen šele dober teden. Usodnega dne je zlezal pod žago, hoteč odstraniti žaganje in manjšo leseno odreke, ki so se nakopičili okrog žagine osi. Zaradi neprevidnosti je zašel preblizu vrteče se osi, ki ga je nenadoma zgrabila in mu stisnila prsni koš. Nezvestnega in s hudi mi notranjimi poškodbami so prepelali Rička z avtomobilom v celjsko javno bolnico, kjer je siromak kmalu umrl. Njegovo truplo je bilo prepeljano k Sv. Miklavžu nad Laškem.

* Posledica fantovskega pretepa. V celjsko javno bolnico je bil predvčeršnjim prepeljan 19 letni rudar Jože Gaberšek iz Seč, občina St. Pavel pri Prebrodu. Gaberšek, ki je bil zaposlen v premogovniku Zabukovci, je sedel preteklo nedeljo s tovariši v neki tamkajšnji gostilni. Iz neznanega vzroka so se fantje sprli in stegli, končno pa je obležal na bolnišču z nevarno rano na levi prsni strani mladi rudar Gaberšek. Rana je bila prideljana z nožem Napadalcu zasleduje orožništvo.

* Slepirstvo s potniškim listom. K tukajšnjemu trgovcu Ivanu Hönigmannu v Prešernovi ulici je prišel nedavno neki starejši, dobro oblečen moški in se mu predstavil kot nekdanji vojaški tovariš, sedaj pa trgovec na Dunaju Franc Galle, rodom iz Trebeljeva v litiskem okraju. Naprosil ga je za posojilo 2000 Din, katere je baje potreboval v kupčijske svrhe. V zastavo mu je ponudil svoj potni list. Trgovec Hönigmann mu je posodil proti založitvi potnega lista znesek 500 Din pod pogojem, da do zvečer Galle vrne posojilo najpozneje do 1. oktobra. Galle se pa še do danes ni javil in se na bržje tudi ne bo. Skoro gotovo se skriva pod imenom Galle kak slepar, ki sleparji za denar proti zastavitvi ponarejenih potniških listov.

* Ukradeni orodja. Policiji je prijavil Franc Graželj, tesar pri stavbeniku Gologradu, da je pustil v noči med 15. in 16. t. m. v zgradbi nove tovarne na Spodnjem Lanovžu večjo množico raznega tesarskega orodja. Naslednje jutro je po prihodu na delo opazil, da je neznan tat ponoči večino orodja odnesel.

Iz Maribora

* »Napredek« prelaga zaradi puljskih dogodkov svojo interno akademijo, ki bi se morala vršiti danes, 19. t. m. v mali dvorani »Narodnega doma« na drugo soboto to je 26. t. m. — Odpor.

* Koncert »Drave«. Narodno železničarsko glasheno društvo »Drava« v Mariboru priredi danes 19. t. m. v veliki dvorani Uniona jubilejni koncert v proslavo desetletnice svojega obstoja. Nastopili bodo: društveni orkester, tamburaški zbor in moški pev. zbor pod vodstvom pevovodje g. A. Horvata. Orkester bo diriziral g. J. Koudelka, tamburaški zbor pa g. R. Pivka. Na sporedu so komadi iz svetovne glasbene literature in narodne pesmi.

* Nedelja v gledališču. Da se omogoči tudi širšim slojem poset predstave »Stilmondsko županac«, ene naivnejših in najpretrjesljivejših slik vojnih grozot, jo je uprava gledališča stavila na repertoar v nedeljo zvečer. Opozorjamo na letošnje izredno nizke dramske cene, ki omogočajo tudi manj imovitim slojem poset gledališča.

* Gozdovniki! Danes 19. t. m. bo rodov zbor ob 4. popoldne v realki. Za gozdovnike, ki ste včlanjeni v prvem rodu, je udeležba obvezna. Treba je, da si izmed svojih vrst izberete glavarja ter ostale voditelje, da se ozrete nazaj na pot, ki ste jo v petih letih prehodili bok ob boku in da pogledate v bodočnost, da si počete novih poti in možnosti, da se čimboli približate velikemu ognju gozdovniške ideje. Odzovite se vsi! Mir z Vami! — Samotni volk.

* Elektrarna Fala sporoča, da bo v nedeljo, 20. t. m. med 10 in 11.30 dobava toka za vse mesto prekinitvena. Omrežje je smatrati pod tokom.

Razno zimsko perilo

nogavice, rokavice, krasne vzorce v pleteninah, kakor lepo izbiro damskih oblek in plaščev po nizkih cenah priporoča trvdka 12460

Jg. Žargi — Ljubljana

Sv. Petra cesta šte. 3 in 11.

a—Kmedjsko-nadaljevalna šola v Lajteršperku-Krčevini se prične v nedeljo, 3. novembra, ob 8.30. Pouk se bo vršil, kakor lanske zimo, ob nedeljah od 8.30 do 12.30 do konca meseca marca. Fantje iz Lajteršperka in Krčevine, bodisi posestniški, viničarski ali delavski sinovi, ki so dopolnili 16. leto starosti naj se osebno ali pisмено prijavijo za vpis do 31. oktobra pri šolskem upravitelju. Povabljeni so tudi oni, ki so obiskovali nadaljevalno šolo lanske zimo; uvrščeni bodo v II. letnik. Starost navzgor ni omejena. Pouk bo brezplačen.

a—Sprememba posesti. Trgovca Jurja Anton, Kolodvorska ulica 3, je kupil hišo št. 21. v Strossmajerjevi ulici za 300.000 Din od lastnikov: Büdefeldt Marije, Sorko Franca, Frischauf Leopoldine in Berte Boscher. — Jurij Medved Aleksandrova c. 79, je prodal Francu Vogrinu posestniku v Sv. Jakobu za 550.000 Din hišo št. 79 na Aleksandrovi cesti. — Ana Krajnc, Koroška c. 41 je prodala Adamu Črešnjarju, plačlinemu natakarku v Orožnovi ulici 3, hišo št. 41 na Koroški cesti za 170.000 Din. — Terezija Bäuerle, Kopitarjeva ul. 11., je prodala Adolfu in Emiliju Durca vilo v Kopitarjevi ulici 11, za 785.000 Din.

a—Cesta ograja na Aleksandrovi cesti v Studenčih je v skrajno zanemarjenem stanju. Deloma je polomljena, deloma v razpadanju. Ker je ta cesta izredno frekventirana in se vrši po njej tudi avtobusni promet, je res že skrajni čas, da se sedanjih trhlji hodi in izjedeni železni drogi odstrani in napravi nova ograja. Ali naj se res zrazi od poprej kake nesreče, predno bo ta karikatura odpravljena?

Koncert „Drave“

v proslavo desetletnice v soboto dne 19. oktobra 1929 ob 20. uri v dvorani Union. 12585

a—Težka nesreča pri delu. Danes popoldne so pripeljali z vlakom v Maribor 23 letnega Tomaža Božičevića nameščenca parne žage premogovnika Podlož-Hrastovec pri Pragerskem. Pri delu mu je težak hrastov hloj občutno ranil gornji del desne noge. Poklicani rešili avtomobil je ponesrečenca odpeljal s kolodvora v splošno bolnico. Njegove poškodbe so zelo resne.

Iz Škofje Loke

a—Vodnjak v Stari Loki. Pred leti je oblastvena zdravniška komisija dogodila, da se je tifus v Stari Loki razširil le zaradi nehigienične vode, ki so jo zajemali Starolokanci iz zastarelo urejenega vodnjaka sredi vasi. Da se zlo za vselej odpravi, je higijenski zavod v l. 1927 vodnjak preuredil po francoskem sistemu in ga popolnoma prezidal. V globino 4 metrov so se zgradile betonske stene, a ostalo nižno so varovale skale, da je bil dotok kužnih materij nemogoč in voda zdrava. Zadnje mesce pa prebivalci Stare Loke ponovno vznemirja misel, da skozi razpoke med skalo in betonom pronicajo gnojnice, ki grozi okužiti vodo. Bilo bi torej umestno, da se vodnjak pregleda, voda kemično preišče in poškodbe popravijo.

Z Jesenic

a—Izlet avstrijskih obrtnikov na Jesenice in Bled. V nedeljo 13. t. m. je prispele na Jesenice 20 vodnih osebnosti avstrijskega »Hagebunda«. Na kolodvoru so jih pričakali in pozdravili odborniki in člani tukajšnjega Obrtniškega društva, jim priredili v kolodvorski restavraciji zakusko ter se nato z njimi z avtomobili podali na izlet na Bled. Bila je krasna jesenska nedelja ter se gostje, ki so po vojni privikar prišli na Bled, niso mogli dosti načuditi napredku Bleda, osebno pa njegovi jesenski krasoti. Zavidali so nas za lepoto naših krajev in obljubili, da bodo v bodoče v svojih krajih razvijali čim večjo propagando za obisk naših letovišč in s tem navezali čim tesnejše stike med našim in avstrijskim obrtništvom.

a—Nesrečno naključje, ki je v nedeljo zadelo znanega rezbarja g. Vižnarja med vožnjo z motociklom skozi Hrušico, bo — kakor vsi upamo in želimo — brez usodnih posledic. G. Vižnar, izredno podjeten in čistan obrtnik, se zdravi v ljubljanski bolnišnici. Zavozil je že v jarek, ko je zapazil, da mu vozi nasproti nek avto iz smeri Kranjske gora, ter je pripisati njegove poškodbe samo nesreči.

Res dobro blago za jesenske in zimске obleke, suknje ter perilo dobite najugodnejše pri **OBLAČILNICI ZA SLOVENIJO**, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Državni uradniki s predložitvijo legitimacije dobijo ugodne plačilne pogoje. 241

Iz Zagorja

a—Večja tatvina. V sredo zvečer je bila pri g. Korbarju v Zagorju zopet izvršena večja tatvina. To pot je tat okradel Korbarjevega hlapca Toneta Zibreta in delavca Franceta Andriča. Tatinstvo rokomalhu so morale biti domače razmere znane, ker je s ključem odprl stanovanje, pobral, kar se mu je zdelo vredno, nakar je zopet zaprl in spravil ključ nazaj na svoje mesto. Hlapcu Zibretu je ukradel 2 obleki, 4 rajce, 4 spodnje hlače, robce, klobuk, zimsko suknjo, kratak suknjič, srebrno uro ter 17 dinarjev, delavcu Andriču pa 2 rajce, robce in 226 dinarjev. Težko je prizadel Zibret, ki mu je ostalo samo tisto, kar je imel na sebi. Ukradene

stvari so cenjene na 4000 dinarjev. Tatvina je bila izvršena med 21.—22. uro, to je baš v času, ko sta se imenovana mudila na postaji, kjer sta bila zaposlena z vožnjo cementa. Tat je gotovo njuno odsotnost opazil in porabil, da ju je okradel. Tatvina je bila še tisti večer naznanjena orožnikom, ki pa doslej kljub takojšnjemu zasledovanju še niso mogli ničesar dognati. Sumi se, da je izvršil tatvino neki bivši Korbarjev uslužbenec, ki je pred 3 leti ukradel g. Korbarju iz pisalne mize 140.000 dinarjev.

a—Komunistični letaki. Po Koloniji in tudi drugod je nekdo raztresel veliko število letakov, ki pozivajo delavce na stavko. Pred 10 dnevi so se razmetavali prav tako pisani plakati. Prebivalstvo se dosti ne zmeni za tako agitacijo, ker ima žalostne izkušnje od zadnje stavke.

Iz Trbovelj

a—Zahvala. Podpisana si štejeva za največjo dolžnost, da se najpričneje zahvaliva g. dr. Antonu Cizlju, primariju lrd. bolnice v Trbovljah, ki nama je s srečno operacijo v zadnjem trenutku rešil smrti najino hčerko Vikico. Gospod doktor, najpričneje Vam hvala! Franc in Marija Perme.

a—Prašna nadloga. Sedaj, ko se sestavlja nov proračun, bi bilo zelo potrebno, da se razmisli o tem, kako bi se v prihodnjem letu odpravilo nezgodni prašni nadlogi. Škropilni voz, ki je v rabi sedaj, se ni obnesel. Na Vodah skrbi za škropljenje cest rudnik. Kako pridejo prebivalci gornjega trga, ki imajo svoja stanovanja ob cesti, do tega, da jim prah uničuje stanovanje in vrtove ter da požro ves prah, ki ga dvigajo avtomobili in motorna vozila.

Iz Ptuj

a—Gledališki abonma v Ptuj. Kakor lani razpisuje tudi letos mariborsko gledališče gledališki abonma, ki bo obsegal 10 dramskih in 5 glasbenih predstav. Abonente naj se zglase pri g. M. Plevniku v Mestni hranilnici vsak dan od 15.—16. izvešeni nedelje. Cene abonmaju so: lože, pet obokov, po 420, 340, 280 Din; balkoni sedeli, pet obokov, po 60, 46, 36; balkon-ski, pet obokov, po 52, 36; ložni sedeli, petkrat po 36, 30; galerijski, petkrat po 20 Din. Lanski sedeli ostanje rezervirani do 26. t. m. Vpisuje se do 30. t. m.

a—Francoski krožek v Ptuj vabi vse, ki se zanimajo za francosčino, da se tudi v letošnjem posl. letu pridno udeležujejo tečajev francosčine. Krožek bo vodil in vzdrževal 4 tečaje: poseben tečaj za ljudsko-šolske učence (pričetek prihodnji teden), tečaj za začetnike (se prične v ponedeljek, 21. t. m. ob 6.), nadaljevalni tečaj (pričetek v torek, 22. t. m.), konverzijski tečaj (pričetek v petek, 25. t. m. ob 6.). Vsi tečaji se bodo po možnosti vršili v društvenem lokalu na realni gimnaziji. — Tajništvo.

Iz Prekmurja

a—Edinstvo. V nedeljo se je vršil občni zbor dijaške organizacije »Edinstvo«, na katerem se je izvolil nov odbor. Na predlog prof. g. Muršiča se je ime »Edinstvo« prekrstilo v »Stražar«, ker ta naziv bolj odgovarja nameni društva. Novoizvoljeni odbor si bo prizadeval, da se bo članstvo kolikor mogoče mnogo udeleževalo na kulturno-prosvetnem polju, v kolikor je to dostopno dijakom. Društvo bo prirejalo dramske nastope in interneta predavanja.

a—Tatvine grozila. V Dolnji Lendavi so se tatovi spravili nad grozljive g. Baše in ga potrgali za 500 Din. Slična tatvina se je izvršila v Čentibi na posestvu g. Lebašiča Stefana, kjer so spravili neznanj tatovi v malhe 25 kg grozdiča.

a—Sejem. V torek se je vršil v Murski Soboti sejem. Ker je bilo vreme ugodno, se je steklo v mesto vse polno sejmarjev iz bližnje pa tudi iz oddaljene okolice. Tudi ljudi je bilo nenavadno število, da se je človek težko prenilil skozi Aleksandrovo cesto. Trgovanje je bilo živahno; posebno se je prodalo mnogo eksemplarjev živine. Odjemanje bi bilo še v znatni meri pospešeno, če ne bi bilo žepne tuberkuloze.

Sport

Jutrišnji nogomet

Hermes: Jadran, Primorje: Svoboda Slavia: Grafika, Reka: Natakark. Jutrišnja nedelja je za I. razred predzadnja prvenstvena nedelja. Drugo nedeljo se odigrajo zadnje jesenske prvenstvene tekme, vrše se samo še drugorazredne prvenstvene tekme. Na igrišču I. razreda se srečata ob 8.30 Slavia in Grafika. Ta tekma bo skoro gotovo odločilna za drugo mesto tabele. Oba nasprotnika sta si enakovredna, radi česar je pričakovati ostre borbe. Popoldne ob 14. nastopita rezervi Hermesa in Jadrana, ob 15.45 pa I. moštvi obeh klubov. Hermes je preteklo nedeljo precej srečno zmagal nad Svobodo in se ni pokazal v dobri luči. Nasprotno pa je Jadran napram Iiriji dosegel zelo časten rezultat in se pokazal defenzivno kot jako trdovraten protivnik. Ako bo moštvo namreč Hermesu ostalo na isti višini, bo imel isti obilo posla, ako bo hotel spraviti obe točki pod streho. Neodločen izid nikakor ni izključen. Jadran absolutno svojo zadnjo tekmo v jesenskem prvenstvu in ima jutri zadnjo priliko, da izboljša svoje mesto v tabeli.

Na igrišču Primorja igra ob 9. Reka in Natakark. Obe moštvi nujno potrebuje ta točk. Ob 14. se vrši tekma rezerv Primorja in Svobode. Nato nastopita ob 15.45 prvi garnituri. Primorje bo seveda

okušalo doseči čim boljši rezultat, kajti kakor vse kaže, bo igrala razlika golov še jako važno vlogo v prvenstvu. Ako bo moštvo doseglo formo, kakor v tekmi proti Iiriji, mu je visoka zmaga zagotovljena. Svoboda bo seveda po nedeljskem neuspehu poskušala vse, da doseže proti prvaku najmanj isti uspeh kakor proti Iiriji. Tekma bo gotovo zelo zanimiva in je seveda za Primorje velike važnosti radi razlike golov.

Prvenstvo srednjih šol v lahki atletiki

Danes popoldne ob 14.30 se vrši na igrišču SK Iirije tekmovalni srednjih šol za pokal, ki ga je darovala Sportna zveza. Tekmovanje samo je izredno zanimivo že radi tega, ker pokal vsako leto preide v posest drugega zavoda; znano pa je tudi, da imata oba ljubljanska kluba, Iirija in Primorje, mnogo svojih najboljših atletov ravno med srednješolci, od katerih startajo danes Režek, Slamič, Vidic, Zupančič, Illovar, Jug in drugi. Program obsega teke na 100 m, 800 m, 3000 m, skoke v vis in dalj ter mete diska, kopja in krogle. Vstopnina je z ozirom na propagandni značaj minimalna.

Gozdni tek SK Iirije

SK Iirija bo priredila v nedeljo 27. t. m. kondicijski gozdni tek na približno 6 km dolgi progi za vse verificirane in ne verificirane smučarje, ki so člani klubov JZSS.

Proga bo vodila po najbližji okolici Rožnika. Start točno ob 10. na igrišču SK Iirije, cilj in garderoba istotam. Teknuje se v dveh kategorijah in sicer startajo v I. skupini junjorji, ki se niso dopolnili 17. leta; v II. skupini vsi ostali smučarji. Pismene prijave je nasloviti na g. Alojzija Mahkoveca, Kavarna Evropa, Ljubljana, do 25. t. m. Ta tekma obeta biti zanimiva, ker je pričakovati udeležbo tudi izvenljubljanskih klubov in bo nudila priliko, da bomo videli koliko so naši smučarji vežbali v predsezoni. Za smučarje SK Iirije je udeležba obvezna.

Zimsko sportna sekcija SK Iirije. **Državno prvenstvo v rokoborbi.** Letos se bo v Ljubljani prvič vršilo državno prvenstvo v grško-rimski rokoborbi. Celotni aranžman prireditve je poverjen SK Iiriji. Tekmovanje se bo vršilo 9. in 10. novembra v veliki dvorani Uniona. Nastopiti bodo najboljši jugoslovanski atleti.

Sekcija Z. N. S. (Službeno). Delegirajo se k tekam dne 20. t. m. na igrišču Iirije ob 8.30 Slavia: Grafika, g. Deržal, ob 14. uri Hermes rez.: Jadran rez. g. Mahkovec, ob 15.45 Hermes: Jadran g. Pevalak. Na igrišču Primorja ob 9. uri Reka: Natakark g. Cimperman, ob 14. uri Primorje rez.: Svoboda rez. g. Marinič, ob 15.45 Primorje: Svoboda g. Schmeller.

—Redna letna skupščina Z. N. S. se vrši dne 20. t. m. ob 8. uri v restavraciji »Kolo« v Zagrebu.

Gospodarstvo

Zahteve hmeljarjev

Hmeljarsko društvo za Slovenijo je te dni poslalo finančnemu ministru spomenc, v kateri opozarja na skrajno kritičen položaj našega hmeljarstva. Do sedaj je prodanih komaj tri četrtine letošnjega pridelka po cenah, ki se gibljejo med 2—6 Din. Že danes je sigurno, da bo ostala precejšnja množina neprodana. Z današnjo prodajno ceno ni mogoče kriti niti stroškov za obiranje in sušenje, zato je položaj naših hmeljarjev obupen. Ker moramo 98 % našega pridelka izvoziti, je državna in oblastna pomoč hmeljarjem neobhodno potrebna. Pri tem je treba upoštevati, da imajo hmeljarji mnogo kapitala investiranega v modernih sušilnicah, v hmeljskih drogih in drugih pripravah in da so za povzdigo kakovosti uporabili kakor vsako leto znatne množine umetnega gnojila, ki so ga kupovali večinoma na kredit. Poleg tega je mnogo letošnjega hmelja porjavelo na drogih in je tak hmelj v letih z obilnim pridelkom za trgovino nesposoben. Zato prosí društvo, da bi ministru uveljavilo potrebno, da za l. 1929. odpíše zemljinu za hmeljske nasade.

V spomenici, naslovljeni na kmetijsko ministru, prosí hmeljarsko društvo, da bi se pri reviziji carinske tarife upoštevalo želje hmeljarjev glede carine na tuji hmelj in na juto za vreče. Uvozna carina za hmelj znaša pri nas 770 Din za 1000 kg, dočim znaša v Angliji 2400 Din, v Češko-slovaški 1180 Din, v Nemčiji 812 Din, v Avstriji 20 zlatih kron in v Franciji 125 frankov za 100 kg. Kr naša pivovarniška industrija rabi dve petini domačega hmelja, je upravičena zahteva, da se pri nas postavi uvozna carina za tuj, posebno češki hmelj al pari.

Carina za juto znaša sedaj 85 zlatih Din, to je 885 Din za 100 kg, za juto z modrim trakom pa še 40 % več, torej 539 Din. Ker je težka juta za hmeljske bale poseben izdelek, ki se ne rabi v druge namene in ker se v naši državi sploh ne izdeluje, temveč se mora uvažati, nakar se zopet v obliki embalaže izvozi, je upravičena zahteva, da se carina za težko juto v širini 123 do 126 cm in pri teži 1200 — 1600 gr na m², povsem ukine. Tudi carina na lahko juto (težko 300 — 350 gr m²) naj se zniža od 35 na 20 zlatih Din, ki je za zaščito domače produkcije povsem zadostna. Carinski predpisi za povrnitev carine se glede na posebnosti hmeljske trgovine ne morejo uporabljati, ker morajo izvozniki hmelja imeti vedno pripravljene večje množine tega blaga. Carina na juto je pri sedanjih nizkih cenah zelo obetna, ker podarja 100kilo-gramske vreče za okrog 25 Din, kar predstavlja 3.5 do 8 % vrednosti hmelja.

Naše državne finance

Po uradnih podatkih, ki so bili objavljene zadnje dni, se naši državni dohodki prilično ugodno razvijajo. Znato višje dophodek nampram lani opazamo pri takših in trošarinah (zadnje v zvezi z rajširanjem trošarine na vino in žganje na vis državo). Tudi monopolisti dohodki kažejo nekoliko ugodnejši uspeh kakor lani, čeprav so dohodki od tobačnega monopola nazadovali. Dohodki od carin so nekoliko manjši, kar pa je iz narodno-gospodarskega vidika ugodno znamenje, ker pomeni nazadovanje uvoza blaga, katerega uvoz je obremenjen s carinami, to je predvsem ksnemnega blaga. Edino pri neposrednih davkih opazamo večji primanjkljaj, ki pa je v zvezi z okolnostjo, da je z letošnjim letom stopil v veljavo novi davčni zakon. Izvedba te reforme je bila zvezana z velikimi administrativnimi težavami, poleg tega pa je v znatni meri vplivala tudi okolnost, da se po novem zakonu plačuje zemljarina šele v drugem

ASK Primorje (nogometna sekcija). Za nedeljsko prvenstveno tekmo mora biti rezerva ob 14.30 in I. moštvo ob 15. na igrišču; postava v tajništvu. Reditelji: Fuchs, Grbec, Kosmina, Sketelj jun. se morajo javiti ob 13.30 službojočem odborniku na igrišču. — Načelnik.

SK Iirija (nogometna sekcija). Kombinirano juniorsko moštvo igra jutri ob 10.15 prijateljsko tekmo s SK Rakovnikom. Načelnstvo opozarja, da se vrši nogometni trening do preklica samo na igrišču; vporaba telovadnice za enkrat še ne pride v poštev. — Načelnstvo.

ZSK Hermes: Za prv. tekmo v nedeljo na igrišču Iirije proti Jadrani so določeni naslednji igrači: Za I. moštvo: Burja, Sernec, Marinko, Draksler, Klančnik, Košenina, Puga, Svetec, Bine, Moko, Trobavšek in Kos. — Za rezervno: Hahčič, Fr. Umek, Miklošič, Kopač, Glavač, Vlah, Krenžar, Orehek, Pleš II., Glavič, Bajde in Ložar. Pričetek rezervne tekme ob 13.45. I. moštva pa ob 15.30. Vsi imenovani igrači morajo biti sigurno na mestu. Rediteljstvo g. Lukanc. Opremo za rezervno preskrbita gg. Kopač in Lukanc.

SK Svoboda. Jutri v nedeljo prvenstvena tekma rezerve in I. moštva z ASK Primorjem. Rezervo morajo naj bo ob pol 14., I. moštvo pa do 15. v naši garderobi. Postavi v garderobi. Reditelji Rado, Franc, Igo in Ivan morajo biti ob pol 14. na igrišču ASK Primorja. — Načelnik.

SK Jadran: V nedeljo prvenstvena tekma s Hermesom na igrišču SK Iirije. Na igrišču naj bodo ob pol 14. sledeči igrači: Pelc, Logar II., Čemažar I., Sever, Saus, Hudales, Heine, Masle Januš II., Kocjan, Januš I. — Ob 15.15: Logar I., Bracar, Steiner, Kosmač, Rožar, Jernač, Zadel, Zor, Macarol, Rapa, Zajec. Reditelji: Golč, Kler, Pavlin, Oven, Bezljaj.

SK Natakark. K odigranju prvenstvene tekme z Reko v nedeljo ob 8.30 na igrišču ASK Primorja uro pred začetkom tekme se pozivajo naslednji igrači radi razdelitve opreme h Kačiču: Ozebek, Jelnikar, Dolinar, Strnad, Rajnhold, Novak, Zupanc, Kastelec, Wohlfart, Čiro, Zajec, Hermann, Pip I. Točnost! Reditelji: Petaros, Bonča Milan Šarc, Kukič.

SK Slavia. Redna seja upravnega odbora se vrši danes ob 20. v gostilni Komidar (prej Štor) v Novem Vodmatu. Na sejo se vabijo sledeči gg.: Zupančič, Potičnik, Kamnikar, Petrič, Zupan, Sora, Gale, Muzlovčič, Slamberger I. in II., Janekčič, Srebotnik. Vsi navedeni, kakor g. odborniki se napotajo, da se sigurno prisotvujejo. — Tajnik.

SK Iirija (fahkotatleška sekcija). Naprošam gospode, da pridejo danes ob 14. na naše igrišče, da pomagajo pri srednješkem mitingu: kap. Vizjak, major Koprivc, Mahkovec, Fröhlich, Banko, Stepišnik, prof. Čop. Točna in polnoštevilna udeležba je potrebna zlasti zato, ker moramo vse meeting izvršiti tekmo popoldneva.

SK Iirija (plavalna sekcija). Danes ob 18.30 zelo važen plenarni setanek plavalne sekcije. Udeležba strogo obvezna za vse člane in članice. Dnevni red: Konstituiranje sekcijskega načelnstva, zimski trening, slučajnosti. Načelnstvo.

= Dobave. Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobave 60 kg žičnikov in 90 komadov mrež za gramoz; do 25. t. m. glede dobave 20.000 kg plinskega kovaškega koksa, 3000 komadov brezovih metelj, 2000 komadov elastičnih podnožnic, 30 komadov atenskih telefonskih desk, 70 komadov lesenih samokolnic, 1000 kg karbida, 30 doz šidla, 30 kg usnja, 300 kg mižarskega kleja, 30.000 kg bukovega oglja, 1000 kg kristalne sode, 300 kg denaturirane alkohola, 2000 kg štirikolesnih koles, 28 komadov Lutovih peti, 1400 komadov nalučnikov, 65 komadov razpelj za les in ca 1200 komadov različnih pil, 20 cepinov, 20 tesel, 50 sekir, 20 bradel, 100 sekačev, 40 kladiv, 80 vil za gramoz, 50 grabelj za gramoz, 50 motik, 50 kosov za travo, 110 različnih klešč, 50 škarij, 80 primožev, kotnega železa, obrobovov za zakovice, lamel ter glede dobave napisnih tablic za kretniške nastavke; prometno-komercialni oddelek sprejema do 28. t. m. ponudbe glede dobave 210 komadov steklenih zvoncev k svetilnim armaturam, 40 prizmatičnih stekel, 200 senčnikov in 25 komadov vlažnih svetilj; strojni oddelek pa do 30. t. m. ponudbe glede dobave 185 kg bakrene žice. (Pogoj: so na ogled pri omenjenih oddelkih.)

= Prodaja starega stekla. Uprava delavnice državnih železnic v Zagrebu sprejema do 26. t. m. ponudbe glede prodaje 5000 kg starega stekla. (Pogoj: so na vpogled v ekonomskem oddelku gori omenjene delavnice.)

Borze

18. oktobra. Na ljubljanski borzi tudi danes promet ni bil znanen. Le v devizi na Curih je bilo nekaj več potrebe. Tečaj deviz so ostali v glavnem nespremenjeni, le deviza na New York je popustila od 56.56 na 56.545, deviza na Berlin pa se je okrepila od 13.52 na 13.5275. Med efekti so bile zaključene Tobačne srečke iz l. 1888. po 45.

Na zagrebškem efektivnem tržišču so tečajni Vojne škode ostali v glavnem nespremenjeni. Za aranžma se je Vojna škoda trgovala po 415 in 417, za kaso po 417 in 418 in za december po 425 (v Beogradu so bili tečajni višji). Investicijske posojilo je za malenkost popustilo na 84.25 — 84.50 brez prometa. Med bančnimi vrednotami je bila Prašedionia dalje čvrsta ter se je trgovala po 880. V ostalem so bili zaključki v Unionbanki po 202, v Narodni po 8250 in v Zemaljski po 127. Med industrijskimi papirji je Drava precej popustila. Prvotno je bila zaključena po 370, pozeje po 360 in 350, ob sklepu borze pa se je nudil denar po 300. V ostalem so bili zaključki še v Ljevanici po 215 in v Trbovljici po 475.

Devize in valute. Ljubljana. Amsterdam. 22.81, Berlin 13.5125 do 13.5425 (13.5275), Bruselj 7.9123, Budimpešta 9.743—9.943 (9.893), Curih 1094.4 do 1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9494—7.9744 (7.9644), London 275.93, New York 56.545, Pariz 221.69—223.69 (222.69), Praga 167.33 do 168.13 (167.73), Trst 296.60. **Zagreb.** London 275.53 — 276.33, New York 56.445 — 56.645, Curih 121.69—223.69, Milan 295.57 — 297.97, Curih 1094.4—1097.4, Berlin 13.5325 — 13.5625, Dunaj 7.944 do 7.974, Praga 167.33 — 168.13. **Curih.** Zagreb 9.1275, London 25.1775, New York 516.75, Pariz 20.325, Milan 27.065, Berlin 123.42, Dunaj 72.67, Praga 15.31, Bukarešta 3.07875, Budimpešta 90.25, Sofija 3.5755, Varšava 58.

Effekti. Ljubljana. Tobačne srečke iz l. 1888. 45 zaklj., Celjska 170 den., Ljubljanska kreditna 123 den., Prašedionia 880, Kreditni zavod 170 den., Vevče 130 den., Kranjska industrijska 900 den., Ruše 250 — 260. **Zagreb.** Državne vrednote: Vojna škoda aranžma 415 — 417, kasa 415 — 417, za december 420 — 424, investicijske, 84.25 do 84.5, agrarne 53.5; bančne vrednote: Prašedionia 880 — 880, Unio 201—202, Sprska 155 den., Juzo 81.5 — 84, Narodna 8100 do 8300, Zemaljska 125 — 130, Ljubljanska kreditna 123 den., Poljo 16 — 17; industrijske vrednote: Narodna šumska 45 — 46, Našička 1618 blago, Gutmann 190 — 193, Slavske 96 — 100, Slavonija 125 — 140, Drava 800 — 375, Sečerača 410 — 415, Ljevanica 210 — 220, Unio 140 — 145, Isis 21.5 den., Dubrovačka 420 — 430, Trbovlje 470 — 480. **Beograd.** Vojna škoda 419 — 423, za december 428, investicijsko 84.5, agrarne 53.25 — 54, Narodna 8280.

Blagovna tržišča

Les. + Ljubljanska borza (18. t. m.) Tendence nespremenjena. Eksektivno je bilo prodanih 300 m³ desk, smreka — jelka, I, II, III, gnilo, razbito in razpokano blago izključeno (deb. 42 mm, širina 14 in 19 cm, dolžina 2.2, 2.4, 2.8, 3.2 in 4.1 m) po 340.

Žito. + Chicago (18. t. m.) Pri komaj vztrajni tendenci notira pšenica za december 129 1/2 centa, za marec 137 in pet osmink in za maj 141 in ena osminka centa.

+ Ljubljanska borza (18. t. m.) Tendence nespremenjena. Zaključena sta bila 2 vagona koruze in 1 vagon pšenice. Nudi se pšenica (slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni): baška, 80/81 kg po 245 — 247.5, baška, 79 kg po 242.5 — 245, baška uzana po 230 — 232.5, sremška 80 kg po 240 do 242.5, sremška 77 kg 235 — 237.5; rž: baška, 72/73 kg po 210 — 212.5; moka: 0.6 feo Ljubljana, plač. po prejemu po 355 do 365; koruza: baška, nova, umetno sušena, mlevska tarifa po 197.5 — 200, navadna tarifa po 202.5 — 205; žitkvanita: umetno sušeni po 255—260; oves: baški, 63/64 kg, navadna tarifa po 205 — 207.5.

+ Novosadska blagovna borza (18. t. m.) Tendence nespremenjena. Promet: 76 vagonov pšenice, 37 vagonov koruze, 12 vagonov moke in 2 vagona otrobov. — Pšenica: baška, 77 kg 190—192.5; 78 kg 192.5 — 195; banška 187.5 — 192.5. — Ječmen: baški 125 — 127.50. Oves: baški in sremški 145 — 150. Koruza: baška v storžih 70 — 75; baška in sremška nova 107.50 do 112.5; za december — januar 127.5 — 130; za marec, ladja Dunav 140 — 145, umetno sušena za oktober Dunav 147.5 — 155. — Moka: 0.6 feo 235 — 305; 2

Kulturni pregled

Vika Podgorska in njena 10-letna umetnost

Obisk pri naši umetnici v Zagrebu

Prve dni oktobra je poteklo 10 let, kar je stopila v Mariboru prvič na deske, »ki pomenijo življenje« danes slavljena umetnica Ga. Vika Podgorska. Za njo pomenijo »deske« v pravem pomenu besede življenje; brez odra bi bila nesrečna. Zaslja je popolnoma slučajno v naročje Talije: vabilo v listih — dramatična sola — prvi nastop — uspeh! Ze dve leti kasneje je bila angažirana v Zagreb, kjer dosega uspeh za uspehom; Zagrebčani se po pravici postavljajo z njo kot eno izmed najboljših umetniških moči svojega teatra. Se posebno popularna je postala z izvrstno kreirano vlogo Laure Lenbahove v drami M. Krljež »V agoniji«, ki je bila več ko leto dni v repertoarju.

Naprosil sem našo rojakinjo-umetnico, da mi odgovori na nekaj vprašanj, ki se tičejo njenega umetniškega razvoja.

Kakšne okoliščnosti so Vas pred desetletni leti napotile k mariborskemu gledališču?

Ga. Vika Podgorska

kot Laura Lenbahova v Krlježovi »Agoniji«.

V Maribor sem prišla leta 1919, kot goriska bogunka. Postala sem uradnica okrajnega glavarstva. Slučaj je hotel, da je ravno takrat Hinko Nučič snoval in gradil stalno slovensko gledališče v Mariboru. Čitala sem v dnevnikih njegovo vabilo, in ker me je gledališče mikalo že od mladih nog, sem se vpisala v njegovo dramatično solo. Ta sola je bila otvorjena koncem avgusta 1919; poslej so se vrstili dogodki s tako naglico, da se danes ne morem prav razumeti, kako je vse to tako naglo prišlo. Izpit — prvi uspeh. Ploskanje vse šole. Ravnanje glas: »Vi ste talent, Vi morate postati igralka...« 13. septembra sem se podpisala prvo pogodbo in 9. oktobra sem prvič nastopila kot Pavla v »Ugrabljenih Sabinkah«. Tako sem torej postala dramska igralka, a da se nisem niti prav zavedala.

Kako in koliko so leta Vašega mariborskega delovanja vplivala na Vaš umetniški razvoj?

Močno. Imela sem mnogo dela, neizmerno voljo in dobrega učitelja. Igrala sem vse od kraja. Poleg najmanjših tudi velike, največje in najtežje vloge. Napredovala sem toliko, da me je Zagreb, po dveh letih mojega mariborskega delovanja, ob priliki mojega prvega gostovanja takoj angažiral.

Ko ste se preselili v Zagreb, ali ste se kmalu živeli v nove razmere? Pričeli ste umetniško zelo napredovati. Kakšni in kateri činitelji so najbolj pripomogli k temu? S katerimi kreacijami ste imeli največ uspeha?

Z novega začetni je povsod in vedno težavno. V začetku mi je bilo malo nerodno v novih razmerah. Nova publika. Morala sem jo najprej osvojiti. — Poleg H. Nučiča, ki je bil moj prvi učitelj in svetovalec, sem našla v Zagrebu dva režiserja-ravnatelja, ki sta bistveno zelo pospešila moj napredek: gg. dr. B. Gavella in Ivo Raiča, ki sta se oba zavzela za moj talent in mu pripomogla v veliki meri k njegovemu dosedanjemu razvoju. Pozabiti ne smem tudi režiserja g. Tita Strojzija, s katerim sem veliko in uspešno delovala. — Zdi se mi, da sem najuspešnejše nastopila v »Ugrabljenih Sabinkah«, »Sveti Ivan«, »Agoniji«, »Dyboku« in »Na tri kralja«. (Viola.) Pridobil ste si lep umetniški sloves in spoznali v kulturnem centru, kakor je Zagreb, mnoge probleme sodobnega teatra. Kaj mislite o drami? Ali smatrate, da je njena vsebinska in oblikovna (literarna) plat manj važna od čisto teaterske, igralske?

Literarna plat drame je absolutno važnejša. Vsaj morala bi biti. Žal, da mi

igralci v tem pogledu večkrat grešimo, da mislimo v svojih kreacijah vse preveč nase, samo nase, a premalo na avtorja. A končno je to stvar režiserja, da retušira in napravi ravnotežje med igralci in avtorjem.

Ali občutite v starejših komadah večji razmah svojih kreativnih sil kakor v novejših, ali obratno?

Igram večinoma novejši repertoar. Vsak resničen umotvor, bodisi starejšega ali pa novejšega kova, daje resničnemu igralcu novih idej, novih pobud in novih kreativnih sil. V čisti umetnosti ne poznam razlik. Manj vredne stvari pa ubijajo voljo in polot.

Kakšne in (le nekaj primerov) katere drame vam najbolj ugajajo?

Zelo mnogo smisla imam za drame Strindberga, Ibsena, Shawa, Wedekinda, Krljež itd.

Ali smatrate, da vam nič drugega ne more nadomestiti igralskega poklica? Kdaj ste najbolj zadovoljni s svojim uspehom? Ali ga merite po priznanju, ki ga kaže občinstvo?

Vsemu na svetu se človek lahko odreče. Toda mislim, da bi bila brez gledališča nesrečna. Zadovoljna sem s svojim nastopom samo tedaj, kadar mi moj notranji jaz pravi, da je bilo dobro. Spominjam se, da sem bila po neki premijeri tako depresirana, kakor da sem doživela največji neuspeh. In vendar je bil uspeh pri občinstvu velik, a kritike drugi dan izvršne.

Kaj mislite o gledališki kritiki? Ali pričakujete od nje kaj za svoje notranje izpolnjevanje?

Od gledališke kritike pričakujem mnogo, toda biti mora pred vsem iskrena, stvarna in niti najmanj osebna. Tako kritiko sprejemam vedno z odprtimi rokami in se tudi ravnam po njenih nasvetih. Učim se od nje.

Ne pozabimo, da ste Slovenka; Vaša zagrebška Jacinta je ogrela tudi zaradi krasne slovensčine. Ali čutite idealne in intimnejše vezi s slovenskim gledališčem? Ljubljanska drama bi Vas lahko pridobila vsaj za serijo gostovanj, če že ne morete stopiti popolnoma v njen krog. Kaj pravite k temu? In kako so Vas zadovoljili zadnji nastopi v Ljubljani in Mariboru?

Ali dvomite? — Kadarkoli me je vabilo slovensko gledališče v svoj krog, vedno sem z veseljem sprejela gostovanja v Ljubljani in v Mariboru. Z nastopi sem bila v obeh mestih zelo zadovoljna, kakor tudi s prisrčnimi sprejemi. — A intimnejše vezi s slovenskim gledališčem? Bodite preverjeni: če bo uprava ljubljanske drame kdaj želela serijo mojih gostovanj, storim vse, kar je v moji moči, da ugodim njeni želji.

Kaj čitate in kateri avtorji so Vaša simpatija?

Čitam vse, kar mi pride pod roko. Čitam mnogo. Ako se ne učim, potem čitam. Čitam. Včasih po dve-tri knjige na dan. A avtorji? To je težko reči. Zanimajo me prav vsi, ki niso dolgočasni in brezpomembni.

Kaj še pričakujete od bodočnosti? Kakšne cilje ste stavili svojem razvoju?

Veliko in — nič. Zveni paradokso, ali tako je. Kaj hočem. A cilji? Imam samo en cilj. Izpolniti se do meje možnosti. Ako mi uspe. A ako ne? — Mnogo je poklicanih, a malo izvoljenih.

Tako gospa Vika Podgorska. Mi ji pa ključemo ob desetletnici njenega prvega nastopa tja v bratski Zagreb: Poklicani ste bili, a tudi izvoljeni! Maribor Vas je poklical, Zagreb izvolil!

Ali so Slovenci religiozen narod?

V »Jutru« od 30. marca t. l. je izšel članek »K vprašanju: Ali so Slovenci religiozen narod. Na ta članek odgovarja v »Domu in svetu« od 15. septembra F. Vodnik na način, kakor smo ga od gotove strani že valeni. Vsa izvajanja tega članka pragaša kratkotalno za abotnosti, z vso odločnostjo pa še posebej protestira proti nameri, predstaviti ga kot nekaj, kar ni, in pa proti poskusom, izmalčiti pravo podobo njegovega dela z lažmi in zavijanjem. Kajti nič drugega kot laž in zavijanje mu ni naslednji stavek iz »Jutra«: »Protireformacijsko dobo, v kateri nad pol stoletja ni izšla nobena slovenska knjiga, šteti med najsveteljšo dobo naše zgodovine«, kakor to dela avtor vsaj indirektno (!). Je stvar okusa... Takole pisanje zavrača F. V. kot

neokusno in brezvestno. Nato sledi dolg citat, pa ne iz knjige, na katero se nanaša ono mesto o stvari okusa, ampak iz tega, kar je napisal F. V. neke polpolnoma drugod. Za sklep pa se se obregne na liberalizem.

Naše besede, ki so ga tako razburile, se nanašajo na tale njegova izvajanja: »Ta ideja (namreč ideja našega naroda) je bila v najsveteljših dobah naše zgodovine, kljub polariteti duhovnih prizadevanj, religiozna. Tostransko, a religiozno lice nam odkriva le obdobje preromantičnega, racionalističnega humanizma in pa pozitivističnega realizma preteklega stoletja.« (Slov. rel. lirika str. 6.) Sedaj pa vprašamo, ali ni s temi besedami, vsaj indirektno, kakor smo rekli, doba protireformacije, ki je bila očividno religiozna, pristeta k najsveteljšim dobam naše zgodovine, saj sta izrečno izzeta iz svetlih dob naše zgodovine samo humanizem XVIII. in realizem XIX. stoletja. Pri čitanih navedenih Vodnikovih stavkih se tudi najvestnejšemu čitatelju naravnost vsiljuje enačba: religiozno = svetlo, a religiozno = temno.

Ce na vendarle izvršna protireformacijsko dobo iz najsveteljših dob naše zgodovine, dasi to iz njegovih besed, ki smo jih navedli, nikakor ne sledi, potem se bo od njega (Slov. rel. lirika str. 5) tako energično zahtevana »rekonstrukcija« zgodovine slovenskega duha, vsaj kar se tiče protireformacijske dobe, popolnoma strinjala z običajno sodbo in vsaj v tej točki ne bo kazala nobene originalnosti.

Sodbo o tem, ali je bilo naše pisanje vestno ali ne, prepuščamo z mirno dušo čitateljem in pripornikom samo tole:

F. V. pravi: »Nedvomno je, da je odnos slovenskega človeka do sveta religiozne resničnosti individualen, demonično-religiozen, pesimističen, bogoiskateljski skoraj v večji meri nego kolektivni, religiozno-idiličen, optimističen, bogonajditeljski.« (Slov. rel. lirika str. 7.) S tem samo potrjuje naše mnenje, da ima o slovenski religioznosti pretirane pojme. Kajti kdor je bogoiskateljski, kdor išče Boga, ta ga še nima, ta še ni religiozen, ampak šele stremi po religioznosti. Kakor prej religiozno z svetlim, prav tako napačno enači F. V. tukaj religiozno z bogoiskateljskim, ne glede na to, da pravi, da s svojo antitezo bogoiskateljski: bogonajditeljski na vso slovensko preteklost in sedanjost nekaj, kar je značilno za nekatere Ruse in morda tudi zani osebno, za slovenske razmere pa popolnoma neporabno.

Samo mimogrede naj omenimo, da je Vodnikova raba besede tragos (Slov. rel. lirika str. 7, 8) pač po analogiji z besedo ethos napačna, ker je ethos v grščini s-snova srednjega spola, tragos pa o-osnova moškega spola in pomeni toliko kot »kozel«.

Kar pa se tiče liberalizma, mu povemo samo toliko: liberalizem v smislu zahteve po svobodi mišljenja je imel, ima in bo imel svoje pristaše tudi pri Slovencih, dokler se od gotove strani skuša ta svoboda dušiti. In k takim poskusom spada tudi to, kar je napisal on v »Domu in svetu« od 15. septembra t. l., ko proglasa mnenje, ki se ne sklada z njegovim, za brezvestnost. Tako se je izkazalo, da je to, kar je napisal o svobodi mišljenja (str. 5) in o ljubezni (str. 8), kakor za mnoge druge njegove kroga, tudi zanj — prazna beseda.

—Mali—b—

Jesenska razstava likovnih umetnikov v Beogradu

Naiznailnejša karakteristika: popolna ustaljenost v smislu »stare« estetike.

Beograd, 14. oktobra

Pred nekaj dnevi je bila otvorjena II. jesenska razstava slikarskih in kiparskih del beograjskih umetnikov. Razstavilo je 56 slikarjev (191 slik) in 11 kiparjev (26 skulptur).

Nasproti nekemu tendencioznemu glasu v beograjski javnosti »Pravda«, članek g. P. Odavica je treba naglasiti, da je ta razstava zelo uspešna. Med razstavljenimi deli je cela vrsta jako dobrih umetnin; nekatere so naravnost prvostvorne. V splošnem kaže razstava nekako pomirjenost, samo tu in tam občuti sledove nemirnega iskanja in akutnega boja za izraz.

Skoraj vsi udeleženi slikarji posvečajo resno skrb risanju. Le redki še zapuščajo risanje in bolj ali manj anarhistično izražajo svoje slikarske vizije. Omeniti pa bi bilo treba skoraj vsakega, zakaj sleherni ima kakšno značilno potezo. Celo pri Milanu Butozanu, čigar manira (sodeč po edini razstavljeni sliki »Sramežljive sinah«) nam nič preveč ne ugaja in čigar delo bolj nalikuje karikaturi, opaziš sigurno poteze slikarske vidovitosti. Razstavila je cela vrsta slikarjev, ki so še malo znani, po-

leg takih, ki že imajo svoje mesto v naši likovni umetnosti. Med slednje štejemo gg. Jovana Bijelića, Ignjata Joba, Zivorada Nastasijevića, Mihajla Petrova, Vaso Pomorišca, Ivana Radovića, Marina Tartaljo in Petra Tiješića. Nekateri manj znani slikarji so razstavili izborna dela. Gjorgije Andrejević Kun, ki nas spominja nekoliko na Bijelića, je n. pr. razstavil tri zelo dobra olja; za njim ne zaostajata Milica in Nikola Bešević, čiji olja in akvareli so izvrstni tudi v pogledu barvne ubranosti in v risarskem oziru. Portret g. Petra Konjovića in avtoričin avtoportret dajeta slikarki Mileni Barli-Pavlović značaj pridne in korekne delavke na področju njene umetnosti. Značilni so nadalje portreti Pavla Vasića, Ga. Beta Vukasovića se s svojimi pejsaži predstavlja kot že ustaljena slikarka. Polez dražestne »Lutke« razodevata »Banaška krčma« in »Pančevski trg« Miloša Vučkovića kot slikarja, ki se je dovolj vžil v okolje, ki ga slika. Nasičenost, pijanost in dolgočasje brez želi — to uprav presenetljivo izhaja iz dveh zadnjih slik. Miloš Golubović se s svojim ubranim in finim portretom deklice, s pejsaži in tiložiti afirirma čedalje lepše. Lep ženski temperament in nežnost odseva v štirih risbah z ogliem (Otroška glava) Rokande Zumić. Slike Mladenca Josića nas prijetno presenečajo. Dela skrbno in jasno. Tudi v kompozicijah z več figurami nobene ne zanemarija in s tem, kakor tudi z risarsko izdelavo spominja svojih vzorov — klasičnih mojstrov Korektno slikano je tudi lepo »Tihotište« Radmile Milojković.

In tako dalje. Med številnimi razstavljalci je precej takih, o katerih se bo v naši umetnosti kdaj še govorilo. Na tej razstavi boš zaniar iskal izrednih posebnosti in originalnosti; ne krčijo se nova pota, ne razodevajo nova odkritja in ne kažejo radikalne tendence. Pretežni del razstavljenih umetnin očituje mirno ustaljenost; njih tvorci razodevajo to, česar so se doslej naučili. Ponekod je tudi nekaj kompromisov s splošnim okusom.

Kiparji so razstavili skulpture v marmorju ali v drugem kamenu, potem v lesu in bronu. Tudi tu se po povsod kaže ustaljenost. Med slikarji najdeš vsaj tu in tam kakšno reč, ob katero se splošni okus spodtika, med tem ko med kiparji sploh ni sledu o »revolucionarjih«. Ali je to utrujenost ali pa spoznanje, da obstoji neka večna estetska forme in linij in da je odvisno vsako eksperimentiranje, ki samo izrpuje in ne dopušča, da bi se ustvarjala definitivna dela? Ali je v tem slabost ali moč? Ne odgovorjajmo na to vprašanje; naj odgovore nani prihodnje razstave.

—Dd—

Naše nove revije

(»Odmevi«)

Napoveduje se nam vrsta novih revij. Priznajoč si, da o tem vprašanju še izpregovorimo, registriramo danes prvi zvezek literarno-kulturne revije »Odmevi«, ki jo je začel izdajati Radivoj Peterlin-Petruska. Izdajatelj, ki je obenem urednik, upravnik in založnik, si je zastavil težko in za današnje ekonomske razmere odgovorno nalogo: dati Slovincem lepo opremljeni tro-mesečnik, ki naj bi bil knjiga in revija hkrati. Knjižni značaj daje temu »tolstemu žurnalu« to, da bo vsaka številka zaključena; potem takem predstavljajo zvezek »Odmevov« nekaj literarni almanah. Kot revija pa noče konkurirati že izhajajočim mesečnikom, zato bo izhajala četrtletno ali — kar jo simpatično označuje — po letnih časih: kot jesenski, zimski, pomladni in poletni zvezki. Prvi zvezek obsega 110 strani na dobrem papirju in v hitem tisku. Ima kot prilogo portret pokojnega pisatelja Milana Pughja, med tekstom pa več ilustracij; nekatere so izvirni prispevki (Justin, Maleč, Santel, Subic, Sterle).

Vsebinsko sem nam predstavlja kot odmev idiličnega miru v slovenski književnosti. Zastopani so »stari« poleg »mladih«, katoliški poleg liberalnih — široka vrata za vse struje in vse, ki so »dobre volje«. Tako so se oglašili nekateri starejši književniki (Dr. Zbanič, E. Gangl, Fr. Govekar, Jože Kostanjevec, Ksaver Meško, Fr. Milčinski), srednjo generacijo zastopajo Vida Jerajeva, Ivan Lah, G. Golar, Silvijn Sardenko, P. Golja, G. Koritnik, R. Peterlin-Petruska in drugi, dalje najdeš v tem zvezku nekaj mlajših in najmlajših slovencev; med njimi so nekateri, ki so kaj neneke vrednosti kar je sploh značilno za ves zvezek. Objavljena so tudi nekatera pisma Antona Askerca in dr. Josipa Vošnjaka, iz ostaline I. Murna-Aleksandrova je izšel ciklus »Šmarna idila«, iz ostaline Fr. Zbaničika tri pesmi; iz ostaline Milana Pughja krepki satirični verzi »Jagrovi« — Jugoslovani. Poleg leposlovec so zastopani esejisti, Fr. Veber je prispeval »Nekaj misli o kulturi in civilizaciji«, Janko Lavrin članek »Ruska moderna do velikega prevrata« in B. Borko članek »Drhtenje v duši«. Da je vsebina še pestrejša, kramlja Ante Beg o gobah, I. Suhy pripoveduje o svojem prihodu v Bombay, slikar Fran Tratnik pa se oglašja z

aforizmom. Na zadnjih straneh najdeš n. pr. Glaserjevo polemiko z Vidmarjem in anekdote o pokojnem Pughju. Njemu je sploh posvečen ta zvezek: pesmi so mu napisali v spomin Ivan Albreht, Cvetko Golar, Ljuba D. Jurković, Gustav Strniša, J. Kostanjevec in zlasti J. Vandot pa sta prispevala zanimiv material k Pughjevi biografiji. Slednjič naj omenimo še »gostec«: Dragutin M. Domjanec opeva v kaj-kavčinski naš slovenski Ljutomer, dočim so hrvaški slikar M. Krušlin oglašja s sonetom »Turopolje 1916«. Niso naštetja vsa imena, toda ne pozabimo, da jih je 47, dovolj, če ne preveč za zvezek.

»Odmevi« ne zastopajo nikakega določenega pravca v našem slovstvu, ker so brez borbenosti, brez enotne hrbenice, miroljuben in strpen časopis, ki naj bi bil vez med literaturo in širšimi vrstami naroda. Sotrudniški krog in izbran, kakor tudi prispevki niso strogo odbrani. Urednik ima med literati mnogo znanec in prijateljev, tako da je lažje nego kdo drug ustvariti to idilično slogovstvo med generacijami in nasprotujočimi si nazori. Med sotrudniki pa je tudi vrsta odličnih »nepriznanih«. Da ne bi bilo odvisnih zamer, je urednik razvrstil prispevke po abecednem redu avtorjev. V vsem torej: nepretencioznost, slogovstvo, idila. Za »Odmevi« ne stoji močna, umetniško ali intelektualno avtoritativna osebnost, marveč dober, simpatičen idealist, pesnik, umerjen in skoraj že soliden bohem Petruska. Če mu bo uspelo, da zainteresira s to revijo za našo literaturo one, ki so na njo že pozabili, da zanesene njene »odmeve« v najširše vrste — bo storil dobro delo. Pri tem mu je le želeli obilo uspeha in srečnejše izbire med sotrudniki.

(Knjiga stane pri upravi Din 30, v knjigarnah in drugod pa Din 40. Uprava je v Ljubljani, poštni predal 263.)

Knjiga aforizmov

Današnji svet ne da mnogo na poklicane in nepoklicane modrece, ki imajo najboljše recepte za srečo, kakor ne veruje v proke. Zato nimamo toliko piscev aforizmov, maksim, filozofskih sentenc, kakor so jih imele nekdanje generacije. Vzlic temu, da se zdi, kakor da je bila povedana že vsa modrost, skuša Ante Dukić, avtor prvega izšla knjige »Pogledi na život i svijet« (Zagreb 1929) zvabiti čitatelja v aforistično kuhinjo, kjer mu nudi življenjsko filozofijo v majhnih in lahko prebavljivih porcijah. Ante Dukić je postal znan s svojo knjigo »Iz dnevnika jednog magarca«, kjer je povedal marsikaj klenega o ljudeh — s stališča preziranega osla. V svoji novi knjigi pa ne nudi življenjskih nazorov v testu leposlovnega pripovedovanja, marveč govori človeku, ki hoče pri čitanju misliti, naravnost in brez ovinkov. Na 70 straneh lepo opremljene knjige najdeš marsikako dragoceno zrnco, precej ostrih slik, duhovitih misli, zdrave ironije in uspelih metafor. Knjiga zrelega, izkušnega človeka, ki ni tako globok kot B. Knežević, da ne omenjamo francoskih klasičkov maksim in aforizmov, ki pa mu ne manjka originalnosti in pristnosti. Vse čedva ni enako vredno; tu in tam se neudovito premlevajo že zdavnaj premele misli. Aforizmi so razdeljeni po »sveti, ki jo obravnava. Knjiga stane 20 Din in se naroča tudi preko »Tiskovne zadruge« v Ljubljani.

Arno Holz

Nemčija kandidira že petič za Nobelovo nagrado Arno Holz. Letos je podpisalo predlog čez 460 prominentnih oseb in korporacij. Če bo literarna nagrada podeljena letos Nemčiji, tedaj bo Arno Holz skoraj gotovo stopil med Nobelove laureate, dasi nekateri krogi bolj zagovarjajo kandidaturu Thomasa Manna.

Holz ni v inozemstvu kdo ve koliko znan, čeprav za sodobna nemška književnost šteje med svoje najboljše. Zato nekaj informacij o njem: Prva knjiga A. Holza (»Das Buch der Zeit«) je izšla l. 1886. S svojim originalnim slogom in novo pisateljsko tehniko je Holz že takrat uplival na G. Hauptmanna. Kritič Fontane je odkril v Holzevih spisih prve brazde »konsekventnega realizma«. V tej fazi je njegovo najzrelejšo delo komedija »Sozialistokrat« (1896). Drugo stopnjo označuje prehod od strogega realizma h kultu besedne umetnosti: Holz goji lirčno formo. Postal je eden največjih mojstrov nemškega jezika, pisatelj z ogromnim besediščem in s tančnočutnim poslušom za najfiniši zvok besede in najsuptilnejši ritem stavkov. Leta 1902 je izdal literarno satiro »Die Bleichschmiede«, naslednje leto lirčni portret »Dafnis«, l. 1908, veliko dramo »Sonnenfinsternis« in pet let pozneje dramo »Jura-bimus«. V »Phantasus« je l. 1906. ustvaril eno najmočnejših satiričnih del našega časa, ki ga še vedno izpolnjuje, dasi sicer več ne ustvarja. Holz je uplival s svojimi deli na cele generacije. Njegovi zbrani spisi (10 zvezkov) so izšli 1925 pri Dietzu.

njem iz 1830—1840: Carducci, Rapisardi, Verga, Capuana, de Amicis, preko d'Annunzia in vrstnikov: Pascoli, Pirandello, Panzini, preko rodu okoli 1890: Mussolini, Marinetti, Bondempelli, Papini, de poslednjih novincev: Bacchelli, Auro d'Alba, Malaparte, Villarroch itd. Vse to z bio- in bibliografijo ter sliko. Odlomki so splošno prikladni avtorjevemu pomenu, le Guido Gozzano je prepričlo prikazan, neznamni Brochetti pa preveč. Dosegljivi zborniki so bili delni, n. pr. Olindo Giacobbe (pesniki), Tito Rosa (pripovedniki). Arnoldo Santelli je nedavno poskusil napraviti vsestransko antologijo, toda šele Gorgolini je zares uspel.

Soudavec naslednik. Kulturno - literarni del pariškega dnevnika »Temps« je že zaradi svojih odličnih tradicij celo danes, ko je opešalo zanimanje za literaturo, silno čitani v Franciji in v inozemstvu. Urednik te rubrike je zelo vpliven gospod in v literarnem svetu in na knjižnem trgu. Po smrti kritika Pavla Soudaya, ki je urejeval to rubriko, se je francoska javnost zanimala za novega urednika vsaj tako, kot se zanima za izpraznjeno veleposlaniško mesto. Kandidatov je bilo več, zmagal pa je André Thérive, ki bo po vsej verjetnosti nasledil Soudaya v širokim krogom »Temps«-ovih čitateljev. Thérive je izdal več romanov, pesniških zbirk in esejev. Sloviti tudi kot tankočuten poznavalec francoskega jezika in zagovornik humanistične kulture. Ni nezanimivo, da pozna tudi srednje-evropske kulturne razmere; sodeluje v praški reviji »L'Europe Centrale«.

Prapodoba

„Bratov Karamazovih“

V založništvu Piper & Co., Monakovo, je izšel nov zvezek iz Dostojevskega zapuščine. Knjiga obsega 600 strani in prinaša razno gradivo, članke, komentarje in pisma; poleg drugega tudi osnutke in odlomke za pozneje nastali roman »Bratje Karamazovi«.

Pri čitanih knjige so uverili, da je Piper izdal kaotično kopo gradiva, v kateri ne prevladuje nikak urejenost. Prispevki predstavljajo namreč dolgo borbo Dostojevskega z gradivom, ki ga je pripravil in zbiral za svoje delo. Nastavki so stari do dvajset let (pred končnoveljavno obliko romana). Tri leta je porabil pisatelj samo za razporejanje snovi. To delo ni bilo kaj lahko. Dostojevski je neprestano iskal, fiksiral duševna stanja svojih junakov, kar navdaja čitatelja prej z občutkom tesnobe nego občudovanja. Zdi se, kakor da je pisatelj delal v vročici in da ga je pri tem venomer zasledoval strah, da ga ne bi pustila inspiracija na cedilo. To gradivo se enkrat potrjuje, da je ustvarjal Dostojevski v stanju nekakšnega transa in opoja. Pri tem prevzame človeka tudi spoznanje, da ni bila Dostojevskega epilepsija in igralska strast slučajen pojav v življenju pisatelja, ampak da je bilo njegovo zunanje življenje krepko povezano z njegovim ustvarjanjem. Dostojevski je ponovno povdarjal v svoji korespondenci, da izhaja od resničnosti in da niso njegove postavke nikaki izrodki

domišljije. Tako priča tudi ta zvezek o pisatelju, ki se je skregal s časom, katerega bi bil rad preobrazil. In tako nastane paradoksalno naziranje, da je bil ta mož nazadnjak, čeprav je podiral svet z revolucionarnim zanosom.

Vojna književnost v Franciji

Pariz, v oktobru.

Francoska publika ne kaže na Remarqueovo senzacionalno knjigo »Na zapadu nič novega« manjšega zanimanja nego nemška. Prevod je presegel 350.000 izvodov. Tudi kritiki se živahno oglašajo. Nekateri gredo celo tako daleč, da smatrajo Remarqueovo knjigo za pomembnejše delo nego je Barbusse-ov »Ogenj«. To je, kaj pa da, precej pretirano. Barbusse je bil brez dvoma prvi, ki je opisal vojno tako, kakor se je v resnici dogajala. Imel je hvalvreden pogum, da pove resnico o vojni v dneh, ko je še vedno divjala in zahtevala milijone človeških žrtv.

Pri najnovejših knjigah o svetovni vojni ni v toliki meri znatno to, kako obravnavajo zapleteni problem, ki se označuje z eno samo tehtno besedo »vojna«, kakor je znatno to, da taki spisi zanimajo množice bolj kot kdaj prej. To pričuje, da ima ljudstvo že svoj pojem o vojni (ki ga n. pr. l. 1914. ni imelo!). Široko občinstvo danes očitno aplaudira vsem onim, ki obsojajo vojno, kakor se je odigravala v usodnih letih, ko so narodi izgubili zdravo

človeško pamet in obvladovanje samega sebe. Danes ne bi nihče ugovarjal, če bi razpisali ogromno nagrado za onega pisatelja, ki bo napisal najzanimivejšo knjigo o vojni in jo prikazal kot najgroznejše izmed vseh barbarstev.

To nastojenje, ki ga zaznavamo v vseh boljših spisih o vojni, prevzema milijone ljudi v tako zvanih »zmagovitih« in »premaganih« deželah. Posebno značilno je v Franciji. Ali je to krstna molitev novega človeštva?

Lucio d' Ambra

Med najplodovitejše sodobne italijanske pisatelje spada brezdvomno 48letni Lucio d' Ambra, ki poleg 20 romanov in 30 dramskih del prinaša mnogo snovi tudi v zgodovino italijanske literarne kritike. Kot Pirandello je tudi L. d' Ambra južnjak. Njegovo življenjsko veselje je pisati velik roman v razsežnostih trilogije, ki jo piše na 1500 straneh in s tremi naslovi: Fantazija cvetočih madelinov, Usoda na mostu, Pogovori o polnoči. V drugem delu (La Sorte) nastopa nad 200 oseb, ki doživijo triumf zvestobe in vere. Njegovi junaki so dobroti, duhovna in pravna lepota, s katerimi očarajo tudi najnovjša njegova dela posebno pa roman Dva nazina dvajsetletnosti. D' Ambro je sentimentalni pripovednik in nekaj pesimizem veje iz njegove modrosti: »Edino važno je, zdaj in vedno, da pridemo vsi, po katerikoli poti skozi življenje in bolest, do priprostejšega človeka.« V romanu »Mister Whisky, moj rival« pravi: »Uverjen sem,

da za umetnika ni duševnega miru in da ne more živeti ter pripovedovati o nevihtah človeških zmot, če se sam ne postavi pred valove.« Tako se je v njem združil s humoristom skeptik in močeno zato postal družabno - centralni pisec, pri katerem se zbira peresna elita. Med odrskimi deli je d' Ambra najkrepkejši v »Portretu« in v »Via Basento, lanterna rossa«, kjer gospodari usoda. Novole so navadno pri njem študije za romane in jih pošilja dnevnikom. V vseh delih se zrcali pisatelj z južni temperament, ki mu razbija slog večjih del. S tega vidika si lahko razlagamo dejstvo, da je Lucio d' Ambra v inozemstvu sicer znan, a ne prodira v tuje literaturo.

Cvetnik italijanske književnosti

Pietro Gorgolini, ravnatelj lista Il Nazionale v Turinu, je izdal »Ital

Tehnični del rubrike ureja avtomobilski oddelček Vacuum Oil Company D. D.

Na kaj moramo paziti pri poskusni vožnji

Se do pred nekaj leti se je priznavalo, da so železnice in parobrodi dvignili pridobitveno kapaciteto iz gotovih zgodovinskih in geografskih razlogov. Danes se tudi avtomobil priznava za funkcijo. Današnja motorna vozila imajo nedvomno veliko produktivno vlogo. Zato ni čudno, da se to prometno sredstvo čim bolj udomačuje, da se zanj zanimajo najširši sloji. To je napotilo berlinsko radio-postajo, da je priredila celo vrsto predavanj o avtomobilizmu. Naš članek je deloma posnet po predavanjih berlinske radio-postaje.

Začnimo s praktičnim primerom! Vzemimo, da nam pokažejo avtomobil, ki ga želimo kupiti. V prisotnosti elegantnega, zgovornega prodajalca si bomo ogledali vozilo od vseh strani. Naše zanimanje se bo osredotočilo predvsem na zunanost: na velikost, proporcije, poteze, barvo itd., nakar si bomo ogledali njegovo notranjost: sedeže in tako dalje. Sele nazadnje bomo pogledali pod pokrov motorja.

Sledi važen moment, sedemo za volan. Najprej hočemo videti kako se tam sedi. Seveda bomo takoj nato vprašali, zakaj so razni kumbi, razne kljuke in stikala, instrumenti, aparati in tako dalje.

Na kaj pa moramo že takoj sedaj paziti? Predvsem si dajte sedež za vozača, ki je pri vseh modernih vozilih premičen, naravnati tako, da ste lahko popolnoma naslonjeni na hrbet in udobno držite z obema rokama krmilo. Komolci morajo pri tem ležati ob životu, prav tako na udobnem naj bodo noge. Noge naj bodo v stanju popolnoma pritisniti na pedale, ne da bi jih bilo treba čisto iztegniti. Sedeževa blazina naj sega po možnosti do pod kolena. Tako lega telesa: trdno naslonjen hrbet, udobno držanje rok in nog je nujno potrebno za temeljito preizkušnjo vozišne sposobnosti. Končno je treba, da pri taki leži telesa lahko vidite na cesti neposredno pred voz, ne da bi posebej iztežali glavo.

Sedaj poženite motor. Pazite predvsem na prazni tek. Če že ne sedite v prav posebno cenemen majhen avtomobil, naj se skoraj ne pozna, da motor dela, pri vsakem močnejšem šest ali osemcilindrskem kvalitetnem vozu moramo takoj nato, ko smo ga pognali, dobiti občutek, kakor da je motor spet obstal. Samo manometer za oljni tlak in kontrolna svetilka na armaturni deski sme pokazati, da motor v resnici še dela. Dajte nato nekaj plina! Sedaj boste slišali motor, toda to je samo sesalno šumenje uplinjača. Napačno bi bilo, če bi slišali šumenje ventila ali cilindrskega zobnika. Pazite, da tudi pri povečanem številu okretov ne začutite kake vibracije. To lahko najbolje konstatirate, če se s prsti čisto narahlo dotaknete volana. Odklopite nato motorju plin. Motor mora takoj utihniti. Spet morate misliti, da je obstal.

Sedaj se bomo vozili. Stopite na sklopni pedal. Pri tem ne smete občutiti skoro nobenega odpora. Vse sklopke, ki rabijo prečiščen pritisk z nogo, so konstruktivno zastarele. Odklopite! Avto s trostopnim gonilom mora na ravni cesti z drugo stopnjo dobro vleči. Pri štiristopnem gonilu pa se odklopite najbolje z drugo stopnjo ter takoj nato pretaknemo na četrto. Če sedaj hočemo premeniti na direktno stopnjo in če pred tem napravimo potrebni pretikalni odmor, se morajo dati stopnje pretikati brez vsakega napora in praskanja. Nikdar ne smemo imeti vtisa, da se med pretikanjem kolesje spoprijema. Prav tako mora biti šumenje gonila v začetku vožnje samo rahlo. V začetku vozite počasi v direktnem hodu.

Pazite za sedaj samo na volan! Imeti morate občutek, kakor da vozi avtomobil sam od sebe naravnost. To tudi mora delati, če za nekaj trenutkov izpustite volan iz rok. Majhne korekture z volanom, ki so vedno potrebne, naj se dajo izvršiti vedno brez najmanjšega napora. Voz mora reagirati kakor na migljaj. To se pravi, da mora poslušati na najmanjši pritisk s prstom, pri čemer je popolnoma vseeno, ali imamo 8-cilindrsko vozilo, ki tehta nad 2000 kg, ali pa čisto lahak štiricilindrski voz. Vozili bomo nekoliko ostrih zavojov in nekolikokrat bomo obrnili avtomobil, tako da temeljito preizkusimo vodilo. Vodilo se mora namreč tudi v ostrih zavojih in pri obračanju lahko in enakomerno vrzeti. Seveda le toliko časa, dokler se vozimo. Kadar vozilo stoji, pa ne smemo, kakor je znano, rabiti krmila.

Razen lahkega obračanja moramo paziti še na sledeče. Na volanu ne smemo opaziti, če vozimo po dobrem ali slabem tlaku. Volan ne sme v rokah tresti, čeprav vozite po luknjah na cesti. Dalje je velika prednost, če se volan sam od sebe povrne v normalno lego, kakor hitro pridete iz zavojav spet na ravno cesto. Glavne odlike dobrega volana so torej: da se da z lahko obračati in da kljubuje sunkom in tresljam. To pa ne glede na to, če vozimo hitro ali počasi. Četudi bi vozili s hitrostjo 100 km po dobri cesti, se mora dati voditi z dvema prstoma. Preizkusili smo volan. Sedaj bomo obrnili pozornost na sam motor. Njegove lastnosti smo že deloma spoznali, ki je delal na mestu. Sedaj ga bomo preizkusili med vožnjo. Najprej njegova elastičnost. Vozili bomo v to svrhu kolikor mogoče počasi v direktnem hodu. Tahometer ne sme pokazati več kakor štiri do šest kilometrov. Pri tem moramo paziti, ali dela motor tudi pri tej hitrosti enakomerno. Ne sme suvati in se ne sme ustavljati. Motor mora delati enako merno in ne sme povzročati niti najmanjšega šuma. Nato bomo dalj potegnili spet plin. Njegova hitrost se bo povečala v istem času oziroma v istem razmerju, kakor boste dajali plin. To pospeševanje hitrosti pa se ne sme vršiti sunkoma. Pazite pri tem na šumenje. Če polagoma pospešujete hitrost, smete slišati samo lahko šikanje in šumenje uplinjača. Pospešimo njegovo hitrost polagoma na največjo stopnjo! Pri tem se bo že omenjenemu šumenju

uplinjača pridružilo še lahno mrmljanje, ki nastane zaradi večjega napora, potrebnega za povečanje hitrosti. Kakor hitro pa bi se pri gotovem številu okretov pojavile vibracije ali sploh neprijeten šum, je to znak, da dela motor še s tako zvanim kritičnim številom okretov. To število pomeni na vsak način neopolnost. Pri res dobrem motorju namreč se ne sme slišati nič o tako zvanem kritičnem številu okretov.

Kakor hitro gremo s plinskim pedalom nazaj, da dosežemo hitrost 60 do 70 ali 80 km na uro, mora šum od pospeševanja prenehati. Avto mora obdržati hitrost, ki jo želimo, in motor mora z zelo malo plina mirno delati. Če bi pa začeli kako šumenje, je to nastalo vsled trenja po tlaku oziroma cesti in vsled vetra. Samo po sebi se ne razume, da niti karoserija, blatniki in peresa ne smejo povzročati nikakega klopotanja. Prav tako neslišno naj dela tudi gonilo in zadnja prema. Avto naj se pomika enakomerno, kakor da ga žene nevidna sila. Kakor hitro izpustimo plinski pedal, ker hočemo ustaviti, mora motor takoj hitro pridržati vozilo, da se pri normalnih prilikah ne bo treba poslužiti nožne zavore.

(Dolje prihodnič.)

Koliko avtomobilov imajo države Male antane? Poljska ima danes v prometu 17.289 osebnih, 5.978 tovornih avtomobilov, 6.800 taksijev in okrog 3.500 avtobusov in 300 traktorjev. V Češkoslovaški republiki imajo okoli 40.000 osebnih avtomobilov, okoli 16.000 tovornih, 5.000 taksijev, 3.500 avtobusov in nad 4000 traktorjev. Rumunija ima okoli 25.000 osebnih avtomobilov, okoli 4000 tovornih in nad 4000 avtobusov, traktorjev pa okrog 3000. V naši državi imamo okrog 10.000 osebnih avtomobilov, nad 2500 tovornih in okoli 500 avtobusov. Interesantno je pri tem, da ima Češkoslovaška skoraj 40.000 motornih koles, med tem ko jih imajo vse ostale tri države skupaj nekaj nad 10.000.

Nova avtomobilska tovarna v Italiji. Kakor poročajo listi, je sklenil Ford z italijansko vlado posebno pogodbo, ki mu zagotavlja razne ugodnosti pri graditvi montažnih delavnic za njegove avtomobile v Livornu. Nam se zdi ta vest komaj verjetna, kajti, kakor znano, je Ford pred kratkim ustanovil večjo tovarno v Carigradu in prenesel tja tudi del svoje trženske tovarne. Morda je pa tudi, da si je Ford med tem premislil in da bo Livorno zanj ugodnejša pozicija za prodiranje na italijansko tržišče.

Na Angleškem je nastala v zadnjem času zelo huda konkurenca med železnico in raznimi omnibusnimi podjetji. Konkurenčni boj je tako hud, da se je sedaj neka železniška družba odločila za združitev z velikimi avtobusnimi podjetjem, ker upa doseči z razdelitvijo delovanja velike dobičke.

Novi rekord na vidiku. Angleški dirkač Kayn Don je naročil pri tovarni Sunbeam poseben dirkalni avtomobil s 4000 ks. S tem hoče potolči svetovni rekord majorja Segravea, ki je znašal 3371,679 km na uro. Grand Prix Evrope 1930. Velike nagrade Evrope se bodo drugo leto izvajale v Belgiji. Sportna komisija je sporazumna s tem, da se bo dirka za grad pri Nemčiji vršila 13. julija 1930 na dirkališču Nürburg Ring.

Pariški salon. Te dni so zaključili veliko razstavo avtomobilov v Parizu. V krasnih prostorih je razstavilo nič manj kakor 113 avtomobilskih tovarn. Seveda je nad polovico kol zavzela domača industrija. Zanimivo je, da je v tem francoskem salonu sodelovalo poleg velikih avtomobilskih producentov, kakor Anglija, Italija, Nemčija, tudi Češka. Nemčija ni bila videti posebno zadovoljna, ker so Francozi sicer z laskavimi besedami priznavali njen napredek v konstrukciji avtomobilov, vendar pa jo ne smatrajo nevarnim trgovskim tekmečem. Nevarnejši tekmeč pa je ameriški avtomobilski producent, ki dobavlja cenene avtomobile, ki jim niti zelo visoka carina ne more priti v okom. Carina namreč znaša nič manj kakor 45 %, vendar pa je na pariških cesteh videti poleg domačih proizvodov kot Renault, Citroen in Peugeot tudi Forde in Chevroleta.

Dan Bergman:

Telefonska celica

Ves nervozen sem stopal pred zasledeno telefonsko celico v stranskem prostoru majhne restavracije.

Poklicati sem hotel svojega starega prijatelja Edvarda, ki ga že več let nisem bil videl. Povabiti sem ga nameraval na večerjo, da se porazgovorim z njim o neki nujni zadevi.

Nikogar ni bilo v bližini razen mene in moža v celici. Neverjeten čvakač! Kar nehati ni mogel.

Obstal sem in prisluškoval. Pravijo sicer, da je gudo, če človek posluša tuje pogovore, ki njega ne zadevajo. Meni je to vse eno — hotel sem le doznati, ali bo pogovor kmalu končal. Konca ni bilo. Mož v celici je veselo rezgetal in pripovedoval:

»Sedaj boš slišal imeniten dovtip.«

Potem je pravil tišči dovtip, — bil je že pogret in plehek tudi — in vsak trenutek prenehal, da se oddahne od smeha, ki ga je dušil, tako da se je dovtip raztezal v brezkončnost. Nazadnje je vendar prišel do konca, toda mož na onem koncu žice ga gotovo ni razumel, zakaj čul sem, da je dovtip še večkrat ponovil itd.

Nato je bilo v celici nekaj časa vse mirno in boječ se, da ne bil bil možak morda zaspal, sem hitro odprl vrata. Toda sprejel me je sila neprijetno. Ne da bi se bil obrnil, je brcnil nazaj in udarec bi me bil zadela v trebuh, če se ne bi bil pravčasno umaknil. Najbrže mu je pripovedoval mož na drugem koncu drugi dovtip. In potem je »moj

Evropske države z največ bencinskimi sesalkami. Roko v roki z razvojem avtomobilizma je šla tudi graditev bencinskih sesalk. Države, ki so v tem oziru na prvem mestu, so: Anglija, ki ima 70.000 bencinskih sesalk, Francija s 50.000 in Nemčija s 40.000.

General Motors Corporation je znan kot eden največjih avtomobilskih koncernov. Ta družba, ki proizvaja tudi Chevroletove avtomobile, je izdelala do konca avgusta tega leta prvi milijon novega modela Chevroleta. Njeno velikost ilustrira še naslednja podrobnost: koncern vkurje na razne ladje za 1.260 milijonov dinarjev raznih avtomobilov in sestavnih delov na dan.

Pismo iz Julijske Krajine

Trst, 17. oktobra.

Koncem septembra smo poročali, da je imel tržaški škof dr. Fogar s papežem obvežen razgovor o cerkvenih razmerah v Julijski krajini in o dispoziacijah lateranskega konkordata. Fašistični listi so pisali o tem podrobno, kakor da bi bili o stvari najboljše poučeni z avtoritativne strani. Glede na to je priobčilo tržaški katoliški list »Vita« novac dne 5. t. m. to-le objavo: »Poblaščenji smo izjavili, da so poročila v nekaterih listih pokrajine, ki bi se lahko smatrale za sad avtoriziranih pojavnosti, ki rimskim pogovorom našega škofijskega pastirja s sv. očetom in vladnim načelnikom, le osebna mnenja, vzeta iz fantazije piscev omenjenih člankov.«

Dvanajsto leto svoje starosti so dokončali slovenski otroci na deželi, ki so obiskovali od 1923 dalje čisto italijansko ljudsko šolo. Mnogi so sedaj že ostali doma, kajti po malih kmečkih šolah eta na sploh zadnja dva tečaja malo obiskana, nekateri samo kakšno uro na teden, drugi pa nič. Pa kaj bo sedaj s temi otroki? Fašisti se boje, da bi se pri njih ne ustavilo potujevanje, prišlo v šoli. Navetujejo intenzivno delovanje »dopolavov«, ali kdo bo zbiral mladino iz vseh sem in tja raztresenih sel? Priporočajo ustanovitve pevskih zborov, da bi se slovenska mladina privadila italijanskih popevk, povsodi hočejo imeti knjižnice in slovenski deželani ne smejo biti nikjer brez italijanskega duhovnega stika. Učitelji bi morali sodelovati, pa so preslabo plačani, zato se bodo branili izvenšolskega dela. Po »Piccolovic« pameti bi moralo prispevati k potiljanjevanju celo povsodi priljubljeno balinanje, katero toplo priporočajo.

Italijani so našli v novembru 1918 med vojnim plenom v Pulji tudi lep, devet metrov visok spomenik iz marmorja s kipom, predstavljajočim pomorsko zmago. Na spomeniku je bilo doprje nadvojvode Maksimilijana. Spomenik so bili dali napraviti avstrijski mornariški častniki leta 1867. Italijanski poveljnik je odredil, da so spomenik prenesli v beneški arzenal, kjer je stal med vojnimi trofejami. Sedaj je pa občinski komisar Zorzi izposloval pri vojaški oblasti, da so ta spomenik postavili ob vходу v javne vrtove v Benetkah. Na mestu Maksimilijanovega doprja tiči beneški lev, na zadnji strani spomenika pa se čita Diazovo poročilo o zmagi pri Vittoriju Venetu.

Sredi februarja t. l. je bila železniška proga pri Divači tako silno zasnežena, da je bila naprošena vojska pomoč iz Trsta, da se sneg odkida in vzpostavi promet. Pri delu ponotni so pomagali že tudi vojaki. Do njih je imel prvi železniški voz, da jim prinese hrane in jim nudi priliko, da se nekoliko ogrejejo. Določeno je bilo, kje se ima vlak ustaviti ali asistent Vizenin baje ni strojnika na to opozoril in zaradi tega se je stroj, ki je tekel s hitrostjo 28 km na uro, zaril v nakopičen sneg in zadela tri vojake, ki so obležali mrtvi. Krivda za nezgodo je padla na Venzina, kateremu so tržaški sodniki te dni prisodili 4 mesece in 5 dni zapora ter globo 834 lir.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

13

Senzacija je povzročil nastop fašistov profi trgovcu Antonu Orzanu v Gorici. Stari Orzan je veljavil veliko podjetje in vžival je ugled v deželi. Orzani so bili vedno odločni Italijani. Sedajni šef tržke Anton Orzan je služil v avstrijski armadi v vojnem času kot nadporočnik. Kot veljaven in obražen trgovec je bil po vojni v prejšnji trgovski zbornici in v sedanjem deželnem gospodarskem svetu vedno na vodilnih mestih. Da je bil avstrijski oficir, so vedeli v Gorici ves ta čas vsi, ki ga poznajo. Sedaj pa je priobčilo tržaška »La Fiamma«, fašistični sindikalni tednik, fotografijo Antona Orzana kot avstrijskega oficirja in ironično je vpraševala, če ga kdo pozna na Gorškem. V Gorici je bil takoj sestavljen odbor, ki preišče »Orzanov služaj«. »La Fiamma« pravi, da človek, ki je bil avstrijski oficir, ne tiče na visoka javna mesta v Italiji, kar naj Orzan puste.

Jan Kubelšek se je vrnil s svoje turneje po južni Afriki v svojo vilo v Opatiji, kjer ostane brez zimo. Po novem letu namerava prirediti nekaj koncertov po večjih italijanskih mestih.

S parnikom »Belvedere« je odpotoval iz Trsta v Buenos Aires okoli tristo naših domaćinov. Pripravljajo se na odhod ekipe po vseh straneh Julijske krajine. Slovenske vasi se praznijo...

V Gorici je umrl vpokojeni nadučitelj g. Fran Cicerio, ki je dosegel visoko starost 82 let.

Potni listi, veljavni za celo leto, stanejo odsele L 93,05 (prej L 98,05), veljavni za pol leta pa L 53,05 (prej L 58,05).

Vol je pobedel 49letnega Bizjaka na Gradšču nad Prvačino. Poškodbe so bile tako težke, da jim je Bizjak kmalu podlegel.

39letni Ivan Tuljak iz Koprke doline je dne 20. septembra t. l. umoril svojega strica Ivana Vilarja. Vilarjev oče je bil zapustil svoje posestvo sinu Ivanu in nečaku Tuljaku. Iz tega so nastali spori, ker je Tuljak vedno bolj kazal svoje stremeljenje po polasti vsa posestva. Oni dan sta se kregala zaradi delitve nekakega polja. Tuljak je zdivjal, ko se je stric branil, in izvršil je umor. Pred poroto v Trstu je bil obojen na osem let ječe.

Sokol

Zbor župnih načelnikov. Načelnštvo JSS sklicuje za soboto 2. novembra t. l. ob 8. sejo zbora župnih načelnikov v Zagreb, Bogovičeva ulica 7. Na dnevnem redu so: 1. poročilo načelnika JSS; 2. priprave za II. jugoslovski vsesokolski zlet v Beogradu t. l. 1930; 3. mednarodne tekme leta 1930 v Luksemburgu; 4. vprašanje izvršjočega in podpornega članstva; 5. skijaštvo v Sokolstvu; 6. slučajnosti. — Iste dne s pričetkom ob 11. je v iste prostore sklican seja odbora JSS, o čemer smo že poročali.

Sokolska župa Zagreb se pripravlja na svečano proslavo desetletnice obstoja JSS, ki se bo vršila dne 3. novembra t. l. v Malem gledališču ob 11. dopoldne. Na dnevnem redu so glasbene točke, govori (bratje Gangel, Dušan M. Bogunović in H. Macanović), najzanimivejša deklaracija iz leta 1919 in telovadne vaje, ki bodo pokazale razvoj telesne kulture v JSS v zadnjih desetletjih.

Nova sokolska društva. Snujejo se sokolska društva: Monte Video v Argentini in Beograd IV. (Cukarica).

Prednaki. 8. t. glasila JSS prednaja objavlja na uvodnem mestu članek načelnika dr. V. Murnika »Na nadaljnje, še krepkejšo delo!« — Na drugem mestu je izčrpano obrazloženo »Postopanje pri vadbi tekmovalnih vaj na orodju«. V raznoterostih so priobčene vesti o tekmah ČOS za prvenstvo v igrah, o letošnjih hollandskih rekordih žen v lahki atletiki, o telovadbi kot temi maturitetne naloge na bavorskih gimnazijah in o zletnih vajah selskih sokolskih čet. Na prvi strani je celostanska slika sklonke z droga, številko pa zaključuje slika razovke v vzpori. Naša Radost št. 10. V vezani besedi nadaljuje brat Albin s sokolskimi gesli in z afornimi iz življenja sokolske mladine. Objavljen je konec povesti Marije Jezernikove »Nacek« s 3 podobami. Brat Igor Vidic zaključuje pravilico »Vineta«, z 1. p. dobo. Daljnje članke so prispevali Julij Nardin (Boj za stan) in J. B. (Sola za risanje, stajalo za cvetice, oboje s slikami.) V kočitku so naloge in rešitve.

Veslarstvo v Sokolu. Praška sokolska župa je priredila letos v septembru svoje prve veslaške tekme ki se jih je v glavnem udeležilo sokolsko društvo Smichov II. in jih je vodil župni načelnik Hajeck ter župni vodnik veslaških odsekov br. Hrouda. Tekma je obsegala 9 točk sporeda in

sicer: Četvorice žen, moškega naraščaja, canoe dvojic članov, četvorice članov, canoe članstva itd. Rezultati so z ozirom na daljino prog povsem zadovoljivi. Tekmam je prisostvovalo zelo mnogo občinstva in tudi sportnih krogov ter seveda tudi vsi tehnični organi praške župe. Vršile so se na Vltavi.

Sokolska društva v Afriki. Povsod, kjer so slovanski naseljenci, zlasti pa Čehoslovaki, kaj kmalu vzklije tudi sokolsko društvo. Tako javljajo češki listi, da se je ustanovilo dvoje sokolskih društev na jugu Afrike, v Durbanu in Johannesburgu. Dr. štvi sicer se nista prijavili niti v Zamejno župo niti direktno v ČOS, vendar je sigurno, da bosta iskali stikov z organizacijo v domovini. Tudi jugoslovensko Sokolstvo ima nekaj društev raztresenih po vsem svetu, ki nimajo rednih stikov z organizacijo v Jugoslaviji.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (573 m), ZAGREB (307 m), BEOGRAD (429 m), PRAHA (342 m), BRNO (432 m), VARŠAVA (1411 m), DUNAJ (517 m), BERLIN (418 m), FRANKFURT (390 m), LANGENBERG (473 m), STUTTGART (350 m), BUDIMPEŠTA (550 m), LONDON (Davenport 1533 m), RIM (441 m), STOCKHOLM (Motala 1348 m).

Sobota, 19. oktobra

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba. — 13: Napoved časa, borza, repod. glasba. — 13.30: Poročila iz dnevnikov. — 17: Koncert radio-orkestra. — 19: Delavska ura. — 19.30: Nemščina. — 20: Prenos koncerta iz Prage. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Jazz-band.

Nedelja, 20. oktobra.

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Religiozno predavanje. — 10.30: Kmetiško gospodarsko predavanje. — 11: Koncert radio-orkestra. — 15: Predavanje o mekarstvu. — 15.30: Reprodukcijska glasba. — 16: Ljudska igra »Kje je mela?« — 16.30: Koncert radio-orkestra. — 17: Bohuslavovi gledališki in življenjski spomini (E. Gregorin). — 17.30: Nadaljevanje koncerta. — 20: Prenos programa iz Zagreba. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Lahka glasba.

ZAGREB 11.30: Dopoldanski koncert. — 17: Koncert orkestra. — 20: Prenos opere iz gledališča. — BEOGRAD 12.30: Bizet: »Carmen«. — 17: Narodne pesmi s cigansko godbo. — 20: Veliki koncert jugoslovanske glasbe. — 22.10: Poročila. — 22.20: Ruske pesmi. — PRAHA 16: Koncert iz Brna. — 18.05: Pevski koncert. — 19.10: Koncert orkestra mandolin in kitar. — 20: Program iz Brna. — 21: Koncert. — 22.15: Lahka glasba. — BRNO 16: Popoldanski koncert. — 18. Arlie in pesmi. — 19: Koncert orkestra. — 20: Kabaretni program. — 21: Godba za ples. — 22.15: Lahka glasba.

ZEMLJA daje dobre sadeže, ako uporabljate žlahtna semena. Vaš radioaparati vam dobro sprejema, če se poslužite TUNGSRAM barjernih cev!

— VARŠAVA 17.40: Popoldanski koncert. — 20.05: Koncert orkestra. — 22: »Bled«, otok čudežev (predavanje). — 23: Godba za ples. — DUNAJ 10.30: Rheinbergerjeva masa. — 11.20: Koncert dunajskih simf. orkestra. — 16: Popoldanski koncert. — 18.35: Komorna glasba. — 20: Veselogra. — Večerni koncert orkestra. — BERLIN 20: Večerni koncert. — 21.15: Literaren program. — Godba za ples. — FRANKFURT 16.30: Koncert iz Stuttgarta. — 18: Zborovsko petje. — 19.30: Večer Richarda Straussa. — 22.45: Godba za ples. — LANGENBERG 16.30: Koncert iz Stuttgarta. — 20: Corneliusova opera »Bagdadski brivci«. — Lahka godba in ples. — STUTTGART 16: Koncert operne glasbe. — 19.30: Program iz Frankfurta. — 23: Godba za ples. — BUDIMPEŠTA 12.25: Orkestralni koncert. — 16: Madžarske nar. pesmi. — 17.15: Orkestralni koncert. — 19.30: Dramski večer. — 21.50: Cikanska godba. — LONDON 21: Prenos večernic. — 22.05: Orkestralni in pevski koncert. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 21: Koncert Muljeve glasbe.

Kožuhovinaste izdelke

vseh vrst, posebno velika izbira plaščev pri

L. ROT

LJUBLJANA

Mestni trg 9

Blagor kurjih očes »CHOME«

Milijonkrat najboljša preizkušena nemška fabrikat. Kurja očesa, roženica, bradavice, bule izginejo brez sledu. Nikak obliži, nikaka obezva, torej tudi nobeno spolne obloge! Nikako rezanje! Nikakšno vnetje! Nikak pritisk! Nikak lopljenje na nogavice! (Tudi v najhujših slučajih brez-pozojno zanesljiv učinek!)

Tuba Din 10. (predplačilo). Po povzetju najmanj 1 tubo »CHOME«, pet nožnih kopejli in pršilni puder (proti potanju nog) za dva meseca, vse skupaj 54 Din in porto. »AURORE« sek. 16. Novi Sad, Železniška 38.

Hvaležen predmet za vsakega trgovca, brivca, čevljarja, prodajalca in okrajnega zastopnika itd.

kaj rjovel je:

»Odprite v imenu zakona!« Poskušal je tudi vreči ključ ven, toda celica je bila visoka in ozka. Roke ni mogel iztegniti, le sunil je nekajkrat s ključem navzgor. Ključ se je pokazal nad celico in padel nazaj. Iz votlega odmeva sem sklepal, da mu je vsakikrat priletel na glavo.

Zdajci pa je postal mož v celici divji. Jel je skakati. Dober telovadec je moral biti. Kmalu sem opazil, da so se njegovi prsti oprijeli gornjega roba celice. Ali je hotel priplezati ven? Tresel sem se ob misli, da bom morda že v naslednjem trenutku videl njegov od jeze spačeni obraz.

Jaz nisem utegnil razmišljati, kaj naj ukrenem. Pograbil sem svojo palico, se vspel na prste in ga krepko kresnil po roki. Spustil je in zdrknil nazaj. Jokal je — prav dobro sem ga čul.

»Zdaj pojdem k svoji mizi,« sem rekel hladno. »Vi lahko med tem še telefonirate, ker vidim, da vas to zelo veseli.«

Tega ne bi bil smel reči. Mož je imel moje besede za resne in je poklical bližnjo policijsko stražnico.

Vendar sem tudi sedaj našel primeren izhod iz zagate.

»Ali je kdo notri?«, sem vprašal s spreminjenim glasom.

Mož v celici je z jokavim glasom pojasnil svoj nerodni položaj.

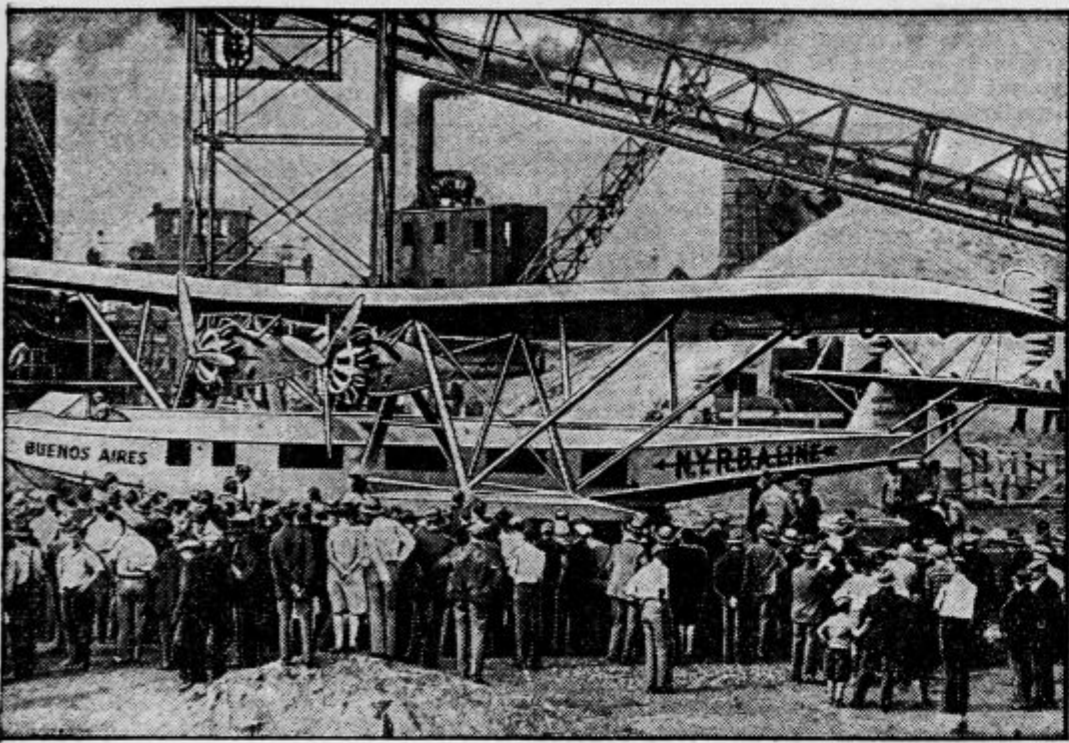
Stopil sem na stol, iztegnil roko in mu podal svojo palico. Nanjo je obesil ključ. Potem sem mu odklenil vrata.

In veste, kdo je stopil iz celice?

Moj stari prijatelj Edvard.

(Prevel B. R.)

Iz življenja in sveta

Največji ameriški hidroplan za prevažanje potnikov

▼ Ameriki so pravkar splavili največji ameriški hidroplan »Buenos Aires«, letalo za 32 potnikov, ki bo prevažalo pasajirje na poti New York-Rio de Janeiro-Buenos Aires. Velika množica gledalcev na naši sliki živo pričja, da so Američani za stvar silno zanimajo.

Pojedina s strupeno kačo med gosti

Mučen doživljal pri banketu na Ceylonu. — Kobra pod stolom gostiteljice. — Skleda mleka odvrnila smrtno opasnost

Angleški list »Evening News« poroča o jako dramatični pojedini v Trincomaliu na otoku Ceylonu. Soprog nekega odnotnega višjega pristaniškega uradnika je priredil banket za povabljenе goste. Ko so gospodje in dame sedeli za mizo ter veselo nosili v usta jed in pijačo, so opazili, da je gospodinja hipoma prebledela. Z drhtečim glasom je prosila goste, naj ostanejo negibno mirni in je poklicala strežaja ter mu naročila, naj takoj prinese v jedilnico skledo mleka.

Strežaj je urno izvršil naročilo in položil skledo mleka na preprogo sredi sobe. Ni trajalo dolgo, že je kača zavohala mleko in se približala skledi. Toda gostje so ospanili, ko so videli, da je plazivec — strupena kobra, Medtem, ko je kača začela lokati mleko, so gostje vstali s stolov in naglo zapustili jedilnico. Gostiteljica se je pred vrati zgrudila na tla, tako jo je pretresel doživljaj, ki mu je bila s svojimi živci vsaj toliko kos, da je rešila povabljenca in sebe sigurne smrti. Ko je prišla zopet k sebi, je prinesla čašo, kako je opazila kačo. Kobra

se je bila morala že pred pojedino vtihotapiti v sobo. Ležala je gotovo kje skrita, kajti gospodinja jo je opazila šele, ko je bila že v svitku pod njenim stolom. Da bo groza še večja, je z repom ovila tudi njeno nogo.

Kobra je silno plašljiva kača in napade svojo žrtev pri najmanjšem gibu. Zato je morala gostiteljica v smrtnem strahu mirovati in prositi goste, naj se ne ganejo, da ne pride do katastrofe. Z junaško prisotnostjo duha je velela prinesiti mleka, ki je kačo izzbavilo k sledi, nakar so se ogroženi gostje lahko umaknili. Ko je bila soba prazna, so strežaji kačo ustrelili.

Podobne stvari se večkrat primerjajo v tropskih deželah. Kače prilezejo v hiše in se poskrijejo v kote ter prilezejo na dan, ko se prebivalci tega najmanj nadejajo. Posebno nevarna kača strupenica te vrste je tik palomga, ki rada hušne celo v predale in odprtine vobče. Zato v Indiji z največjo opreznostjo odpirajo miznice, kajti neredkoma s — neri, da plane iz njih na človeka kača in ga vseka s strupenimi zobmi do smrti.

Hudiča je izganjal

V Oetzalskih Alpah je ljudstvo praznovorno, kakor povsod v goratih krajih, kjer žive patriarhalne šege in navade z ljudsko tradicijo in izročilom. Tako so n. pr. ljudje preverjeni, da se je hudič v zadnjem času naselil v Nederju pri Söldenu na posestvu bratov Reinstadlerjev. »Hudič« je razgrajal in ker so se ga bali, ni hotel odnehati.

To je izvedel neki možki, ki se je pred dnevi javil na posestvu imenovanih bratov. Predstavil se jima je za detektiva in obljubil, da bo izgnal hudiča, če mu plačata 1600 Din. Povedal je tudi, da so ga poslale v gore oblasti. Zastonj pa ni hotel izganjati hudiča zategadelj, ker je dejal, da je tak ko početje zvezano s smrtno nevarnostjo. Za denar, je menil, pa se lahko tvega življenje.

Praznovorni ljudje so tujcu verjeli, tembolj, ko je pripovedoval, da mu je dal oblast nad hudičem tudi kaplan s Heiligenkreutza, ki ga je preskrbel z blagoslovljeno vodo in mu je zaupal izrek, s katerim se hudič izžene. Reinstadlerja sta imela v moža polno zaupanje in sta mu obljubila izplačati zahtevano nagrado, čim peklensček izgine.

Preden se je pa to zgodilo, so se prikazali v vasi orožniki in so dozdve nega detektiva aretirali. Pri zaslišanju je povedal, da je hotel kmete samo potegniti. Ker pa je bila potegav-

la ter živi še danes, izvzemši carjeviča, ki je l. 1922, podlegel tuberkulozi. Američan in bivši tajnik ruskega carja nočeta baje za nobeno ceno izdati skrivališča carske rodbine. Izjavila pa sta, da sta pripravljena poslati carju pismo velike kneginje Olge. Ta je pismo napisala. Med ruskimi emigranti vlada zaradi tega velikanska napetost. Major Brandt je stopil tudi v stike z voditeljem ruskih komunistov v Berlinu, Sergejem Betčevim. Ruska emigracija bo sedaj skušala poizvedovati širom sveta, kakšna je usoda carske rodbine in če je res, kar pripoveduje zadnji carjev tajnik in Američan Johnson. Vprašanje je seveda, če nista oba imenovana moža sleparja in če sta sploh pri zdravi pameti.

„Bog ohrani“ z drugimi besedami

V zvezi s spremenitvijo ustave v republiki Avstriji kanijo na Dunaju spreminiti tudi dosedanje zvezno himno, ki ji je napisal besedilo bivši kancler dr. Renner in jo je uglasbil skladatelj Viljem Kienzl. Novo besedilo je povzeto po pesniku Kernstocku, a bo popolnoma predelano. Melodija pa bo ista, kakor pri znani in pri nas že pozabljeni »Bog ohrani, Bog obvari«. Tako bo nekdanja cesarska pesem vstala povečana v novi ljudski obliki.

Lepota ne varuje pred tatovi

Gđa. Patino, hčerka bolivijskega poslanika v Parizu, je doživela te dni grdo presenečenje. Neznani tat ji je odnesel biserno ogrlico, vredno 600.000 fr. Zaman je bil doslej ves pariški policijski aparat na nogah, da bi dobil zmikavca v svoje roke.

20.000 dolarjev za prvo lepoto na svetu

Iz Pariza poročajo, da je razpisal brazilski list »A Noite« velikansko nagrado v znesku 20.000 dolarjev za prvo lepoto na svetu. Nagrado prejme tista dama, ki ji bo priznalo mednarodno sodišče za lepoto prvenstvo med lepoticami vseh dežel na zemlji. Lepotna tekma se bo vršila prihodnje leto v Rio de Janeiru. Udeležile se je bodo lepote kraljice iz Amerike, Evrope in iz drugih delov sveta. Za Evrope se bo pred tem vršila velika tekma za lepoto v Parizu, kjer bo izvoljena miss Evropa za l. 1930. Vsota 20.000 dolarjev predstavlja v našem denarju vrednost 1 milijon 100.000 Din.

Lovski blagor

je predvsem tirolski nepremočljivi avtoleden. Iz tega kodna izgotavlja tvrdka DRAGO SCHWAB sukniče, pelerine, kroje po brezprimerno nizkih cenah.

Svetovni klub velikanov

V Ameriki se je osnoval klub velikanov, ki sprejema za člane samo takšne osebe, ki so visoke nad 180 cm. Pravi, da šteje klub že 18.000 članov. Predsednik organizacije je neki Benjamin Ortling iz Marshfielda. Na zadnjem sestanku kluba je bilo sklenjeno, da se organizacija razširi na ves svet in postane svetovna zveza. Poglavitni cilji kluba so: zavzemati se za daljše postelje v hotelih, ki delajo prav po prokrustovski z velikani, delovati na to, da bodo avtomobili in železnica višji in da se bodo tudi oblike in kosi perila izdelovali nad povprečno mero, kar ni sedaj v navadi. Velikani se zelo srdijo, da obvladujejo svet »majhni« ljudje, čeprav je po njihovi sodbi na zemlji tudi 15 milijonov velikih.

6000 vstopnic in samo 2000 prostorov

Pri nekem koncertu berlinske filharmonije je prišlo pretečene dni do neverjetnih rabuk in prizorov zaradi preveč prodanih vstopnic in premalo prostorov. Koncertna poslovalnica je namreč razposlala serijo vstopnic z opombo, da velja vsaka vstopnica za štiri osebe. Na ta način je prišlo v roke ljudi 6000 vstopnic. Naval pri koncertu je bil velikanski, toda dvorana, kjer se je vršila prireditev, je bila majhna in je morala sprejeti kvečjemu 2000 oseb. Policija je zarila vhod, čim so bili vsi prostori zasedeni. Zaradi tega so se jeli na ulici pretepati. Posredovati je morala policija, ki je razganjala nasilneže z orožjem, ker se drugače niso hoteli pokoriti njeni volji.

Znatno volilo za pospeševanje bračne reforme

V Chicagu je pred kratkim umrl trgovec z mesnino Wilster, ki je ostal do svoje smrti »stari strica«. Bil pa je dober trgovec in si je s pridnostjo nagromadil sedem milijonov dolarjev. Kam s tem denarjem? je pomislil pred smrtjo. In je sklenil tole: Glavnica naj se varno naloži v banko, z obrestmi pa naj se ustanovi v Ameriki več stolic za pospeševanje bračne reforme. Wilster je ostal samec zategadelj, ker po njegovi sodbi pri našnjih zakonih ni nič slabšega, kakor postati souprega v zakonskem jarmu.

Žrtev ženitvenega oglasa

57-letnega kovača Antona Neumanna so našli v njegovem stanovanju v Pragi umorjenega. Truplo je že razpadalo. Bil je pokrit z blazinami, glava mu je tičala v umivalniku in je bila vsa raztreščena. Okoli vratu je bil zadrgnjen z vrvjo. V zaboji za premo go so našli okrvavljeno kladivo. Neumann je bil vdovec in se je nameraval v drugič poročiti. Svojim

Moja prijateljica je vedno dobre volje. Pri glavobolu, migreni in mesečnih mignjih vzame nekaj

Pyramidon
Tablet

ki takoj pomagajo in so popolnoma neškodljive. Zato bo sedaj moj princip: Vedno morajo biti Pyramidon-tablete v hiši!

Pristne samo v originalnem zavoju „Melchior-Lucas“.

sosedom je pripovedoval, da se je po ženitvenem oglasu seznanil z mlado damo, in da bo dvignil v hranilnici svoje prihranke, s katerimi si bo kupil hišo. Pravil je, da ima tudi njegova zaročenka denar. Nekoliko dni prej so ga videli v družbi neke ženske. Domnevajo, da ga je ta ženska umorila in oropala.

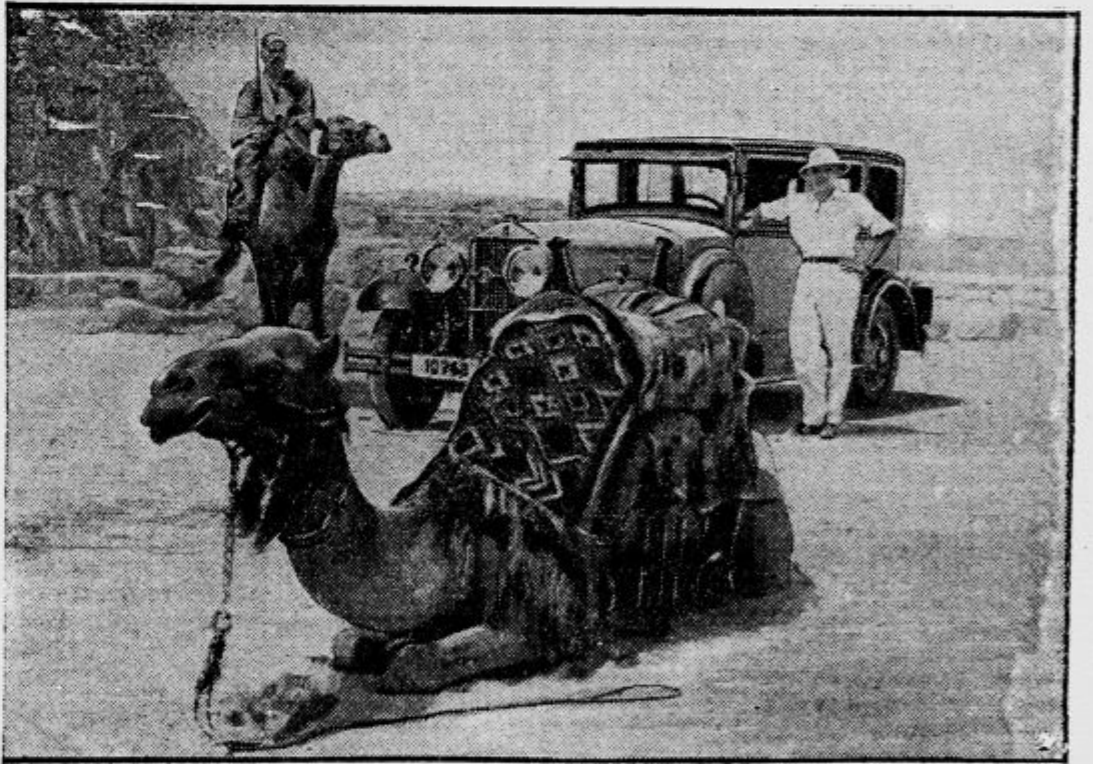
Kraljica postane policaj

Gre le za lepoto kraljico in sicer za turško, ki so jo pred nedavnim izvolili v Carigradu in smo tedaj priobčili njeno sliko. Čudna je kariera tega lepega dekleta. Namesto da bi postala filmska zvezda, plesna zvezda ali vsaj manekin, kakor delajo njene vrstnice v podobnem položaju po vsem božjem svetu, si je vplela v glavo, da pojde med policaje in sicer tiste, ki uravnavajo na križiščih cestni promet. Njena najvišja želja je, da bi v tej službi napredovala vsaj do višjega stražmojstra.

Ples med roparji in oropanci

Čudno zabavo si je privoščilo šest banditov, ki so vdrli v neko zabavišče v Palmis Gardenu blizu Chikaga. Najprvo so z revolverji v rokah prisilili goste, da so jim oddali ves denar in vse dragocenosti v skupni vrednosti 10.000 dolarjev. Nato so naročili orkestru, naj zaigra in gosti so morali plesati — najlepše dame so si izbrale roparji sami razen poglavarja, ki je stal z revolverjem v roki na straži.

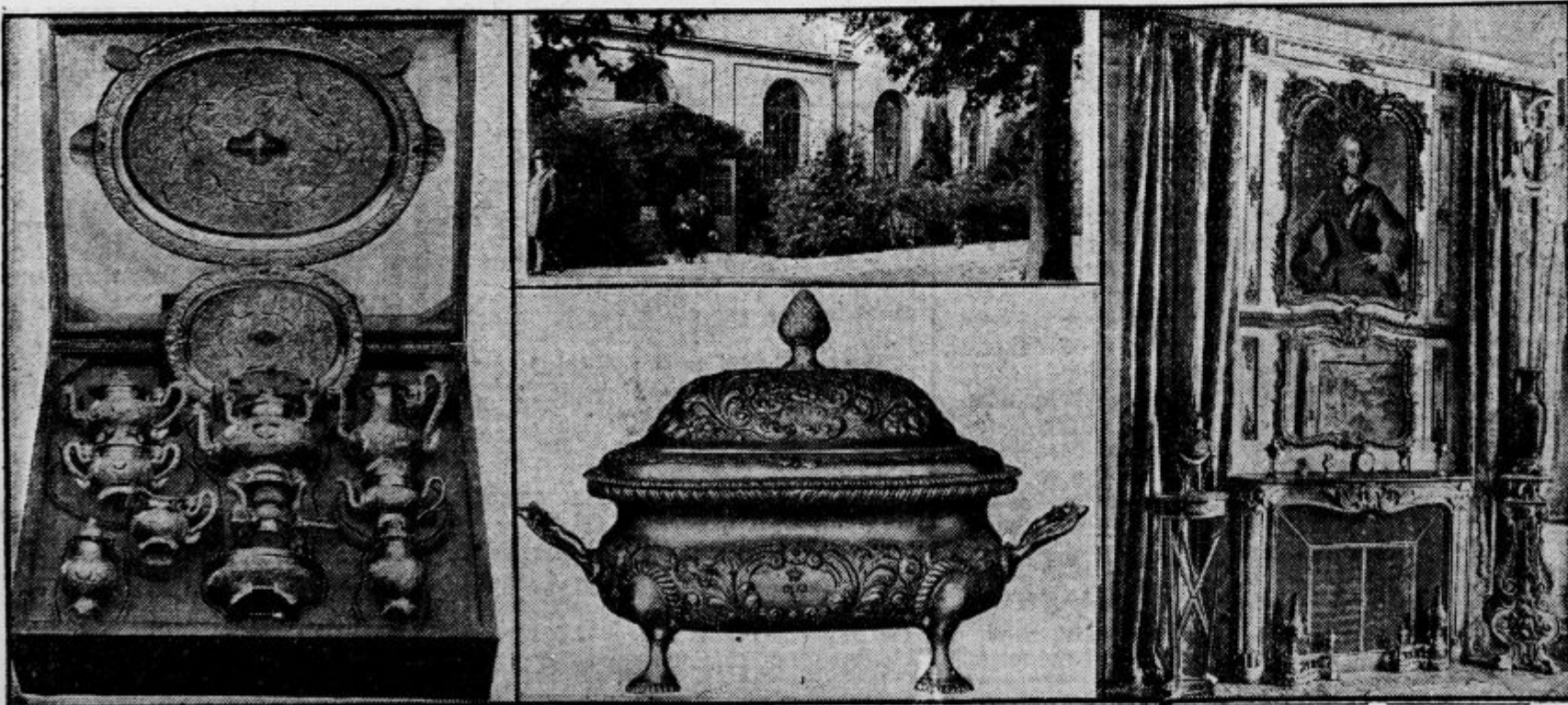
Po plesu so izbrale telovaji tri goste razsodnike, ki naj bi izvolili kraljico večera. Izvoljenki so podarili 25 dolarjev, nato so izginili v noč. Policija pa jih doslej ni našla.

Avtomobil — tekmeč kamel v Egiptu

Egiptovski kralj Fuad je nedavno naročil v Evropi prvi avtomobil za svoj dvor. Vozič je clauderski avto, ki ga vidimo med kločco in korakajočo kamelo

Redkosti in dragocenosti gospe Zubkove na dražbi

Na levi: Japonsko posodje iz srebra, fino izdelano, ki ga je poklonil cesar Viljem I. za srebrno poroko kronprinca Friderika Viljema in princese Viktorije — V sredi: Bivša jahalnica v palači Schaumburg — V sredji spodaj: Velika baročna posoda s pokrovom — Na desni: Kamin Louisa XV. iz marmorja.

Največja telefonska centrala na svetu

V Newyorku pričnejo v kratkem gradbo 22 nadstropij visokega nebota, v katerem se bo nastanila tamošnja Telefonska družba. Poslopje se bo dvigalo ob Brooklynski cesti in bo zavzemalo ves Longislandski okraj. Dovršeno bo jeseni 1931. in bo največja telefonska centrala na svetu.

Čudno sredstvo proti kašlju

19 letna Pavla Niegler je bila za pestunjo pri neki družini v Lincu. Pred nekoliko dnevi je zbolela dvehletna deklica, ki ji je bila izročena v varstvo. Kašljala je venomer in ponoči ni mogla spati. Čez nekaj dni pa je opazila njena mati, da se otroka vije v bolečinah in bljuje. Poklicala je zdravnika, ki je ugotovil precej težko zastrupljenje. Pestunja je končno pristala, da je otroku dala pomoči kave, v katero je pomešala nekoliko kapljic nekega zdravila za oči. To je storila, da bi otroka omamila, da bi ne kašljala in da bi ona lahko spala. Nieglerovo, ki je nekoliko omejena, so aretirali, otroka pa so še pravočasno rešili.

Donald Keyhoe:

„Gusar v oblakih“

Letalski roman

»Bolje bo, da greste«, je spravila iz sebe. »Bolje bo — rada bi ostala sama.«

Tedaj pa je mahoma vzdignila glavo in ga zagledala. »Bolje bo, da greste,« je spravila iz sebe. »Bolje bo — rada bi ostala sama. Zdaj moram biti sama, da premislim. Saj vidite, da mu moram pomagati...«

Dick se je spogledal s Tomom. »Oglasim se jutri zjutraj. Če je kaj, kar morem storiti zanj — zanesite se name!«

Zaprli je vrata za seboj in odšel po cesti. V glavi se mu je kar vrtelo od dogodkov tega dne.

12. poglavje.

Ko se je drugo jutro zbudil v baraki, ga je strahovito bolela glava. Spat je bil legel takoj, ko je prišel na letališče, ne meneč se za gručo ljudi, ki je stala ob njegovem prihodu pred letalsko pisarno.

Njih oči so iskale njegovega pogleda. Vsi so tesnobno pričakovali novic. Toda Dick se ni čutil zmožnega, da bi jim povedal, kaj se je zgodilo.

»Se prekmalu bodo zvedeli!« je vzdihnil sam pri sebi.

Zaspal je globoko spanje človeka, ki je do skrajnosti izmučen; a vso noč so ga tlačile strašne, čeprav brezoblične sanje. Ko je vstal, se sijalo sonce; radost je kakor živa pesem trepetala nad ravnino in v višavi. Radost v vsej prirodi! Toda v njegovem srcu je ni bilo, zakaj včerajšnji dogodki so se počasi obnavljali v njegovem spominu.

Dopoldne je bilo obilo hrupa. Novica o aretaciji starega Randa je bila za dnevnike prava gostija. Zastran denarja je bilo veliko ugibanja. Na letališču je bilo vse glasno od razburjenih in ogorčenih razgovorov.

Stari Rand, veliki junak zračne pošte, pa obtožen takega dejanja! Letalci, mehaniki in delavci, še tisti, ki so drugače kritikovali Randa zaradi njegove drzne podjetnosti, so se zdaj enodušno oglašali v njegovo obrambo. Na letališču je bilo danes takšno razpoloženje, kakor da je vnanji svet vsem skupen sovražnik.

»On ni storil tega! Stari Rand da bi bil storil kaj takega? Pravi storilci so se potuhnilo zanj! Da, tako je, podtaknili so mu zločin!«

Take in podobne opazke so z vseh strani udarjale Dicku na uho.

Ko je gledal nazaj, tehtaje prepričevalnost dokazov in pomen Randovega lastnega priznanja, da je kriv, si Dick še vedno ni mogel kaj, da ne bi bil dvomil o tem, kar je vendar moralo biti resnica. Prodajalci časopisov, ki so klicali: »Rand je priznal!« so imeli vso logiko na svoji strani. Toda čustvo jim je oporekalo; vsem neutajljivim dejstvom na ključ se je Dick vendarle oklepal nekakšne trnaste, brezumne vere v nedolžnost svojega delodajalca.

Tisti dan je prinesel mnogo novih dogodkov. Izvršil se je sodni ogled trupla ubogega Lawsons, oblast je brzojavno obvestila njegove sorodnike in Dick je dopoldne nekaj doživel, kar mu je neizbrisno ostalo v spominu.

Mnogo ljudi je prišlo tisti dan na letališče, fotografov, iskalcev senzacij in drugih. Med njimi je bilo majhno, šibko, plavalasno dekle, ki je vprašalo po Dicku.

Ko ga je našla, ga je ogovorila:

»Vi ste bili tisti, ki ste našli pištolo, jelite? Saj ste ga prvi videli.«

Dick ni bil nič kaj voljan, da bi se dal zasliševati. Na njeno vprašanje je samo kratko pokimal.

»Ali mi ne bi mogli kaj povedati?« je poprosila. Njene oči so bile široke in pokojne, čisto mirno je stala pred njim.

Mislil je, da je novinarka, ki išče snovi za članek. Prav nič se mu ni moglo poročati o svojih doživljajih.

»Ničesar vam ne morem povedati.« je dejal in se že zganil, da bi ji obrnil hrbet.

Toda ona se ni premaknila z mesta. Molče je strmela vanj, z obrazom, ki je bil zdajci poln neizrekljive bolesti.

»Kaj pa je?« je zajecjal in tesnobna slutnja je vstala v njem.

Še trenutek in slutnja se je izpremenila v gotovost.

»Midva bi se bila čez mesec dni poročila.« je rekla ona in Dicku se je zazdelo, da je s temi besedami ponovila nekaj, kar si je rekla že tisoč in tisočkrat.

»Midva bi se bila čez mesec dni poročila.«

»Oh — tega nisem vedel, oprostite. Šele včeraj mi je nekaj omenil o vas.«

Mirno, mirno je zrla vanj, a bilo je, kakor da ga njene oči ne vidijo in kakor da njena ušesa ne slišijo, kaj govori. In med tem, ko je brezumno iskal besed, da bi jo utešil, se je obrnila ter odšla po cesti s korakom človeka, ki je zanj na veke umrl sleherni up.

Tedaj je Dick v svoji žalosti telefonično poklical Mary. Povedal si mu, da je ni doma. V duhu jo je zagledal, kako se pregovarja s policijskimi oficirji in skuša priti k očetu v njegovo jetniško celico, jalovo se boreč z ogromnim strojem Pravice.

Opoldne so se pokazali na pozorišču poslednji ostanki tragedije. Prispel je velik tovorni avtomobil s skrivljeno in ožgano podrtino Lawsonsovega letala. Po nalogu poštnega nadzornika Ktielyja so jo prenesli v eno izmed praznih lop ter jo zaklenili.

Danes od 17. do 20. ure v hotelu „Bellevue“ čajanka s plesom

po čajanki običajna sobotna zabava. Danes in jutri fine domače kolone, krvave in jetne klobase, pečence itd. pristen sladek most po Din 12—. Izborna vina ter prvovrstna kuhinja. Pripraven prostor za razne prireditve. — Priporočata se

Dino čez ulico Din 1— ceneje

12575

Pero in Kati Šterk

Vsak dan bolj popularen

Chevrolet Six 1929 je dosegel število milijon!

Milijonti Chevrolet je prišel iz tvornice 5. avgusta 1929.

Tako se je napoved, da bo Chevrolet Six potolkel vse rekorde in si pridobil tolikšno naklonjenost publike, kakor še noben voz pred njim, popolnoma uresničila.

Se bolj pomembno, nego kažejo zgoraj navedene številke, dela to popularnost njen vsesplošni značaj. Tako na Javi kakor v Zedinjenih

državah, na Holandskem in v Braziliji, na Švedskem in v Rumuniji zastopnike Chevroleta z naročili kar zasipajo.

Opremljen s šestcilindrskim motorjem, ki se je odlično obnesel po vsem svetu ne glede na cestne prilike, s Fisherjevo karoserijo in v Ducovih barvah, ki so poslednja novost v avtomobilski modi in lepoti, nudi Chevrolet milijonom priliko za

nakup voza, ki so si ga še pred nekaj leti lahko privoščili samo res imoviti ljudje.

Tudi vi se lahko poslužite ugodnosti, ki vam jo daje nakup tega luksuznega šestcilindrskega voza. Obiščite najbližjega zastopnika Chevroleta, ogledajte si voz in preizkusite ga na vožnji.

I njegova vnanost i razkošna notranja oprema postavlja Chevrolet v vrsto »luksusnih« voz.

CHEVROLET SIX

CHEVROLET — PONTIAC — OLDSMOBILE — OAKLAND — MARQUETTE — BUICK — VAUXHALL — LA SALLE — CADILLAC — CHEVROLET TOVORNI AVTOMOBILI — G. M. C. TOVORNI AVTOMOBILI FISHERJEVE KAROSERIJE

PROIZVODI GENERAL MOTORS

Za zimske suknje

najmodernejša angleška in češka sukna

PRI NOVAK-u spec. trg. sukna

LJUBLJANA — Kongresni trg 15.

Največja izbira in najceneje. Oglejte si zalogo na vsak način!

Staro železo lito (Guss) in drugo, star baker, medenino, nikel, aluminij, cink, svinec, cin, bronco in dr. Vam plačuje najbolje

FRANC STUPICA, železnina

Ljubljana, Gosposvetska cesta 1

NESTLE-ova otroška moka

izvanredno hranilno sredstvo, zelo bogato na vitaminih.

11476

Trebušne in kilne pasove

najceneje pri

A. BESEDNIK

Ljubljana

Selenburgova ul. 6.

Malinovec

s najfinjšim sladkorjem vkuhan, brez vsake kemične primesi, garantirano saraven, se dobi v

lekaru dr. G. Piccoli

Ljubljana

1 kg 20 Din Pri večjem odjema ceneje. — Razpošilja se po pošti in železnici

12568

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni sin, brat in nečak, gospod

Ivo Stepinac

maturant tehn. srednje šole

v četrtek, dne 17. t. m. po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto 19. oktobra 1929 ob 10. uri dopoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. oktobra 1929.

Občina Ljubljana

Mešna negrebnica zavod

Globoko žalujoči ostali.